WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Białystok, dn. 5 lipca 1930 roku.

Nr.BB.I-1992/30.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.27 za czas od dnia 29 czerwca do dnia 5 lipca 1930 roku.-

T A J N E - P I L N E.

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Pan Dyrektor Departamentu Policyjnego

w Warszawie.

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 27 za czas od dnia 29 czerwca do dnia 5 lipca 1930 roku.-

Za Wojewodę

/M.Syska/

Naczelnik Wydziału Bezp.Publicznego

Odpisy otrzymują:

1/ Pan Wojewoda w Wilnie,
2/ " " w Nowogródku,
3/ " " w Brześciu n/Bugiem,
4/ " " w Warszawie,
5/ " " w Tarnopolu,
6/ " " w Stanisławowie,
7/ " " w Lublinie,
8/ " " w Łodzi,
9/ Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
10/ " " " " w Wilnie,
11/ " " " Okręgowego w Białymstoku,
12/ " " " " w Grodnie,
13/ " " " " w Suwałkach,
14/ " " " " w Łomży,
15/ Sam.Ref.Inf.D.O.K.III. w Grodnie,
16/ " " " I w Warszawie,
17/ " " " IX w Brześciu n/Bugiem,
18/ K.O.P."Brygada Grodno/
19/ Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego.
20/ Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
21/ Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w miejscu.-

M.Z.

WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Nr BB I-1992/30 T.
Białystok, dn. 5 lipca 1930 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 27
za czas od dnia 29 czerwca do dnia 5-go
lipca 1930 roku.

I Sytuacja ogólna

W okresie sprawozdawczym działalność elementów wywrotowych dostrzegana była jedynie w drodze konfidencjonalnej. Działalność tę wyczerpywały dalsza akcja odbudowy OK KPZB Grodno, natrafiająca na coraz większe przeszkody wskutek braku wyrobionych jednostek kierowniczych, któreby mogły zastąpić osadzoną w więzieniu majową roku bieżącego obsadę tegoż OK, nieznaczne przejawy działalności moprowskiej i zetemkowej w powiecie łomżyńskim, oraz akcja PPS Lewicy na gruncie ruchu zawodowego i wśród bezrobotnych w Białymstoku. Na okres sprawozdawczy przypadły poczynania PPS CKW, zmierzające do zaostrzenia nastrojów wśród bezrobotnych i wyeliminowania z poszczególnych, klasowych związków zawodowych elementu wywrotowego. W stanie bezpieczeństwa publicznego poważniejsze zmiany nie zaszły.-
Na rynku pracy notowane były znaczny spadek bezrobocia /liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 690/ i nieznaczna poprawa konjunktury w przemyśle włókienniczym.-

0-0-0-0

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I-1992/30.T.

Dnia 5 lipca 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.27.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Powiat Grodzieński.

Zapowiadany od dłuższego czasu przyjazd do Grodna nowego funkcjonarjusza KC KPZB na miejsce aresztowanej ps."Hanka"/Kryzowskiej Luby/ dotychczas nie nastąpił. Wspomniany w poprzedniem sprawozdaniu działacz komunistyczny w Związku Zawodowym Robotników Przemysłu Metalowego wyjeżdżał w ostatnich dniach czerwca b.r. na teren powiatu grodzieńskigo w sprawach moprowskich, a po powrocie rozpoczął żywszą akcję przy pomocy jednego z Aleksandrowiczów, znanych w powiecie grodzieńskim działaczy komunistycznych. Ustalono, że Kryzowska Luba, ps."Hanka" pośrednio przez Abramowicza przesłała na wolność list, przeznaczony dla działacza komunistycznego w Związku Metalowym. W liście tym wyjaśnia ona ostatecznie okoliczności jej aresztowania, przyczem wskazuje na Podlaszuka jako prowokatora i nadmienia, że czuje głęboki żal do towarzyszy, którzy zapoznali ją z niepewnym człowiekiem, a ponadto prosi o przesłanie listu do KC KPZB.-

W wyniku przeprowadzonych wywiadów i dochodzeń na terenie gminy Brzostowica-Wielka ustalono w drodze konfidencjonalnej, że istniejący w Brzostowicy-Wielkiej Komitet Rejonowy KPZB, podlegający organizacyjnie OK KPZB Białystok, obsługuje kilka zorganizowanych komórek. W związku z tem dnia 27 ub.m. zostali zatrzymani członkowie wspomnianego komitetu Nowik Hilel, mieszkaniec Brzostowicy-Wielkiej, technik rejonowy, u którego podczas rewizji znaleziono jedną broszurę komunistyczną i okólnik KC ZMKZB, Żołudek Aleksander, prezes komórki we wsi Brzostowiczany i Mielanice Aleksand-

prezes komórki ze wsi Starzynce. Nowik Nilela przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym, zaś Mielnica i Żołudka zwolniono z braku konkretnych dowodów winy.-

Powiat Białostocki.

W ostatnich dniach członkowie Komitetu Rejonowego Michałowo Gródek odbyli pod gołym niebem w okolicach Michałówa i Gródka zebrania dyskusyjne /pod pozorem spaceru/. Na jednem z tym zebrań był obecny łącznik dla Komitetu Rejonowego z OK KPZB Białystok, Aron Epsztejn, który omawiał okólnik KC KPZB w sprawie akcji protestacyjnej, dotyczącej wyroku w procesie lwowskim. Tenże Epsztejn udzielał zebranym wskazówek co do przeprowadzenia akcji w dniu 13 lipca /Komunistyczna akcja anty militarystyczna/ i w dniu 1 sierpnia r.b. /przegląd organizacyj komunistycznych w dziedzinie pracy agitacyjno-propagandowej. W ostatnim z omawianych zebrań brali udział Brotmacher Mera, techniczka rejonowa, Lewin Wolf, członek komórki w Gródku i Bundu, zamieszkali w Gródku, oraz Berlin Mowsza, sekretarz i technik rejonowy i Adef Abe, która w swoim czasie utrzymywała kontakt ze zbiegłym z Mabłudowa przed aresztowaniem działaczem komunistycznym Bramem Dawidem, oboje zamieszkali w Michałowie .-

Powiat Suwalski.

W związku z wywieszeniem dnia 28 ub.m. w Suwałkach dwuch transparentów z napisami w języku polskim: "Precz z wyrokiem lwowskim, żądamy zwolnienia wszystkich więźniów politycznych, niech żyje partja komunistyczna P.P. K.P.Z.B. w Suwałkach" zostali aresztowani Krasnopolski Pejsach /nie Judel, jak zaznaczono w poprzedniem sprawozdaniu/ i Gołdowicz Lejba.-

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Powiat Łomżyński.

Dnia 14 czerwca b.r. odbyło się zebranie członków komórki kobiecej KZMP w Rutkach, w którem wzięły udział Sora Kulanowska, Etka Jedwabińska, Złata Bursztyn, Szejna-Dwejra Cywor i Neszka Rutkiewicz. Przemawiali Frydman Kazryel i Nejsel Szwarcbort w sprawie aktulnych zadań partji i akcji zbierania składek na cele moprowski Pod koniec zebrania Frydman wręczył Etce Jedwabińskiej i Złacie Bursztyn bloczki moprowskie.

Dnia 24 czerwca b.r. w lesie około Rutek pod pozorem wycieczki odbyła się masówka, w której wzięli udział członkowie KZMP w Rutkach w liczbie około 20 osób. Przemawiali Frydman Kazryel w sprawach organizacyjnych i Brszko Jedwabiński, który wyjaśnił różnicę pomiędzy ideologją III i II Międzynarodówki.-

W nocy z dnia 1 na 2 b.m. w Łomży naklejono na kilku domach ćwiartki papieru z wykonanymi na nich ręcznie napisami: "Niech żyje rewolucja, precz z dyktaturą Piłsudskiego".-

3/ P.P.S. Lewica.

Białystok-miasto.

Zapowiedziana na dzień 29 ub.m. konferencja członków PPS. Lewicy nie odbyła się, gdyż zaproszeni na tę konferencje wzięli udział w odbytym tegoż dnia wiecu OKR PPS OKW i Okręgowej Komisji Klasowych Związków Zawodowych w Białymstoku.-

Również nie odbyły się zapowiedziane na dzień 30 czerwca b.r. wiec i demonstracja bezrobotnych. Zaproszony na den dzień do Białegostoku poseł Gawrylik nietylko nie przyjechał, lecz nawet nie powiadomił OK PPS Lewicy, że z tych czy innych względów przyjechać nie może.-

4

Odbycie [illegible] zapowiedzianej na dzień 6 b.m. w Białymstoku w konferencji obwodowej delegatów PPS Lewicy uzależnione jest od przybycia do Białegostoku sekretarza obwodowego, Piotra Piekkowskiego, który od dwuch tygodni bawi poza Białymstokiem -

---oooOOOooo---

5

Okręgowa Komisja Klasowych Związków Zawodowych w Białymstoku

Pod naciskiem OKR PPS CKW Okręgowa Komisja Klasowych Związków Zawodowych przystąpiła do likwidacji lewicowych, żydowskich związków zawodowych, reprezentowanych w komisji. Dotychczas została zlikwidowana sekcja kamaszników Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Skórzanego, w której żydzi stanowili 95% ogółu członków. W stanie reorganizacji znajduje się oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego, liczący około 70% członków żydów. Po ich usunięciu wejdą do oddziału robotnicy polscy z tartaków i fabryki dykty. Ponadto Okręgowa Komisja zwróciła się do Centralnej Komisji Związków Zawodowych o wykluczenie z Komisji białostockich oddziałów związków zawodowych Robotników Przemysłu Spożywczego i Odzieżowego z racji ich działalności destrukcyjnej i ulegania wpływom komunistycznym. Wyszczególnione posunięcia Okręgowej Komisji Kl. Związków Zawodowych pozostają w przyczynowym związku z wystąpieniami Szmula Goldfarba, znanego działacza komunistycznego, który swą działalnością w Okręgowej Komisji i poszczególnych związkach doprowadził do tego, że robotnicy polscy poczęli masowo występować ze związków zawodowych i uchylać się od wszelkiej współpracy z żydami.-

b/ Polskie Związki Zawodowe.

Wśród członków białostockiego oddziału ZKP trwa od kilku tygodni zatarg, wiążący się ze sprawą likwidacji lokalu związkowego przy ulicy Dąbrowskiego Nr.2. Wobec niemożności dojścia do porozumienia z ogółem członków, zarząd oddziału podał się do dymisji i wystąpił do Zarządu Okręgowego w ZKP w Wilnie z prośbą o przysłanie

delegata na kierownika oddziału, którego większość członków przeszła już do tworzących się obecnie oddziałów ZKP w Grajewie i Grodnie

c/ B e z r o b o c i e.

Według danych z dnia 4 b.m. na terenie Województwa Białostockiego pozostawał bez pracy w tym dniu 5055 osoby, a mianowicie:

Powiat	Ilość	Bezrobocie dnia 27 ub.m.	Zmniejszenie	Wzrost	Pobiera zapomogi
Augustowski	46	46	-	-	24
Białystok-miasto	2868	2969	101	-	1170
Białostocki	576	860	284	-	185
Grodzieński	1147	1362	215	-	179
Łomżyński	78	116	38	-	28
Bielski	131	152	21	-	105
Ostrowski	18	26	8	-	18
Ostrołęcki	12	18	6	-	11
Suwalski	32	32	-	-	30
Sokólski	55	32	-	23	48
Szczuczyński	30	30	-	-	28
Wołkowyski	62	102	40	-	62

Zmniejszenie 690

Białystok-miasto.

Dnia 29 ub.m. pod przewodnictwem Zongołowicza Bolesława odbył się wiec xxxxxxx w sprawach politycznych i bezrobocia, zwołany przez Okręgową Komisję Kl. Związków Zawodowych i OKR PPS CKK. Przemawiali Kapitułko Tomasz i Reginnela Aleksander. Pierwszy z nich krytykował w oświetleniu "Robotnika" działalność Rządu, drugi zaś

6

atakował Magistrat za bezczynność przy organizowaniu robót publicznych dla zatrudnianie bezrobotnych. Po ich przemówieniach wybrano delegację w składzie Kapitułko, Reginmella, Cudowski, Swierzbiński i Sienkiewiczowa, która miała interwenjować w sprawie bezrobotnych w Magistracie i Urzędzie Wojewódzkim, a następnie uchwalono następującej treści rezolucję: "Zgromadzeni na wiecu Komisji Okręgowej Związków Zawodowych i PPS CKW piętnują karygodną bezczynność Magistratu m.Białegostoku i Województwa w sprawie zatrudniania bezrobotnych. Cała akcja zatrudnienia bezrobotnych, tak szumnie reklamowana w miejscowych pismach, jest nędzną szopką i sypaniem piasku w oczy. W fabrykach włókienniczych i w mniejszych garbarniach, oraz przemyśle budowlanym kapitaliści zmuszają do pracy jednych i tych samych robotników po 10-12 godzin dziennie, zaś powołane władze tolerują ten stan rzeczy pomimo ciągłych interwencyj Związków Zawodowych do wyzwolenia się z pod teroru fabrykanckiego, wynikającego z zależności robotnika od fabrykanta. Wzywamy ich do przeciwstawienia się zamierzeniom fabrykantów i nie przykładania ręki do niszczenia ustawodawstwa robotniczego . Zebrani jak najostrzej protestują przeciwko zarządzeniom władz, w myśl których to zarządzeń na robotach publicznych zatrudnia się bezrobotnych, otrzymujących zapomogi z funduszu bezrobocia, natomiast bezrobotni pozbawieni jakichkolwiek zasiłków, którzy w pierwszym rzędzie winni być zatrudniani na tychże robotach, są pozbawieni pracy. Zebrani domagają się podniesienia płacy dziennej na robotach publicznych do 8 złotych dziennie, biorąc pod uwagę, że są to roboty sezonowe, że zatrudnia się robotników nie pełny tydzień, oraz zważywszy na warunki obecne stwierdzić trzeba, że płaca dzienna 4 zł. jest śmiesznie niską i niewystarczającą na nędzne życie. Zebrani stwierdzają, że pogłębienie i spotęgo

wanie kryzysu gospodarczego powoduje rząd ukrytej dyktatury przez uniemożliwienie obrad i zatwierdzenia kilku umów konwencji handlowej Sejmowi, jak również zajęcie się przez Sejm całokształtem walki z kryzysem. Wobec tego zebrani solidaryzują się na odbywającym się wiecu w dniu dzisiejszym z kongresem obrony praw i wolności ludu w Krakowie i walką, zmierzającą do wyrugowania rządów dyktatorskich w Polsce. Zebrani żądają rozszerzenia robót publicznych na szeroką skalę i wzywają rząd i Magistrat m.Białegostoku do uruchomienia robót i zatrudnienia bezrobotnych". Podczas wiecu kolportowano odezwę centrolewu w sprawie kongresu krakowskiego. Podczas przemówień Kapitułki i Reginelli przybyli na wiec członkowie PPS Lewicy na czele z komunistą Goldfarbem Szmulem i starali się zakłócić spokój. Zarzucali oni mówcom, że są ugodowcami i zdrajcami klasy robotniczej a Reginellę ponadto nazwali złodziejem, który skradł pieniądze związkowi. Wiec został zakończony przy udziale około 200 osób. Omawiany wiec pozostawał w związku z akcją kongresową i zwołany był w celu zaostrzenia nastrojów wśród bezrobotnych, którzy w ostatnich dniach tygodnia powzięli zamiar urządzenia wiecu protestacyjnego przeciwko Magistratowi m.Białegostoku, który nie rozszerzył stanu zatrudnienia bezrobotnych, przy robotach publicznych, aczkolwiek w bieżącym tygodniu rozporządzał sumą 90.000 złotych, przydzielonych mu przez Urząd Wojewódzki na cele pomocy bezrobotnym. /organizowanie robót publicznych/.-

Powiat Grodzieński.

W Grodnie dnia 28 ub.m. odbył się wiec bezrobotnych, zwołany przez Okręgową Radę Klasowych Związków Zawodowych. Przemawiał sekretarz Rady Longin Morawiecki, który dopatrywał się przyczyn kryzysu gospodarczego w fałszywej polityce rządu i w uniemożliwianiu

Sejmowi wykonywania konstytucyjnych obowiązków. Wiec ten, podobnie jak w Białymstoku, miał na celu zainteresowanie robotników odbywającym się kongresem centrolwwu w Krakowie /70/.

Z dniem 1 lipca b.r. w fabryce dykty B-ci Konopackich w Mostach zwolniona zostaka trzecia zmiana robotników, co jednakże nie wpłynie w niczem na stan bezrobocia, gdyż robotnicy tej zmiany rekrutują się przeważnie z okolicznych włościan -

---oooOooo---

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr BB.I-1992/30.T.

Dnia 5 lipca 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.27.

IV. S T R A J K I.

Zarząd huty szklanej w Grodnie za arogandkie zachowanie się względem niego wydalił z pracy Bałdygę Franciszka, byłego sekretarza i Machaja członka oddziału Związku Zawodowego Robotników Hut Szklanych i Szlifierni Luster w Polsce. W związku z tem dnia 30 ub.m. zastrajkowało 150 robotników wspomnianej huty, którzy w tymże dniu na zebraniu, odbytem pod przewodnictwem prezesa Najnerta postanowili strajkować tak długo, aż zarząd huty przyjmie ponownie do pracy wydalonych i usunie z biura huty Wolczyka, który jakoby na tle zatargu osobistego z wydalonymi - przyczynił się do ich wydalenia. Dotychczasowy przebieg strajku - spokojny.-

0-0-0-0-0

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-1992/30.T.
Dnia 5 lipca 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.27.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze wydarzenia.

Dnia 19 b.m. Komendant Posterunku P.P. w Szczuczynie, st.pr. Baraniecki znalazł tamże obok cmentarza katolickiego dwie fałszywe monety 50-groszowe. Przeprowadzone w związku z tem dochodzenie doprowadziło do ustalenia, że monety te zgubił zamieszkały w Szczuczynie Abram Rozenbaum, lat 18, ślusarz, u którego podczas rewizji w warsztacie znaleziono dwie foremki służące do wyrabiania monet 50-groszowych. Rozenbauma przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym, które osadziły go w areszcie do czasu złożenia kaucji w sumie 1.000 zł.-

Dnia 28 czerwca w czasie przejeżdżania przez teren powiatu bielskiego wycieczki wojskowej z 78 p.p.w Baranowiczach 2-ma samochodami pod kierownictwem d-cy tegoż pułku pułkownika Mieczysława Sokoła-Soszyna - na 17 klm. szosy Białowieża-Prużana wskutek defektu kierownicy samochód wojskowy marki "Ford", prowadzony przez pułkownika Sokoła-Soszyna - wpadł na słup telefoniczny. Z powodu silnego uderzenia słup telefoniczny złamał się a samochód z pasażerami wywrócił się do rowu. Z jadących w tymże samochodzie poniósł śmierć na miejscu kapitan Wojtkiewicz Stanisław, a żona komendanta Powiatowego P.P. w Kołomyji Janina Skalowa i major Dul Stefan odnieśli lekkie uszkodzenia ciała. Zwłoki kapitana Wojtkiewicza Stanisława zostały zabrane przez pułkownika Sokół-Soszyna za zezwoleniem władz sądowych do Baranowicz.-

b/ P o ż a r y.

Zestawienie większych pożarów.

Powiat	Miejscowość	Spłonęło	Straty	Przyczyna pożaru.
Augustowski	wieś Janówka	Zabudowania gospodarskie plebanji.	12.000 zł.	Nieostrożne obchodzenie się z ogniem.
"	Augustów	2 domy mieszkalne, 2 szopy, kuźnia.	30.000 zł.	Uderzenie pioruna.
Łomżyński	wieś Szczepankowo.	5 domów, 14 stodół, 17 chlewów, 5 szop i narzędzia rolnicze.	nieustalone.	Nieostrożne obchodzenie się z ogniem.
Szczuczyński	wieś Skroda-Mielka.	3 stodoły i 4 chlewy.	20.000 zł.	Uderzenie pioruna.
Wołkowyski	wieś Łebiady i Marcinowicze.	29 domów, 18 stodół, 43 chlewy, 16 śpichrzy	100.000 zł.	Nieostrożne obchodzenie się z ogniem

Ponadto zanotowano 8 pożarów mniejszych. Straty wyrządzone przez te pożary wynoszą około 80.000 zł.-

c/ Klęski żywiołowe.

Burza, która przeszła nad Województwem Białostockiem w dniu 27 ub.m. spowodowała sześć większych pożarów /od uderzenia pioruna/.

W powiecie wołkowyskim po obu stronach linji kolejowej Swisłocz-Narewka na przestrzeni około 56 kilometrów kwadratowych grad zniszczył około 50% zasiewów. /Od uderzenia piorunów poniosły śmierć w powiecie ostrowskim 4 osoby, w powiecie sokólskim - 1 osoba i w powiecie ostrołęckim 1 osoba.-

d/ Wypadki samochodowe.

Na terenie województwa w bieżącym tygodniu miało miejsce

9

6 wypadków samochodowych. W trzech z tych wypadków poniosły śmierć 3 osoby, 4 zaś odniosły lżejsze obrażenia ciała.-

e/ Przestępczość kryminalna.

W bieżącym tygodniu zanotowano wypadków: 1

1/ czynnego wystąpienia przeciwko szeregowym P.P. - 3 ,
2/ zabójstw - 2,
3/ usiłowań zabójstw - 2,
4/ uszkodzenia ciała w bójkach - 3,
5/ drobnych napadów rabunkowych - 1,
6/ większych kradzieży bez włamania - 2,
7/ fałszerwstwa monet - 1,
8/ dzieciobójstwa - 2,
9/ oszustw na znaczniejsze sumy - 2,

f/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa publicznego pod względem kryminalnym zmianom nie uległ, zaś pod względem politycznym pogorszył się nieznacznie w Białymstoku i Grodnie, wskutek sztucznego zaostrzenia nastrojów wśród bezrobotnych przez PPS CKW i Okręgowe Komisje Klasowych Związków Zawodowych.-

-.-.-.-.-.-.00.-.-.-.-.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr BB.I.1992/30...
Dnia 5 lipca 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 27.

VI. Sprawy graniczne.

a/ Ważniejsze wydarzenia.

Dnia 4 b.m. o godz.16 min.55 pojawiło się nad terytorjum Polski w rejonie strażnicy KOP.Wingrany /powiat suwalski , odcinek graniczny 24 Baonu KOP/ 6 samolotów, które kluczem bojowym przeleciały w kierunku Ełku /Prusy Wschodnie/ nad terenem powiatu suwalskiego w linji prostej od strażnicy Wingrany, Rakówek, Traurylas, Suwałki i Raczki i dalej nad terytorjum Prus Wschodnich, t.j. po cięciwie łuku granicy powiatu suwalskiego z Litwą i Prusami Wschodnimi. Jeden z szeregowych KOP przy pomocy lornetki dostrzegł na skrzydłach samolotów biało-czerwone koła z literami S.I., lub też I.S., jednakże liter tych dokładnie nie rozpoznał. Przelot samolotów odbywał się na wysokości ponad 1500 metrów. Zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że były to wojskowe samoloty litewskie, które, lecąc Olity do Ełku, skróciły sobie w ten sposób drogę.-

b/ Wysiedlanie obywateli niemieckich z przygranicz

W związku z masowem wysiedlaniem przez Landrata w Ełku obywateli polskich, którzy udali się do Prus Wschodnich na roboty sezonowe, Starosta Powiatowy w Grajewie zarządził wysiedlenie do Prus obywateli niemieckich, zatrudnionych sezonowo na terenie powiatu szczuczyńskiego. Zarządzenie to odniosło widoczny skutek, gdyż w ostatnich dniach nie zanotowano na odcinku granicznym powiatu szczuczyńskiego ani jednego wypadku wysiedlenia z Prus Wschodnich do Polski sezonowych robotników polskich.-

---oooOooo---

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB I.1992/30.T.
Dnia 5 lipca 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.27.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

Powiat Suwalski.

Ad punkt ten w sytuacyjnem sprawozdaniu tygodniowem Nr.25.

W związku z zabójstwem Jerzego Gudalewicza we wsi Wojtokiemie, dnia 25 czerwca b.r. został aresztowany i osadzony w więzieniu przez władze sądowe sołtys tejże wsi, Piotr Bobkowski, który według zeznań Kazimierza Sienkiewicza ze wsi Wojtokiemie, nocy krytycznej szedł z kilku osobnikami przez wieś w kierunku mieszkania Jerzego Gudalewicza.-

Powiat Grodzieński.

Organa bezpieczeństwa powiatu grodzieńskiego zgrupowały dość bogaty materjał, dotyczący wojskowego wywiadu litewskiego na terenie Województwa Białostockiego. Materjał ten zostanie uwzględniony w oddzielnem sprawozdaniu.-

.0.0.0.0.0.0.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.27.

Nr BB I.1992/30.T.

Dnia 5 lipca 1930 r.

VIII. V A R I A.

a/ Pobyt Pana Prezydenta Rzeczypospolitej w Suwałkach.

Dnia 30 ub.m. o godz 20 min.20 przyjechał samochodem z Wilna do Suwałk Pan Prezydent Rzeczypospolitej na uroczystość 10-lecia 3-go pułku szwoleżerów i odsłonięcia pomnika szefa tegoż pułku, pułkownika Kozietulskiego. Przybywającego do Suwałk Pana Prezydenta powitali przy bramie tryumfalnej Pan Wojewoda i Starosta Powiatowy w Suwałkach na czele przedstawicieli władz cywilnych, generał Waraksiewicz, komendant ~~dowódca~~ garnizonu suwalskiego, oraz przedstawiciele samorządu i organizacyj społecznych. Następnie prezydent miasta Suwałk, Gałaj Wawrzyniec /PPS CKW/, wręczając Panu Prezydentowi Rzeczypospolitej chleb i sól, wygłosił następujące przemówienie: "Dostojny Panie Prezydencie. W imieniu 22 tysięcy serc, bijących dzisiaj pełną radością z okazji Twego przybycia, witam Cię Wskrzesicielu Polski. A za to, że dałeś nam możność ujrzeć Cię dziś i witać, za to, że pełnym jesteś troski serdecznej o dobro narodu i potęgę Najjaśniejszej Rzeczypospolitej, składam Ci Dostojny Panie Prezydencie z głębi serc płynące dzięki. Przyjm ten chleb i sól - jako symbol lojalności i niczem niezachwianej miłości dla Ciebie Najwyższy Przedstawicielu Majestatu Rzeczypospolitej, której służyć wiernie chcemy, nie szczędząc krwi i mienia dla Jej bezpieczeństwa, całości i potęgi." Tegoż dnia w kasynie oficerskim 3 pułku szwoleżerów odbył się obiad, wydany na cześć Pana Prezydenta przez Korpus oficerski pułku. Dnia następnego na placu ćwiczeń około Suwałk odbyły się msza polowa, rewja oddziałów garnizonu su-

walskiego, defilada tychże oddziałów i odsłonięcie wzniesionego na terenie koszar 3 pułku szwoleżerów sumpten tegoż pułku pomnika szefa pułku, pułkownika Kozietulskiego. O godzinie 15 min.20 dnia 1 lipca Pan Prezydent Rzeczypospolitej odjechał samochodem z Suwałk do Warszawy.-

b/ Wybory do samorządów.

Ad punkt ten w sytuacyjnem sprawozdaniu tygodniowem Nr.25

Przeciwko odbytym dnia 15 czerwca b.r. wyborom całkowitym do Rady Miejskiej m.Ostrołęki złożone zostały protesty przez pełnomocników list [illegible].Nr.7 /Związku Kupców Żydów/ i Nr.6 /Związku Rzemieślników Żydów/, wskutek czego nowa Rada nie mogła ukonstytuować się.-

c/ Aresztowanie działacza PSL "Wyzwolenie"

Dnia 2 b.m. w Ostrowi-Mazowieckiej w sali posiedzeń Rady Miejskiej nakrótko przed posiedzeniem tejże Rady radny Roman Janowski, prezes Powiatowego Komitetu PSL. "Wyzwolenie" kolportował wśród obecnych na sali posiedzeń egzemplarze skonfiskowanej odezwy kongresu krakowskiego "Centrolewu", przywiezione przez niego z Krakowa. W tymże czasie na salę wszedł starszy posterunkowy P.P.Arciszewski, który, zorjentowawszy się w sytuacji, począł odbierać rozdane przez Janowskiego egzemplarze odezwy. Janowski usiłował wyrwać starszemu posterunkowemu Arciszewskiemu jeden z egzemplarzy i w tym trakcie uderzył Arciszewskiego trzykrotnie w twarz. W związku z tem dnia 3 b.m. Janowski został zatrzymany i przekazany dnia 4 b.m. Sędziemu Sledczemu na powiat Ostrowski, który po przesłuchaniu Janowskiego zastosował względem niego jako środek zapobiegawczy areszt do czasu złożenia kaucji w sumie 1.000 złotych, a jednocześnie przesłał Pro-

kuratorowi Sądu Okręgowego w Łomży wniosek na oskarżenie z art. cz. I i 532 cz II K.K.

0.0.0.0.

WÓDA BIAŁOSTOCKI

Bl.I-2068/30.T.

acyjne sprawozdanie
dniowe Nr.28 za czas
nia 5 do dnia 12 lipca
roku.-

Białystok, dnia 12. lipca 1930 r.

12

TAJNE - PILNE!

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Pan Dyrektor Departamentu Politycznego

w Warszawie.

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.28 za czas od dnia 5 do dnia 12 lipca 1930 roku.-

Za Wojewodę:

/ M. Syska /
Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Odpisy otrzymują:

Pan Wojewoda w Wilnie,
" " w Nowogródku,
" " w Brześciu nad Bugiem,
" " w Warszawie,
" " w Tarnopolu,
" " w Stanisławowie,
" " w Lublinie,
" " w Łodzi,
Pan Prokurator Sądu Apelac. w Warszawie,
" " " " w Wilnie,
" " " Okręg. w Białymstoku,
" " " " w Grodnie,
" " " " w Suwałkach,
" " " " w Łomży,
Sam. Ref. Informac. DOK. III. w Grodnie,
" " " DOK. I. w Warszawie,
" " " DOK. IX. w Brześciu nad Bugiem,
K.O.P. "Brygada Grodno",
Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi
Województwa Białostockiego,
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w/m.

JEWODA BIAŁOSTOCKI
r.BB.I-2068/30.T.
ałystok, dnia 12 li[illegible] 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 28
za czas od dnia 5 do d[illegible] 12 lipca 1930 r.

13

I. Sytuacja ogólna.

Znaczne ożywienie działalności elementów wywrotowych w związku z kampanjami dnia 11 i 13 lipca dostrzegane było w Białymstoku oraz powiatach białostockim, bielskim, ostrowskim i łomżyńskim. W Białymstoku ponadto elementy wywrotowe prowadziły akcję kolportowania wydawnictw w rejonach koszar wojskowych i wśród bezrobotnych, oraz agitację wśród robotników przemysłu włókienniczego zmierzającą do wywołania strajku tych robotników pod kierownictwem Lewicy Związkowej Białegostoku i okręgu, która wydała specjalną odezwę, nawołującą do strajku.- Podobnie jak w swoim czasie w Łomży - elementy wywrotowe dążą konsekwentnie do wykorzystania w Białymstoku nastrojów wśród robotników, zaostrzonych naskutek akcji antyrządowej PPS.CKW.W poprzedniem sprawozdaniu podkreślono, że PPS.& CKW. i Bund dla ratowania swych wpływów w poszczególnych związkach zawodowych, reprezentowanych w Okręgowej Komisji klasowych związków zawodowych rozpoczęły eliminowanie z tych związków elementów skomunizowanych. W przyczynowym związku z tem Komitet Miejski KPZB.Białystok wydał w bieżącym tygodniu odezwę, skierowaną przeciwko PPS i Bundowi.

Ruch zawodowy nie nastręczył poważniejszych spostrzeżeń. Na rynku pracy notowane były - dalsza poprawa konjunktury w przemyśl włókienniczym i zmniejszanie się bezrobocia /liczba bezrobotnych w Województwie zmałała o 123/.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

OJEWÓDA BIAŁOSTOCKI — Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.28.

Nr.BB.I-2068/30.T.

Dnia 12 lipca 1930.roku.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Białystok-Miasto. Dnia 8 b.m. w pobliżu koszar 10 pułku ułanów rozrzucono około 50 egzemplarzy czerwcowej roku bież. odezwy KC.KPZB. i KC.ZMK.ZB. p.t. "Towarzysze żołnierze". Odpis odezwy załączony.

Dnia 12 b.m. ujawniono w Białymstoku kolportaż odbitej na powielaczu odezwy KM.KPZB. w Białymstoku z czerwca b.r. następującej treści:" Proletarjusze wszystkich krajów łączcie się. Robotnicy. Krwawa dyktatura wznogła swój teror biały. We Lwowie sąd faszystowski wydał 3 wyroki śmierci na trzech komunistów za kolportację literatury komunistycznej. Przy pomocy Dmowskiego zaaresztowany został tow. poseł Żarski. Protestujcie przeciwko wyrokom śmierci na 3 komunistów. Walczcie o zwolnienie Żarskiego. PPS. i Bund biorą aktywny udział w rozbijaniu i terpryzowaniu ruchu rewolucyjnego. Ci szpicle i Reginelli oddawają w ręce policji robotników rewolucyjnych.Precz z PPS. i Bund. Do walki o zwolnienie wszystkich więźniów politycznych.Niech żyje Mopr. Komitet Miejski Komun.Partji Białorusi Zachodniej w Białymstoku.Czerwiec 1930 rok."

Powiat Białostocki. W związku z akcją przygotowawczą do obchodu dnia 13 b.m. Komitet Rejonowy KPZB. Gródek-Michałowo zapowiedział na dzień 12 b.m. masówkę pod Michałowem , na którą przybyć miał łącznik OK. KPZB.Białystok, Epsztejn Aron.-

Powiat Bielsk-Podl. Dnia 7 b.m. gajowy lasów majątku Rudka, Falkowski Bolesław znalazł na drzewie w lesie przy szosie pomiędzy Brańskiem i wsią Rudka transparent z napisami:"Precz z wojną z ZSSR ""Niech żyje

ZMK.". Transparent ten Falkowski usunął i zaniósł na posterunek P.P. w Brańsku.

2/ Komunistyczna Partja Polski.

t Łomżyński. Dnia 1 b.m. w mieszkaniu Cywa Wolfa w Rutkach odbyło się zebranie MOPR-u, w którem wzięli udział Wolf Cywan, Erszko Jedwabnick Szwarcbord Nysel, Frydman Kusyel i Chonna Waren. Na zebraniu tem omówiono sprawę sciągania zaległych składek na MOPR. od członków i przekazania tychże kierownikowi MOPR-u w Łomży. Na temże zebraniu poruszona była kwestja wyjazdu do Łomży w najbliższych dniach Cywona Wolfa, który ma osobiście ptrzymać dyrektywy co do przeprowadzenia na terenie Rutek w okresie od 13 do 20 b.m. akcji w związku z projektowaną przez KPP. kampanją antywojenną.

Dnia 5 b.m. wyjeżdżał w sprawach partyjnych z Rutek do Ostrowi-Mazowieckiej Mejer Wołożny,który tegoż dnia wieczorem powrócił. Właściwego celu wyjazdu jego nie ustalono.

Tegoż dnia zapowiedziana była w lesie koło Rutek masówka komunistyczna,na ktąrą przybyła prawie wszystka młodzież komunistyczna z Rutek.Masówka nie doszła do skutku z powodu nieprzybycia Edelsztejna Mejera,który miał masówkę poprowadzić.W oczekiwaniu na Edelsztejna wybitniejsi działacze Erszko Jedwabnińśki, Nysel Szwarcbord Chana Bursztyn,Szyja Kuropatwa i Moszek Poczerowski odbyli między sobą wspólnę naradę w kwestjach płacy komunistycznej na terenie Rutek. W rozmowie tej poruszane było imie "Piotrek" z tartaku w Rutkach/nazwiska narazie nie ustalono/.-

t Ostrowski. W nocy z dnia 5 na 6 b.m. rozlpakatowano w Ostrowi-Mazowieckiej,Broku , Małkini i Długosiodle kilkanaście egzemplarzy odezwy z hasłami "Precz z karą śmierci dla rewolucyjnych robotników - Precz z karą śmierci na trzech rewolucjonistów we Lwowie,-Precz z faszystowskim białym terorem,żądamy zwolnienia więźniów politycznych,-Niech żyje rząd robotniczo-chłopski,niech żyje KPP.", wykonanej ręcznie na zwykłym papierze do opakowania/.-

W tymże czasie na drodze, wiodącej z Dąbrowidła do Wąsewa, w odległości 1 klm. od Dług siodła na drzewie przydrożnym wywieszono transparent z napisami: "Żądamy zwolnienia posła Zarskiego, Precz z faszystowskimi sądami, co wskazują robotników na śmierć, Żądamy zwolnienia wszystkich więźniów politycznych ZMK.".

3/ Lewica Związkowa.

Białystok-Miasto. Dnia 11 b.m. w Białymstoku przy ulicy Poleskiej rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy czerwcowej r.bież. odezwy Lewicy Związkowej w Białymstoku i Okręgu p.t." Proletarjusze wszystkich krajów łączcie się. Precz z żółtą międzynarodówką Amsterdamską", wzywającej do ogólnego strajku włókniarzy pod kierownictwem Lewicy Związkowej. Odpis odezwy załączony. Kilkadziesiąt egzemplarzy tejże odezwy rozrzucono dnia 12 b.m. przy ulicy Poleskiej podczas wypłacania bezrobotnym należności zarobkowych za pracę przy robotach publicznych. Na gorącym uczynku rozrzucania tych odezw został aresztowany Margolis Abram, lat 15, zamieszkały przy rodzicach w Białymstoku.-

4/ P.P.S.Lewica.

Białystok-Miasto. Dnia 5 b.m. odbyło się posiedzenie Komitetu Miejskiego z udziałem Pasynczuka Władysława, Brańskiego Zygmunta, Stefanowicza Kazimierza i Bójko Stefana. Mąin. powzięto uchwałę, zawieszającą w czynnościach partyjnych na przeciąg 10 dni Bójko Stefana z powodu wystąpienia jego przeciwko Pasynczukowi Władysławowi. Zapowiedziany na dzień 6 b.m. przez PPS.Lewicę zebranie organizacyjne Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Chemicznego w dniu tym nie odbyło się, gdyż przybyli na nie tylko Stefanowicz Kazimierz, Bójko Stefan, Pasynczuk Władysław i robotnik huty szklanej, Dylak Wacław.

Dnia 4 b.m. Goldwarb Szmul, Stefanowicz Kazimierz i Dylak Wacław usiłowali urządzić masówkę w fabryce włókienniczej I.D.Szpiro w celu oświetlenia zajścia, jakie miało miejsce na wiecu PPS dnia 29 czerwca b.r. Do masówki nie doszło, gdyż organizatorzy jej nie zostali

wpuszczeni do fabryki.

Tegoż dnia Goldfarb Szmul, Dylak Wacław, Stefanowicz Kazimierz Gorzelski Stanisław i Lemicki Henryk urządzili masówkę w hucie szklanej przy ulicy Łąkowej. Masówka ta zorganizowana została w my dyrektyw KPZB. Przed kilku dniami sekretarz obwodowy PPS.Lewicy Ziem Białoruskich, Pieńkowski Piotr nadesłał do miejscowego komite PPS.Lewicy na ręce sekretarza Pasynczuka Władysława list następują cej treści:"Drogi przyjacielu! Przy niniejszem zawiadamiam cię, że nie mogę wiedzieć kiedy przyjadę do Białegostoku, ponieważ brak for- sy w KC.PPS.Lewicy, a bez pieniędzy ani rusz.Wobec tego proszę cię prowadźcie robotę organizacyjną sami w myśl naszej linji i wskazów KC. Zwołujcie konferencje wszystkich robotników,mianowicie bezro- botnych,włókniarzy,chemicznych i in.,urządzajcie masówki w fabryka i warsztatach pracy.Co zaś do lokalu partyjnego to starajcie się zapłacić chociaż byście mieli pożyczyć.Następnie proszę cię napisz do mnie list i obszernie poinformuj co słychać w Białymstoku.Dowi- dzenia.Pozostaje z proletarjackiem pozdrowieniem."

5/ B. W. R. K. P.

at Grodzieński. Sympatycy BWRKP. w gminie Brzozowica-Wielka otrzymali nadesłane im pocztą z Wilna egzemplarze odbitego na powielaczu okólnika Nr.3 Ogólnokrajowego Komitetu Kongresowego.

-----ooo0000ooo-----

W Białymstoku dnia 11 b.m. w rejonie koszar generała Sowińskiego rozrzucono kilkanaście egzemplarzy Nr.8 wydawnictwa "Koszary". Egzemplarz wydawnictwa zostanie przesłany Ministerstwu dodatkowo.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.28.

Nr.BB.I-2066/30.T.

Dnia 12 lipca 1930 roku.

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Związek Zawodowy Pracowników Miejskich i Zakładów Użyteczności Publ

W Grodnie w związku zaostrzeniem się zatargu pracowników miejskich z Magistratem na tle nieregularnego wypłacania pensji i zaległego dodatku mieszkaniowego za rok 1928- w dniu 30 ub.m. odbyło się zebranie członków oddziału Związku, na którem postanowiono rozpocząć strajk, jeżeli Magistrat nie uwzględni żądań pracowników miejskich i zakładów użyteczności publicznej, względnie nie zapewni ich , w jakim terminie zostanie wypłacony ostatecznie zaległy dodatek mieszkaniowy i nie zobowiąże się do regularnego wypłacania pensji na przyszłość. Na odbytej następnie konferencji przedstawicieli Związku z Prezydentem miasta Rączaszka zatarg został zlikwidowany, gdyż przedstawiciele ci otrzymali przyrzeczenie, że Magistrat dołoży wszelkich starań, by na przyszłość pensje pracownikom miejskim były wypłacane możliwie punktualnie i, że Rada Miejska w najbliższym czasie zdecyduje kwestję wypłaty zaległego dodatku mieszkaniowego.

Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Tytoniowego.

W Grodnie dnia 1 b.m. odbyło się zebranie członków oddziału Związku pod przewodnictwem Majsmana. Przemawiał Longin Morawiecki, sekretarz Okręgowej Komisji klasowych związków zawodowych w sprawach organizacyjnych wprowadzenie w życie statutu emerytalnego.

Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Budowlanego.

W Kolnie dnia 6 b.m. odbyło się zebranie członków oddziału Związku pod przewodnictwem Gustawa Ślęzaka. Postanowiono zwrócić się do Centrali Związku z prośbą o przysłanie kogoś na miejsce Gustawa Ślęzaka, prezesa oddziału, który wyjeżdża z Kolna.

/47/..

16

Związek Za wy Robotników Przemysłu Włókienniczego.

W Białymstoku dnia 9 b.m. odbyło się zebranie robotników, zatrudnionych w przędzalniach i tkalniach zarobkowych. Przemawiał sekretarz Bogdan Jan w sprawie ubezpieczania się wspomnianych robotników w Kasie Chorych.

Oddział Związku w Białymstoku powziął uchwałę, dotyczącą ogłoszenia strajku włókniarzy, zatrudnionych w przędzalniach i tkalniach zarobkowych w tym wypadku, gdyby właściciele tych zakładów usiłowali obniżyć płace zarobkowe.

b/ Chrześcijańskie Związki Zawodowe.

W Białymstoku dnia 5 b.m. pod przewodnictwem Korbuta Mikołaja odbyło się zebranie członków Związku Dozorców Domowych. Korbut Mikołaj złożył sprawozdanie z działalności Związku i omówił sprawę obchodu rocznicy pięciolecia istnienia Związku, przypadającej na dzień 20 b.m. /40/

Dnia 8 b.m. w Białymstoku odbyło się ponowne zebranie członków wspomnianego Związku, na którem poseł Franciszek Urbański omawiał szczegółowo program obchodu rocznicy /10/.-

c/ Bezrobocie.

Według danych z dnia 11 b.m. na terenie Województwa Białostockiego pozostawało bez pracy w tym dniu 4.932 osoby, a mianowicie:

Powiat:	Ilość.	Bezrobocie dnia 4 b.m.	Zmniejszenie.	Wzrost.	Pobiera zapomogę
Augustowski	44	46	2	-	24
Białystok-Miasto	2820	2868	48	-	1276
Białostocki	460	576	116	-	107
Grodzieński	1170	1147	-	23	156
Łomżyński	71	78	7	-	21
Bielski	125	131	6	-	104
Ostrowski	26	18	-	8	26
Ostrołęcki	12	12	-	-	11
Suwalski	32	32	-	-	30
Sokólski	55	55	-	-	48
Szczuczyński	30	30	-	-	28
Wołkowyski	87	62	-	25	87

Zmniejszenie - 123.

owiat Szczuczyński. Stan bezrobocia pogarsza się wskutek nieprzyjmowania w Prusach-Wschodnich robotników sezonowych z powiatu

Powiat Białostocki Bezrobocie zmniejszyło się w związku z uruchomieniem wykończalni sukna i farbiarni w Supraślu rozpoczęciem budowy drogi na odcinku Buksztel-Czarna Wieś i Mońki - Trzcianne, oraz zatrudnieniem bezrobotnych przy koszeniu trawy w rzece Supraśl

Białystok-Miasto. Dnia 12 b m. zostały uruchomione dalsze oddziały fabryki pluszu Bekiera /48 osób/ oraz wykończalnia sukna braci Walter /40 robotników/ i fabryka sukna I.Sokoła i synów /50 osób/.-

Tegoż dnia została unieruchomiona fabryka wyrobów obcasów Kapłana Lejby, zatrudniająca 20 robotników.-

:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-2068/30 r.
Dnia 12 lipca 1930 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.28.

IV. S t r a j k i

Ad punkt ten wy sytuacyjnem sprawozdaniu tygodniowem Nr 27.

Trwający od dnia 30 ub.m. strajk 150 robotników huty szklanej w Grodnie z powodu wydalenia robotnika Bałdygi Franciszka-został zlikwidowany dnia 2 b.m. Zarząd huty przyrzekł robotnikom, że nikt więcej z rodziny Bałdygi z pracy nie będzie zwolniony/pracują jeszcze ojciec i bracia./

Dnia 5 b.m. w Grajewie zastrajkowało 3 robotników terpentyniarni Kagana i Babkiesa /osada Podlasek/, którzy żądają 25% podwyżki płac. Z powodu strajku terpentyniarnia jest nieczynna.

Dnia 7 b.m. zastrajkowało 53 robotników, zatrudnionych przy budowie sanatorjum dla alkoholików i narkomanów w Swiacku-Bołkowiczowskim gminy Bołkowiczowce w powiecie augustowskim. Strajkujący, pochodzący przeważnie z osady Sopoćkinie, żądają podwyżki płac, przyczem w jednym wypadku zastosowali teror względem robotników, usiłujących pracować. Akcją strajkową kierują Harasimowicz Feliks, Szulewicz Piotr i Mackiewicz Adolf z obsady Sopoćkinie.

W majątku Krzemienica-Dolna, gminy Krzemienica w powiecie wołkowyskim, stanowiącym własność Janusza Pawłowskiego, zastrajkowało dnia 10 b.m. 15 robotników, którzy domagają się wydawania im paszy dla krów. Strajkiem kierują Marcinkiewicz Eljasz, Szura Jan i Bućko Aleksander.

Trwający od kilku tygodni strajk 25 robotników cegielni Pankiewicza w Dobrzyniewie, powiatu białostockiego został dnia 8 b.m. zlikwidowany. Robotnicy przystąpili do pracy na poprzednich warunkach.

W Choroszczy, powiatu białostockiego przy budowie szpitala psychjatrycznego zatrudniono dnia 9 b.m. 22 robotników, skierowanych do pracy przez P.U.P.P. w Białymstoku. W związku ze strajkiem 255 robotników, zatrudnionych przy tejże budowie. Strajkujący usiłowali początkowo wciągnąć do strajku także wspomnianych 22 robotników, a gdy im to się nie udało, dnia 10 b.m. przystąpili do pracy na poprzednich warunkach.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze wydarzenia.

We wsi Jednaczewo, gminy Kupiski w powiecie łomżyńskim na tle sporu o własność gruntu mieszkaniec tejże wsi Józef Dardziński wystrzałami z karabinu podczas pracy polu pozbawił życia Józefę Cymkową i Honorat Cymkównę, córkę Józefy, oraz ranił w nogę i rękę Stefanię Cymek, a następnie popełnił samobójstwo w stodole.

b/ Pożary.

Powiat:	Miejscowość.	Spłonęło.	Straty.	Przyczyna pożaru.
Łomżyński	stara Łomża	Stodoła z narzędziami rolniczemi	10.000	Nieostrożne obchodzenie się z ogniem.
"	Konopki-Pokrzywnica	9 domów 10 stodół, 9 chlewów 3 spichrze	28.000	Nieustalona
Kolkowyski	Rościewicze	5 stodół ze zbożem	11.000	Nieostrożne obchodzenie się z ogniem
	Nowy-Dwór	21 domów, 15 stodół, 21 chlewów.	193.350	Zapalenie się sadzy.
Sokólski	Siniuciowce	11 domów i 3 stodoły	40.000	Nieustalona.
Bielski	Bocki	6 domów, 1 stodoła, 6 chlewów, zabudowania gospodarskie, inwentarz żywy, zboże, narzędzia	41.578	Nieostrożne obchodzenie się z ogniem.

Pozatem na terenie Województwa zanotowano 7 mniejszych pożarów. Straty wyrządzone przez te pożary wynoszą około 90.000 złotych.

c/ Wypadki samochodowe.

Miało miejsce na terenie Województwa 6 wypadków samochodowych. W dwóch z tych wypadków trzy osoby odniosły ciężkie uszkodzenia ciała.

Przestępczość kryminalna.

W bieżącym tygodniu zanotowano wypadków:

1/	czynnego wystąpienia przeciwko szeregowym P.P. -	2.
2/	Zabójstw - - - -	3.
3/	Usiłowań zabójstw - -	2.
4/	Ciężkiego uszkodzenia ciała - -	2.
5/	Uszkodzenia ciała w bójkach - -	3.
6/	Drobnych napadów rabunkowych - -	1.
7/	Większych kradzieży bez włamania -	1.
8/	Dzieciobójstwa - - -	2.
9/	Zniewolenia - - -	3.
10/	Oszustw na znaczniejsze sumy - -	1.

c/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa publicznego pod względem kryminalnym ważniejszym zmianom nie uległ i był naogół zadawalniający, zaś pod względem politycznym pogorszył się nieco w Białymstoku, gdzie KPZB. i PPS.Lewica usiłują wywołać strajk robotników przemysłu włókienniczego, wykorzystując w tym celu nastroje, stwarzane przez akcję antyrządową PPS.CK.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
N. BP V-2068/30 T
Dnia 12 lipca 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe N.28

VI. Sprawy graniczne.

N E G A T Y W N E.

——.oooOOooo.——

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-2068/30ŚT.
Dnia 12 lipca 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

N e g a t y w n e.-

---000000---

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Ir.BB.I-2068/30.T.

Dnia 12 lipca 1930 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.28.-

20

VIII. V A R I A.

a/ Polski Katolicki Kościół Narodowy.

Były proboszcz parafji Kościoła Narodowego w Podbołociu, gminy Krzemienickiej w powiecie wołkowyskim, ks.Koc Stanisław, który dnia 24 ub.m. wyjechał z powiatu wołkowyskiego, dnia 4 b.m. powrócił do Podbołocia, gdzie pozostać ma na stałe jako pomocnik ks.Antoniego Kafela.

Dnia 6 b.m. ks.Antoni Kafel w towarzystwie ks. Koca Stanisława i 40 wyznawcami Kościoła Narodowego ze wsi Podbołocie przybył do wsi Podhruszany, gdzie przybyłych witała ludność chlebem i solą, poczem ks.Kafel odprawił w ogrodzie Jana Kaleńczuka nabożeństwo. Po nabożeństwie ks.Kafel wygłosił kazanie, poświęconem działalności Kościoła Narodowego. Kazanie to ks.Kafel zakończył okrzykami: "Niech żyje Pan Prezydent Rzeczypospolitej", "Niech żyje obecny Rząd", na które ks.Koc wspólnie z biorącymi udział w nabożeństwie odpowiedzieli okrzykami: "Niech żyje Pierwszy Marszałek Polski Józef Piłsudski". W nabożeństwie brało udział około 200 osób, przybyłych ze wsi Pobojewo, Szaulicze i Krzemienica-Dolna.

b/ Wiec senatora Iżyckiego w Krasnym-Borze.

Dnia 6 b.m. we wsi Krasny-Bór, powiatu wołkowyskiego senator Iżycki z PSL "Wyzwolenie" zwołał zgłoszony w Starostwie wiec sprawozdawczy, na który przybyło około 400 osób. Już w pierwszej chwili, gdy senator rozpoczął przemówienie, z tłumu poczęły padać okrzyki precz z nim, wyrzucić go, dosyć już mamy oszukiwania, a następnie tłum rzucił się na Senatora i strącił go z podniesienia, z

którego przemawiał. Skonsygnowana na wiecu policja zdołała osłonić senatora Iżyckiego, którego przemówienie było utrzymane w tonie niezwykle umiarkowanym. Kiedy senator rozpoczął ponownie przemówienie tłum usiłował go oblać wodą i pobić, wobec czego senator Iżycki zakończył przemówienie wzniesieniem okrzyku na cześć Pana Prezydenta Rzeczypospolitej.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

Urząd Wojewódzki Białostocki — Białystok, dnia 19 lipca 1930 r.

Nr BB.II-2152/30.T.

Załączniki do sprawozdania tygodniowego Nr.28.-

T a j n e.

201

Do

/według rozdzielnika/

W związku ze sprawozdaniem tygodniowem Nr.28 z dnia 12.VII.1930 r. /Ruch wywrotowy/ Urząd Wojewódzki przesyła odpis odezwy KC KPZB i KC ZMKZB p.t. "Towarzysze żołnierze" z czerwca 1930 r. i odpis odezwy Lewicy Związkowej w Białymstoku i Okręgu p.t. "Proletarjusze wszystkich krajów łączcie się. Precz z żółtą międzynarodówką Amsterdamską" z czerwca 1930 r.-

2 załączniki.

Za W o j e w o d ę

/M.Syska/
Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Rozdzielnik:

1/Ministerstwo Spraw Wewnętrznych / 4 egz./
2/Pan Wojewoda w Wilnie,
3/ " " w Nowogródku,
4/ " " w Brześciu n/B,
5/ " " w Warszawie,
6/ " " w Tarnopolu,
7/ " " w Stanisławowie,
8/ " " w Lublinie,
9/Pan Prokurator Sądu Apel. w Warszawie,
10/ " " " " w Wilnie,
11/ " " " Okr. w Białymstoku,
12/ " " " " w Grodnie,
13/ " " " " w Suwałkach,
14/ " " " " w Łomży,
15/Sam.Ref.Informacyjny DOK.III w Grodnie,
16/ " " " DOK I w Warszawie,
17/ " " " DOK IX w Brześciu n/B.,
18/ K.O.P."Brygada Grodno",
19/Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego
20/Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
21/Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w miejscu.-

M.Z.

O d p i s.

Proletarjusze wszystkich krajów łączcie się.

KOMUNISTYCZNA PARTJA POLSKI.

/Sekcja Międzynarodówki Komunistycznej/

Komunistyczna Partja Białorusi Zachodniej.

Towarzysze Żołnierze.

16 żołnierzy 81 pułku piechoty 100 żołnierzy lotników w Lidzie oraz w wielu pułkach i oddziałach zatruli się jedzeniem, którym karmi was dyktatura faszystowska, 13 ułanów koszar podbrodzkich /w pobliżu Nowej Wilejki/ zostało pokaleczonych wskutek wybuchu granatów.

A ileż tysięcy podobnych faktów ukryła przed wami oraz przed wszystkiemi pracującemi dyktatura faszystowska - dyktatura żandarma Piłsudskiego, który już setki tysięcy odprawił na tamten świat a obecnie przygotowuje was, jako mięso armatnie do napadu na Związek Radziecki.

Towarzysze żołnierze. Was zagnano siłą z rozmaitych końców Polski do koszar faszystowskich, was oderwano od rodzin i towarzyszy pracy, was na wiele lat zamknięli do koszar i obozów faszystowscy generałowie i oficerowie i by łatwij was musztrować - zaprowadzili w nich syrową dyscyplinę. Karmią oni was odpadami, ochłapani zgniłemi produktami, trują was tym jedzeniem, dają was rozrywać granatami. Za najmniejszą niepodatność w naukach wojskowych nakładają na was kary, znęcają się nad wami i na długie lata wsadzają was do więzień. Nie macie żadnych praw. Stan w jakim się znajdujecie, ukrywany jest przed waszemi rodzicami oraz przed wszystkiemi pracującemi. Dyktatura faszystowska nie chce, by wszyscy pracujący wiedzieli, że was trują i rozrywają, by nie mogli oni wystąpić w waszej obronie. Przed wami ukrywają całą prawdę, jak żyją wasi ojcowie i w jaki sposób walczą oni z dyktaturą faszystowską. Wszystko to dzieje się w tym celu, by między wami i wszystkiemi pracującemi nie było jednolitego frontu walki klasowej przeciwko dyktaturze faszyzmu.

Towarzysze żołnierze. Jednak mimo wszystko żołnierze coraz częściej podają swe ręce walczącym masom pracującym. W powiecie Słonimskim, gdy masy biedacko-średniackie wyszły na demonstrację przeciwko faszyzmowi, przeciwko podatkom, nędzy głodowej, to obecni tam żołnierze odrazu przyłączyli się do demonstrantów i razem z niemi demonstrowali i bronili ich przed napadem policji. W Łodzi i Zawierciu żołnierze przeszli na stronę demonstrujących robotników i odbijali napady policji oraz bojówek socjal-faszystowskich. Niedawno poborowcy 1908 roku, którzy zjechali się ze wszystkich stron w miasteczku Siemiatyczach koło Bielska-Podlaskiego wystąpili również do walki o swe prawa, o polepszenie bytu żołnierza, a gdy wystąpiła przeciwko nim policja, zgodnie dali odpór, zbudowali barykady i tylko przybyłe z Bielska wzmocnione oddziały zdołały w boju zdobyć te barykady i zaaresztować żołnierzy. Przejawy walki żołnierzy uwidaczniają się coraz bardziej w każdej kompanji, w każdym pułku.

Towarzysze żołnierze. Przed wami ukrywają całą prawdę o życiu czerwonoarmistów w Związku Radzieckim. Tam czerwonoarmista - syn pracujących korzysta z wszystkich praw, bierze udział nietylko w wewnętrznym życiu koszar, ale i w społecznym i politycznym życiu całego kraju w całym potężnym budownictwie socjalizmu. Przed wami ukrywają tę prawdę o położeniu czerwonoarmisty i zawracają wam głowę różnemi niedorzecznemi wymysłami i oszczerstwami o budownictwie socjalistycznym

ZSRR w celu by przygotować was do napadu na ZSRR.

Towarzysze żołnierze. Organizujcie się wokół partji Komunistycznej i komsomołu, walczcie o wasze codzienne żądania. Na zatrucia, znęcania się oraz terór oficerski odpowiemy swym zorganizowanym wystąpieniem o polepszenie swego bytu, o kontrolę nad strawą, nad kuchnią, nad dostarczaniem produktów.

Swą walkę w armji związemy z walką mas pracujących miasta i wsi, nawiążemy związek ze wszystkiemi pracującemi, będziemy o nich wiedzieli jak żyją, jakie jest ich położenie i jak walczą z dyktaturą faszystowską. Będziemy ich również informowali o naszej walce i o naszym położeniu.

Gdy was poślą dla rozpędzenia demonstracji lub wieców robotników i chłopów pracujących, nie strzelajcie do demonstrantów. Z bronią w ręku wlewajcie się do szeregów waszych demonstrujących braci klasowych i wspólnie z robotniczo-chłopską samoobroną masową nie dopuszczajcie do rozpędzania demonstracji przez policję i żandarmów.

Gdy was pogonią na front przeciwko ZSRR - Masowo przechodźcie na stronę Armji Czerwonej w obronie Związku Radzieckiego i za Polską Republikę Rad.

Do walki o polepszenie bytu żołnierzy.

Do rewolucyjnej walki o obalenie dyktatury faszystowskiej i jej agentów-socjal i nacjonal-faszystów.

Ręce precz od ZSRR.

Wojnę imperjalistyczną zamienimy na wojnę domową.

Niech żyje rząd robotniczo-chłopski.

Niech żyje Komunistyczny Związek Młodzieży.

Niech żyje partja Komunistyczna - jedyny wódz wszystkich uciskanych i wyzyskiwanych.

KOMITET CENTRALNY
KOMUNISTYCZNEJ PARTJI BIAŁORUSI ZACHODNIEJ

KOMITET CENTRALNY ZWIĄZKU MŁODZIEŻY
KOMUNISTYCZNEJ BIAŁORUSI ZACHODNIEJ.

Wilno [illegible] czerwca 1930 r.

Z rąk do rąk. Z plutonu do plutonu.

Załącznik do sprawozdania.

Precz z żółtą międzynarodówką amsterdamską. Precz z PPS-owsko-Bund'owskiemi przywódcami związkowemi. Niech żyje Czerwona Międzynarodówka Związkowa.
Do wszystkich robotników okręgu białostockiego.

15-go lipca zbierają się delegaci wszystkich krajów na V-ty kongres Czerwonej Międzynarodówki Związkowej, który ma nakreślić dla Iszą linję dla klasy robotniczej.

V-ty kongres zbiera się w chwili zaostrzającego się kryzysu międzynarodowego, kiedy burżuazja chce ciężar jego przerzucić na klasę robotniczą, kiedy międzynarodowy imperjalizm szykuje się gorączkowo do nowego napadu na Związek Sow. W tej pogoni burżuazji za jeszcze większym wyzyskiwaniem mas pracujących używając teroru najostrzejszego, bierze aktywny udział socjal-faszystowska biurokracja związkowej żółtej międzynarodówki Amsterdamskiej. Ci Żuławscy, Sassenbachy, Kapitułcy biorą aktywny udział w szczuciu przeciwko Związkowi Sowietów, otwarcie nawołują do obalenia Rządu Radzieckiego, są organicznie związani z imperjalistyczną Ligą Narodową, której natasy przeciwko masom pracującym przeprowadzają. Przy takiej sytuacji przed V-tym kongresem Czerwonej Międzynarodówki Związkowej stoi wielkie zadanie wzmożenia walki przeciwko tym zdrajcom, mobilizować masy do walki przeciwko wyzyskowi kapitalistycznemu i stania na czele tych walk. Przed każdym robotnikiem powinno już dzisiaj być jasnem to, że tylko pod kierownictwem Lewicy Związkowej mogą walki jego stać się zwycięzkie.

Dlatego robotnicy przesyłają swe rewolucyjne powitanie V-temu kongresowi Czerwonej Międzynarodówki.

Towarzysze. To wielkie zadanie, które stoi przed całą klasą robotniczą, jest szczególnie aktualne u nas w Białymstoku i okręgu.

Kryzys faszystowskiej gospodarki, który odbił się i u nas, fabrykanci starają się wykorzystać dla jeszcze większego wyzysku robotników. Zawsze słychać o atakach fabrykantów na płace robotnicze, na angielską sobotę, na 8-io godz.dzień pracy i t.p. /jak naprzykład: u włókniarzy, kaflarzy, hutników i t.d./

Już trzy tygodnie walczą tkacze przeciwko zrywaniu płacy. Hutnicy szykują się do nowej akcji, organizują się przeciwko atakowi fabrykanta i jego macherów z BBS. Kaflarze, robotnicy drzewni organizują swój rewolucyjny związek masowy. W tej walce przeciwko wyzyskowi otwarcie stają przeciwko robotnikom zdrajcy Kapitułcy z ich komisją okręgową na czele. Oni rozbijają i faszyzują związki zawodowe. Wyrzucają ze związków robotników lewicowych /pobicie przez szpicla Reginali i wyrzucenie robotnika lewicowego ze Związku Metalowców, wyrzucenie 20-u robotników ze związku drzewnego, za których oni przy woli PPS zwycięsko prowadzili strejk/ niedopuszczają do masowej walki włókniarzy przeciwko fabrykantom itp.

Towarzysze. Ta banda Żuławskich i Bogdanów jest agenturą dyktatury faszystowskiej i fabrykantów w ruchu robotniczym. Dlatego niech wszyscy robotnicy zgrupują się dookoła./ Tylko walka pod kierownictwem Lewicy Związkowej może być zwycięska/.

Precz z żółtą Międzynarodówką Amsterdamską. Niech żyje Czerwona Międzynarodówka Związkowa. Do walki przeciwko napadowi na Związek Sowietów. Niech żyje Lewica Związkowa. Precz z socjal-faszystowskimi Zarządami Związkowemi. Niech żyje masowe rewolucyjne związki zawodowe. Niech żyje ogólny strejk włókniarzy pod kierownictwem Lewicy Związkowej. Do walki z dyktaturą faszystowską.

Niech żyje Rząd Robotniczo-Chłopski.

Lewica Związkowa w Białymstoku

Białystok, Czerwiec 1930 r.

93

...JEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. B. I-2135/30.T.

...uacyjne sprawozdanie ...odniowe Nr.29 za czas ...dnia 13 lipca do dnia ...lipca 1930 roku.-

Białystok, dn. 19 lipca 1930 roku.

TAJNE-PILNE.

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Pan Dyrektor Departamentu Politycznego

w Warszawie.

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.29 za czas od dnia 13 do dnia 19 lipca 1930 rok

Za Wojewodę

/M.Syska/

Naczelnik Wydziału Bezp. Publicznego

Odpisy otrzymują:

Pan Wojewoda w Wilnie,
" " w Nowogródku,
" " w Brześciu n/Bugiem,
" " w Warszawie,
" " w Tarnopolu,
" " w Stanisławowie,
" " w Lublinie,
" " w Łodzi,
Pan Prokurator Sądu Apelac. w Warszawie,
" " " " w Wilnie,
" " " Okręg. w Białymstoku,
" " " w Grodnie,
" " " " w Suwałkach,
" " " " w Łomży,
Sam.Ref.Informac.DOK.III w Grodnie,
" " " I w Warszawie,
" " " IX w Brześciu n/Bugiem,
K.O.P."Brygada Grodno",
Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi
Województwa Białostockiego,
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w miejscu.-

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr BB.I-2135/30.T.
Białystok, dnia 19 lipca 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 29
za czas od dnia 13 do dnia 19 lipca 1930r.

I. Sytuacja ogólna.

Pomimo znacznych przygotowań elementów wywrotowych do obchodu rocznic komunistycznych w dniach 11 i 13 b.m., w dniach tych na terenie Województwa Białostockiego szersze wystąpienia zewnętrzne komunistów nie miały miejsca. W związku ze wspomnianymi obchodami wywieszono 3 transparenty i rozrzucono kilkanaście egzemplarzy wydawnictw KC ZMK ZB. Przebieg dnia 11 i 13 lipca wskazuje, że organizacje komunistyczne chwili obecnej oględnie posiłkują się aktywem partyjnym i unikają nakazywanych im wystąpień zewnętrznych w celu uchronienia się przed represjami. Możliwem jest także, że spokojny przebieg omawianych rocznic lipcowych wiąże się z przygotowaniami organizacyj komunistycznych do kampanji pierwszosierpniowej. Celem należytego przygotowania się do tej kampanji - organizacje te, jak przypuszczać należy, nawet w dniach 11 i 13 lipca powstrzymały się od wystąpień zewnętrznych, ażeby nie narazić się na represje, które uniemożliwiłyby im wzięcie udziału w kampanji pierwszosierpniowej.

Ruch zawodowy nie nastręczył bardziej charakterystycznych spostrzeżeń. Na rynku pracy notowany był w dalszym ciągu znaczny spadek bezrobocia wskutek poprawy konjunktury w przemyśle chemicznym, drzewnym i włókienniczym. Liczba bezrobotnych w bieżącym tygodniu spadła z 4932 do 4436. Stan bezpieczeństwa publicznego pogorszył się /przejściowo niewątpliwie/ pod względem politycznym w kilku powiatach. Ze specjalnych wydarzeń na uwagę zasługuje ucieczka do Prus Wschodnich przed odbyciem kary więzienia za przestępstwa kryminalne mieszkańca powiatu ostrołęckiego, Suchockiego Władysława, która posłużyła prasie wschodnio-pruskiej do wystąpień przeciw Polsce.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.29.

Nr.BB.I-2135/30.T.

Dnia 19 lipca 1930 r.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalnci elementów wywrotow

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Powiat Grodzieński. W związku z obchodem przez elementy wywrotowe dziesiętej rocznicy zajęcia Mińska przez bolszewików w dniach 14 i 15 b.m. rozrzucono w Grodnie kilka egzemplarzy czerwcowej r.b. odezwy KOKZMZB, wydanej w języku białoruskim.-

Powiat Bielski. W nocy z dnia 12 na 13 b.m. w osadzie Czeremcha na drodze, wiedącej do wsi Terzawa, w gminie Kleszczele wywieszono transparent z napisem w języku rosyjskim: "Precz z karą śmierci na komunistów". W tymże czasie na drzewie przy drodze Rogacze-Miedwieżyki w gminie Milejczyce w odległości 1,1/2 klm.od wsi Rogacze wywieszono transparent z napisami w języku rosyjskim: "Precz z karą śmierci na komunistów, precz z białym terorem, żądamy zwolnienia t.t. Girsza, Jugenta, Progera i wszystkich więźniów politycznych, precz z faszystowską dyktaturą i jej krwawymi sądami, niech żyje komunistyczna partja - jedyny wódz proletarjatu i włościan."

Uzyskano informacje, że dnia 30 czerwca b.r. do Gulki w Białowieży przyjechał przedstawiciel OK KZB Białystok z dyrektywami co do ukrywającego się tamże działacza komunistycznego Błahodyra Włodzimierza. Dowiedziawszy się, że Błahodyr został już aresztowany w dniu 21 czerwca b.r., wspomniany przedstawiciel przeprowadził dochodzenie w celu ustalenia, w jakich okolicznościach nastąpiło aresztowanie Błahodyra, przyczem stwierdził fakt nie-

zastosowania się organizacji komunistycznej w Białowieży do obo-

wiązujących metod działania konspiracyjnego. Na polecenie tegoż przedstawiciela Gulko wysłał dnia 12 b.m. do Białegostoku po odbiór literatury Szlomę Kosowskiego, który w tymże dniu powrócił z Białegostoku i przywiózł znaczną ilość egzemplarzy następujących wydawnictw: 1/ odezwy KC KPZB z czerwca b.r. p.t."Towarzysze, robotnicy i pracujący włościanie", omawiającej wyrok w procesie lwowskim; 2/ odezwy KC KZMZB z maja b.r. p.t."Precz z nowym napadem na ZSRR" i 3/ Nru 2-3 /31/ "Młodego Komunisty" i 4/ broszury p.t."Opieka nad dziećmi", która zewnętrznie wygląda jak wydawnictwo legalne, a w treści traktuje o roli kobiety w ruchu wywrotowym.-

powiat Suwalski. Dnia 12 b.m. w Suwałkach wywieszono na przewodach elektrycznych transparent z napisem:"Niech żyje 13 lipiec, antyfaszystowski dzień młodzieży. Komitet Kopru Suwałki". Uzyskano informacje, że do organizacyji komunistycznej w Suwałkach należą Krasnopolski Judel, Rozendorf Mejer, Rubin Lenczewski, Mojżesz Lenczewski, Alter Krasnopolski, Lejba Gołdowicz, Josel Osiński, Eljasz Kangiewicz, Tański, Zejdel Markowicz, Mojżesz Frank, Rachmiel Krawczyński, Chonel Sudarski, Mejła Piński, Dawid Żazarski, Sala Rogiński, Gdała Frydlander /maturzysta/, Kryński /maturzysta/ i Jenta Sokołowska, wszyscy zamieszkali w Suwałkach. Dnia 12 b.m. wymienieni odbyli masówkę w lesie pod wsią Krzywe, gdzie referaty wygłosili Kryński i Frlander. Prawdopodobnie bezpośrednio po tej masówce uczestnicy jej Osiński Josel i Lenczewski Mojżesz wywiesili transparent w Suwałkach.

Centrala Robotniczego Klubu Sportowego "Jutrzenka" w Warszawie dnia 26 maja b.r. unieważniła legalizację koła w Suwałkach. Sekretarz tegoż koła, Tropp Mordchel usiłował nawiązać kontakt z klubem robotniczo-sportowym "Kraft" w Grodnie, a gdy nie doszedł z nim do porozumienia, zwołał dnia 3 czerwca b.r. zebranie organizacyjne klubu sportowego "Stal", który mógłby nadal być legalną pla-

cówką KPP. W skład komitetu organizacyjnego tegoż klubu weszli komunizujący Lenczewski, Rubin, Rogiński Salo, Marjowicz Zajdel i Tropp Mordchel.-

Powiat Sokólski. W dniach 12 i 13 b.m. bawiła w Grodnie 5 działaczy komunistycznych z Sokółki prawdopodobnie w związku z kampanją komunistyczną dnia 13 b.m.-

Powiat Białostocki. Zapowiedziana na dzień 12 b.m. masówka komunistyczna pod Michałowem w dniu tym nie odbyła się z powodu nieprzybycia delegata OK KPZB Białystok, Arona Epsztejna.

W pierwszych dniach b.m. w Dzierniakowie, gminy Grodek została zorganizowana komórka KPZB, do której ~~xixixx~~ m.in. należą: Jan Karpowicz, Jan Chrzanowski, Władysław Chrzanowski inJan Karpowicz, syn Aleksego. Komórka ta otrzymywać ma wydawnictwa z Białegostoku pośrednio przez mieszkańca wsi Pieńki, Jerzego Dmitruka, który pozostaje w ścisłym kontakcie z członkiem omawianej komórki, Janem Chrzanowskim.-

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Powiat Ostrowski. Do Małkini powróciła zwolniona z więzienia w Łomży za kaucją 600 zł. wybitna działaczka komunistyczna Zytner Sora-Inda vel Jegierowa.-

Powiat Łomżyński. Dnia 12 b.m. w lesie około Rutek odbyło się zebranie komunistyczne, na które przybyli: Szyja Kuropatwa, Wolf Cywan, Dawid Wołożny, Nysel Szwarcbord, Lejbko Rajter, Abram-Rubin Rutkiewicz, Chona Bursztyn Frejda Wołożna, Szoszka Sokół, Sora Ewszejn, Chawa Kuropatwa, Bejla Sokół, Herc Chyżewski, Berko Jedwabiński i dwuch nierozpoznanych ko-

26

munistów z Zambrowa. Omawiano sprawy organizacyjne i plan działalności agitacyjnej. Tegoż dnia około Rutek odbyło się drugie tego rodzaju zebranie z udziałem Judela Wierzby, Icka Pecynera, Icka Burszтyna, Etki Jedwabińskiej i Sory Kukawka. Referowali Frydman Kusyel i Jedwabiński Herszko.

Wśród członków koła KZMP w Rutkach kolportowane jest czasopismo "Literatische Trybune", wydawane w Łodzi, a nadsyłane do Rutek w 7 egzemplarzach pod adresem Frydmana Kusyela. W związku z kampanią komunistyczną dnia 13 lipca w Łomży na dzień 12 b.m./masówka zapowiedziane były w parku ludowym i zebrania członków poszczególnych komórek KZMP. Grupujący się kilkakrotnie w ciągu dnia komuniści w celu odbycia wspomnianej masówki i zebrań rozpraszali się na widok patroli policyjnych.

Dnia 15 b.m. w Rutkach podczas nabożeństwa w synagodze ku uczczeniu pamięci d-ra Herzla przybyli na to nabożeństwo dość licznie komuniści, którzy wyzywającem zachowaniem się starali się zakłócić spokój. Po nabożeństwie ciż sami komuniści nie pozwolili przemawiać prezesowi miejscowej organizacji "Hechaluc-Pionier", Brzozie Moszkowi i usadowili na stole, z którego Brzoza początkowo przemawiał, komunistę Chonę Waren, która wygłosiła krótkie przemówienie, utrzymane w tonie antypaństwowym, następnie wzniosła okrzyki "Precz z faszystami-sjonistami, niech żyje komunizm, niech żyje rząd robotniczo-chłopski, niech żyje Związek Radziecki" i wreszcie zaintonowała "Międzynarodówkę", którą komuniści odśpiewali. Zgromadzeni w synagodze sjoniści usiłowali usunąć komunistów i spowodowali tem wzajemną bójkę, w której komuniści pobili i poranili nożem kilku sjonistów. Dnia 16 b.m. komuniści ponownie przybyli na nabożeństwo do synagogi, gdzie wywołali awanturę, odebrali sztandar organizacji "Hechaluc-Pionier" i zniszczyli go. Ponadto w nocy z dnia 15 na 16 i z 16 na 17 b.m. komuniści z zemsty powybijali szyby w oknach domów niektórych sjonistów. W związku z powyższem zostały wydane odpowiednie zarządzenia.-Dochodzenie wdrożone.-

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I-2135/30.T.

Dnia 19 lipca 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.29.

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

1/ Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Drzewnego.

W Czarnej-Wsi, powiatu białostockiego, dnia 13 b.m. odbyło się przy udziale sekretarza OKR.PPS Białystok, Tomasza Kapitułki zebranie organizacyjne lokalnego oddziału Związku, do którego zarządu zostali wybrani: Stanisław Sułczyński - prezes, Szczepan Prasalkki - sekretarz, Jan Bosiak - skarbnik. Na temże zebraniu Sułczyński chciał złożyć relację z przebiegu i uchwał Kongresu Centrolewu w Krakowie, na który wyjechał na koszt partji, nie dopuściła do tego jednak policja, wobec czego Kapitułko zapowiedział zwołanie w najbliższych dniach w Czarnej-Wsi specjalnego zebrania politycznego. /50/.-

2/ Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Włókienniczego.

W Białymstoku dnia 13 b.m. pod przewodnictwem Lubena Naftalego odbyło się zebranie członków bundowskiego oddziału Związku w sprawach organizacyjnych i kasowych /200 osób/.-

b/ Polskie Związki Zawodowe.

Związek Kolejarzy Polskich.

W Łapach dnia 14 b.m. odbyło się zebranie walne członków oddziału ZKP, na którem prezes oddziału, Rzepkowski Ignacy złożył sprawozdanie z przebiegu i uchwał zjazdu okręgowego delegatów ZKP. W dyskusji nad tem sprawozdaniem wypowiadano się krytycznie o działalności Zarządu Głównego ZKP. Po dyskusji wybrano do nowego Zarządu oddziału Rzepkowskiego Ignacego, Dąszkiewicza Stanisława, Butkiewicza Aleksandra, Łapińskiego Andrzeja, Czechowskiego Adama i Kardameszko Józefa /100./

27

c/ Chrześcijańskie Związki Zawodowe.

W Białymstoku dnia 9 b.m. odbyło się zebranie robotników państwowej fabryki tytoniowej pod przewodnictwem Korbuta Mikołaja. Przemawiał na zebraniu poseł Urbański Franciszek w sprawach uposażenia i emerytalnych /30/.

Tegoż dnia pod przewodnictwem Mikołaja Korbuta i przy udziale posła Urbańskiego Franciszka odbyło się zebranie robotników /państwowej rozlewni spirytusowej w Białymstoku w sprawach organizacyjnych i uposażenia /80/.

Wreszcie dnia 12 b.m. odbyło się zebranie robotników państwowej rozlewni spirytusowej, na którem Korbut Mikołaj omawiał wyłącznie sprawy organizacyjne. /30/.-

d/ Związki Rzemieślnicze i cechy.

W Białymstoku dnia 10 b.m. odbyło się zebranie cechu fryzjerów i perukarzy pod przewodnictwem Tofiło Józefa. Omówiono sprawę pracy w dnie świąteczne i wybrano komisję dla spraw ochrony młodzieży pracującej w zakładach fryzjerskich.

W Białymstoku dnia 9 b.m. odbyło się zebranie robotników, zatrudnionych w tkalniach zarobkowych. Przemawiał Bogdan Jan /PPS CKW/ w sprawach ubezpieczenia tychże robotników w Kasie Chorych.

W Łomży dnia 13 b.m. odbyło się doroczne walne zebranie Związku Rzemieślników Żydowskich. Przyjęto sprawozdania z działalności starego zarządu i wybrano nowy zarząd /80/.

Tegoż dnia w Łomży odbyło się zebranie ogólne rzemieślników z udziałem prezesa Izby Rzemieślniczej w Białymstoku, Grossera, sekretarza tejże Izby Millera i inż.Głogowskiego, instruktora korporacyj rzemieślniczych z Urzędu Wojewódzkiego, którzy wygłosili referaty w sprawach dotyczących pracy rzemieślników, podatków, egzaminów dla czeladników itp.-

e/ Bezrobocie.

Według danych z dnia 18 b.m. na terenie Województwa Białostockiego pozostawało bez pracy w tym dniu 4438 osob, a mianowicie:

Powiat	Ilość	Bezrobocie dnia 11 b.m.	Zmniejsze-nie.	Wzrost	Pobiera zapomogi.
Augustowski	44	44	-	-	24
Białystok-miasto	2540	2820	280	-	1104
Białostocki	375	460	85	-	92
Grodzieński	1105	1170	65	-	162
Łomżyński	71	71	-	-	21
Bielski	120	125	5	-	104
Ostrowski	17	26	9	-	17
Ostrołęcki	12	12	-	-	11
Suwalski	32	32	-	-	30
Sokólski	51	55	4	-	28
Szczuczyński	28	30	2	-	27
Wołkowyski	43	87	44	-	43

Zmniejszenie-494

.0.0.0.0.0.0.0.0.0.0.

OJE ODA BIAŁOST CKI Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.29.

Nr.BB I-2135/30.T.

Dnia 19 lipca 1930 r.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze wydarzenia.

W nocy z dnia 16 na 17 b.m. we wsi Daniłowce, gminy Wołpa w pow. brodzieńskim zostali zamordowani Nadzieja Dąbrowska, lat 37, jej córka lat 9 i syn lat 3. Mordercy, względnie morderca - posługiwali się siekierą. Mordu dokonano prawdopodobnie w celach rabunkowych. O dokonaniu mordu poszlakowany jest silnie Maciejczyk Marjan, który pracował sezonowo przy robotach kolejowych i zamieszkiwał we wsi Daniłowce. Dnia 13 b.m. był on na zabawie u krewnych zamordowanej, od których dowiedział się, że Dąbrowska posiada w domu znaczniejszą sumę pieniędzy. Maciejczyk zbiegł w niewiadomym kierunku po ujawnieniu morderstwa.-

b/ P o ż a r y.

Zanotowano 7 wypadków pożarów /straty poniżej 30.000 zł./. Straty wyrządzone przez te pożary sięgają sumy 95.000 zł.-

c/ Wypadki samochodowe.

Miały miejsce na terenie Województwa 4 wypadki samochodowe, przyczem w dwuch z nich poważniejsze obrażenia ciała odniosły 3 osoby.

d/ Przestępczość kryminalna.

W bieżącym tygodniu zanotowano wypadków:

1/ czynnego wystąpienia przeciwko szeregowym P.P. - 1,
2/ zabójstw - 1,
3/ usiłowań zabójstw - 2,
4/ morderstw rabunkowych - 1, /3 osoby/,
5/ ciężkiego uszkodzenia ciała - 2,

...A BIAŁOSTOCK
...B I 2135/30 T.
...ia 19 lipca 1930 r

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.29

IV. S T R A J K I.

Zatrudnieni przy budowie sanatorjum dla alkoholików i narkomanów w Swiacku - Wołłowiczowskim, gminy Wołłowiczowce w powiecie augustowskim robotnicy w liczbie 53, którzy zastrajkowali w dniach 7 b.m., przystąpili do pracy dnia następnego po uzyskaniu 15% podwyżki płac.-

Dnia 9 b.m. przystąpiło do pracy 3 robotników terpentyniarni Kagana i Babkiesa w osadzie Podlasek, gminy Ruda w powiecie szczuczyńskim, którzy zastrajkowali w dniu 5 b.m. Uzyskali oni 10% podwyżki płac.-

Robotnicy rolni /15 osób/ w majątku Krzemienica-Polna, gminy Krzemienica w powiecie wołkowyskim, którzy zastrajkowali dnia 10 b.m., przystąpili do pracy na starych warunkach dnia 11 b.m.-

6/ uszkodzeń ciała w bójkach - 3,
7/ drobnych napadów rabunkowych - 2,
8/ większych kradzieży bez włamania - 3,
9/ dzieciobójstwa - 1,
10/ zniewolenia - 2,
11/ oszustw na znaczniejsze sumy - 3.

e/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa publicznego pod względem kryminalnym zasadniczo zmianom nie uległ, pogorszył się zaś w związku z przypadającymi na lipiec b.r. obchodami komunistycznymi pod względem politycznym w powiatach łomżyńskim, grodzieńskim i bielskim.

Wskutek częstych deszczów i częściowo zarządzeń władz zmniejszyła się wydatnie ilość pożarów przypadkowych.-

0-0-0-0-0-0-0

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI — Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.29.

Nr.BB.I.2135/30 T.

Dnia 19 lipca 1930 r.

VI. Sprawy graniczne.

a/ Ważniejsze wydarzenia.

Mieszkaniec wsi Swidwiborek w gminie Myszyniec, powiatu ostrołęckiego, Suchecki Władysław skazany został wyrokiem Sądu Okręgowego w Mławie na 2 miesiące więzienia, oraz wyrokami Sądu Powiatowego w Myszyńcu w jednym wypadku na 7 dni aresztu za oszustwo i w drugim wypadku na 2 miesiące aresztu za uprawianie niedozwolonej praktyki lekarskiej. Sąd Powiatowy w Myszyńcu wydał pierwotnie nakaz osadzenia Sucheckiego w więzieniu, później jednakże, naskutek jego prośby, zmienił swą decyzję i odroczył mu termin rozpoczęcia odbywania kary do dnia 20 lipca b.r. W międzyczasie Suchecki uplanował ucieczkę zagranicę, a ponieważ pozostawał w zażyłych stosunkach z komisarzem kontroli skarbowej w Myszyńcu, Łukasikiem, przeto zaproponował mu przychwycenie transportu przemytu i w tym celu rzekomo prosił Łukasika o dostarczenie mu umundurowania służbowego, bitów i rewolweru, które ułatwiłyby mu zatrzymanie przemytników. Przebrany w otrzymane od Łukasika umundurowanie i z rewolwerem Suchecki udał się dnia 24 czerwca wraz z Łukasikiem za wiedzą komendanta placówki Straży Granicznej "Pełta", oraz strażników Blocha i Ruszczyka na miejsce gdzie miał być przenoszony przemyt. Przemytu tego komisarz Łukasik z Sucheckim nie zastali dnia 24 czerwca b.r. nie zatrzymali. Dnia następnego komisarz Łukasik posłał do Sucheckiego po wypożyczone mu ubranie, buty i rewolwer, jednakże Sucheckiego już nie zastano. Po upływie kilku dni komisarz Łukasik dowiedział się, że Suchecki zbiegł do Prus Wschodnich, oddał się w ręce żandarmerji. Zachodzi podejrzenie, że Suchecki

30

działał w porozumieniu z wywiadem niemieckim i, że zbiegł do Prus Wschodnich za wiedzą tegoż wywiadu, któremu chodziło o uzyskanie materjału dla propagandy przeciwpolskiej. Podejrzenie to potwierdza fakt, że Suchecki zbiegł do Prus Wschodnich przed dziesięcioletnią rocznicą plebiscytu na Mazurach, a nie mniej także okoliczność ogłoszenia w prasie wschodnio-pruskiej "rewelacyjnych" zeznań Sucheckiego złożonych przezeń władzom niemieckim. Na uwagę w tej materji zasługuje artykuł, zamieszczony dnia 29 czerwca b.r. w "Ortlesburger-Zeitung", którego treść jest następująca: "We czwartek przekroczył granicę niemiecką obywatel polski S. w pobliżu Fürstenwalde w powiecie Ortelsburgskim. Naskutek zameldowania pewnego nauczyciela został on aresztowany przez nadleśniczego krajowego Cebulkę. Zeznania polaka, który jest wyższym komisarzem celnym, odsłaniają wstrząsający obraz stosunków, panujących w administracji w Kongresówce. S., który był przed wojną oficerem amerykańskim na Kubie, uczestniczył w wojnie od jej początku aż do końca, walcząc we Francji jako oficer armji Hallera. Jako gorący patrjota polski, udał się po wojnie do swego nowopowstałego kraju ojczystego i wstąpił do armji polskiej, w której służył w ciągu szeregu lat jako oficer. Jako major został następnie, jak i wielu jego kolegów, przeniesiony do zarządu ceł. Opisuje on stosunki w Polsce jako niemożliwe. Z racji tych stosunków zmuszony był rozstać się z żoną i dziećmi i uciekł po zrezygnowaniu z posady swojej w okolice Warszawy, nie mógł bowiem nadal znosić marnowania w Polsce wszelkich wartości kulturalnych. Wrócił do kraju jako namiętny Polak, znalazł jednak wszędzie w wojsku i w zarządzie celnym korupcję. Dodaje on, że najstraszliwsze rozczarowanie ogarnia także coraz więcej jego kolegów i, że ludność z utęsknieniem wspomina czasy okupacji niemieckiej, ponieważ wtedy administracja była przynajmniej uczciwa. Aresztowany, który nie rozumie ani słowa po niemiecku, został przekazany właściwym władzom w Ortelsbur-

gu". Należy zaznaczyć że Suchecki nie był ani oficerem W.P., ani też jakimkolwiek urzędnikiem celnym względnie funkcjonarjuszem Straży Granicznej.-

b/ Nielegalne przekroczenie granicy

Dnia 11 b.m. w powiecie augustowskim zostuł zatrzymany na granicy przez szeregowych Straży Granicznej dezerter z 76 p.p. Szumiel Nikodem, który w pierwszych dniach czerwca zbiegł do Prus Wschodnich, skąd wydaliła go żandarmerja niemiecka do Polski w dniu 11 b.m. Szumiela Nikodema przekazano właściwym władzom sądowym.-

Starostwo Powiatowe w Wołkowysku zostało poinformowane, że zamieszkały we wsi Bawonie, gminy Podorosk w powiecie wołkowyskim obywatelka litewska Kostko Emilja zbiegła w drodze nielegalnej do Litwy.-

c/ I n n e.

Urzędnik Komisarjatu niemieckiej policji kryminalnej w Prostkach, Czarnecki domaga się od obywateli polskich, którzy przekraczają granicę z Polski do Prus Wschodnich na podstawie przepustek, wydawanych przez Starostwo Powiatowe w Grajewie, aby podpisywali protokuły zeznań w języku niemieckim i podkreślali w nich, że przybyli na terytorjum Prus Wschodnich nie w celach, określonych w przepustkach, a tylko w celach poszukiwania pracy. Po sporządzeniu tego rodzaju protokułów wspomniani obywatele wysiedlani są niezwłocznie do Polski. W sprawie tej Starosta Powiatowy w Grajewie interwenjował u Landrata w Ełku, o czem powiadomił Konsulat Polski tamże, tenże Starosta równocześnie zaskarżył jako środek odwetowy wstrzymanie wszystkich przepustek granicznych do Niemiec w sprawach handlowych, krajoznawczych i tp. licząc na to, że ludność niemiecka w Prostkach, żyjąca tylko z ruchu

331

granicznego, wywrze odpowiedni nacisk na miejscowe władze niemieckie.-

.0.0.0.0.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BB. I-2135/30 T.

Dnia 19 lipca 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 29.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

N e g a t y w n e . .

.-.-.-.-.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-2135/30 T.
Dnia 19 lipca 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.29.

VIII. V A R I A.

a/ Polski Katolicki Kościół Narodowy.

Parafja Polskiego Katolickiego Kościoła Narodowego we wsi Podbołocie, gminy Krzemienica w powiecie wołkowyskim mimo przeciwdziałania duchowieństwa katolickiego pozyskuje coraz więcej zwolenników.

Ostatnio w powiecie wołkowyskim kolportowana jest odezwa p.t. "Prawda o hodurowcach", podpisana przez franciszkanina O.Witalisa Jaśkiewicza, a skierowana przeciwko Polskiemu Kościołowi Narodowemu. Odpis odezwy zostanie Ministerstwu przesłany oddzielnie.-

b/ Pobicie działacza politycznego.

Dnia 11 b.m. w Białymstoku został pobity przez szoferów, należących do Związku Zawodowego Szoferów Kresów Wschodnich /PPS d.Frakcja Rewolucyjna/ prezes Komitetu Okręgowego PPS d.Frakcja Rewolucyjna w Białymstoku, Muszyński Aleksander prawdopodobnie z namowy działaczy PPS CKW. -

c/ Kolonje czerwonych harcerzy.

W Broku, powiatu ostrowskiego została otwarta kolonja czerwonych harcerzy, której patronuje poseł Dubois Stanisław. Z domu, w którym zamieszkują uczestnicy kolonji, powiewa czerwona flaga, zawieszana i opuszczana każdodziennie przy śpiewie "Czerwonego Sztandaru" /13/.-

d/ Artykuł w miesięczniku "Pracownik drzewny".

W numerze 6,7 miesięcznika "Pracownik drzewny" został umieszczony artykuł p.t."Gospodarka w buszczy białowieskiej". Autor artykułu w ostrej formie krytykuje sposób prowadzenia przez Departament Leśnictwa i Dyrekcję Lasów Państwowych w Białowieży przedsiębiorstw państwowych na terenie puszczy białowieskiej, przynoszący państwu duże straty materjalne. Ponadto oskarża on Dyrekcję Lasów Państwowych w Białowieży o stosowanie rusyfikatorskiej polityki personalnej zarówno w przedsiębiorstwach leśnych, jakoteż w samym zarządzie Dyrekcji, krzywdzącej moralnie i materjalnie ludność polską i szkodliwej dla ogólnych interesów państwa. Szczegółowe sprawozdanie w związku z omawianym artykułem zostanie przesłane Ministerstwu oddzielnie.-

.0.0.0.0.

33

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I-2250/30.T

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.30 za czas od dnia 20 lipca do dnia 26 lipca 1930 roku

Białystok, dnia 28. lipca 1930 roku

T A J N E - P I L N E !
-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Pan Dyrektor Departamentu Politycznego

w W a r s z a w i e
-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 30 za czas od dnia 20 do 26 lipca 1930 roku.-

Za Wojewodę:

/ S y s k a /
Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Odpisy otrzymują:

1/ Pan Wojewoda w Wilnie,
2/ " " w Nowogródku,
3/ " " w Brześciu n/B.,
4/ " " w Warszawie,
5/ " " w Tarnopolu,
6/ " " w Stanisławowie,
7/ " " w Lublinie,
8/ " " w Łodzi,
9/ Pan Prokurator Sądu Apelac. w Warszawie,
10/ " " " " w Wilnie,
11/ " " " Okręg. w Białymstoku,
12/ " " " " w Grodnie,
13/ " " " " w Suwałkach,
14/ " " " " w Łomży,
15/ Sam.Ref Informac DOK.III. w Grodnie,
16/ " " " DOK. I. w Warszawie,
17/ " " " DOK. IX. w Brześciu nad Bugiem,
18/ K.O.P. "Brygada Grodno",
19/ Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego,
20/ Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
21/ Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w/m.-

H.T.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-2250/30 T
Białystok, dnia 26 lipca 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 30
za czas od dnia 20 do dnia 26 lipca 1930 r.

I Sytuacja ogólna

Elementy wywrotowe rozpoczęły przygotowania do kampanji pierwszosierpniowej w Białymstoku i Łomży. W Białymstoku wywieszono jeden transparent z hasłami pierwszosierpniowemi, rozrzucono większą ilość ulotek Komitetu Miejskiego KPZB i Lewicy Związkowej Białegostoku i okręgu, oraz przygotowano do kolportażu większy transport wydanych przez KC KPZB wydawnictw i "motylków" pierwszosierpniowych. Transport ten został przez policję przejęty. Nikły w przejawach zewnętrznych ruch zawodowy nie nastręczył Urzędowi wojewódzkiemu bardziej charakterystycznych spostrzeżeń. Na rynku pracy notowany był dalszy spadek bezrobocia, szczególnie w Białymstoku, gdzie uruchomiono kilka nieczynnych dotąd, drobnych zakładów przemysłu włókienniczego i rozszerzono stan zatrudnienia w trzech większych fabrykach włókienniczych. - Ogólnie w województwie liczba bezrobotnych zmalała z 4 438 do 4 319 / ~~xixxxx~~ - 120/.

W stanie bezpieczeństwa publicznego poważniejsze zmiany nie zaszły.

-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI — Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 30

Nr.BB.II-2250/30 T

Dnia 26 lipca 1930 roku

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi

Białystok-Miasto. Dnia 21 b.m. przy zbiegu ulic Monopolowej i Skorupskiej grupa młodzieży żydowskiej /6 osób/ rozrzuciła kilkadziesiąt egzemplarzy ulotek komunistycznych i zarzuciła na przewody elektryczne transparent z napisem:" Niech żyje międzynarodowy czerwony dzień 1 sierpnia. Niech żyje ZSSR.-twierdza rewolucji światowej". Na gorącym uczynku rozrzucania wspomnianych ulotek i zarzucania transparentu zostali zatrzymani Jabłonko Wolf, lat 16 i Grodzieńska Luba, lat 15, zamieszkali w Białymstoku, których przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym. Władze te osadziły ich w więzieniu. Treść rozrzuconych ulotek jest następująca:" Proletarjusze wszystkich krajów łączcie się. Robotnicy. Krwawa dyktatura wzmogła swój biały teror. We Lwowie sąd faszystowski wydał wyroki śmierci na 3 komunistów za kolportację literatury komunistycznej. Przy pomocy Dmowskiego zaaresztowany został towarzysz poseł Zarski. Protestujcie przeciwko wyrokom śmierci na 3 komunistów. Walczcie o zwolnienie towarzysza Zarskiego. PPS. i Bund biorą aktywny udział w rozbijaniu i teroryzowaniu ruchu rewolucyjnego. Ci szpicle i Reginelli oddawają w ręce policji robotników rewolucyjnych. Precz z PPS. i Bundem. Do walki o zwolnienie wszystkich więźniów politycznych. Niech żyje MOPR. Komitet Miejski Komun.Partji Białorusi Zachodniej w Białymstoku. Czerwiec 1930 rok". -

35

" Proletarjusze wszystkich krajów łączcie się Bezrobotni Kryzys gospodarczy jeszcze bardziej się zaostrza Dyktatura faszystowska Piłsudskiego zamiast otwarcia fabryk i udzielania pełnych zapomóg wszystkim bezrobotnym wydaje 75% biudżetu na przygotowanie wojny przeciwko Związku Radzieckiemu, na utrzymanie więzień, policji, prowokatorówi t.p. Masy bezrobotnych wygłodniałe padają na ulicach, wtedy kiedy fabrykanci,obszarnicy i generałowie kąpią się w zbytku. Zamiast chleba i pracy faszystowski rząd daje bezrobotnym kule i bagnety, krew bezrobotnych leje się na ulicach miast. W tym ucisku pracujących dopomagają rządowi kapitalistów i obszarników PPS-owcy, którzy maskując się "lewą" demagogją nie dopuszczają bezrobotnych do walki o chleb i pracę Przedpokojowa polityka PPS przez chodzenie delegacyj do Wojewodów i Starostw ma tylko jeden cel - odwieść bezrobotnych od rzeczywistej drogi walki przeciwko dyktaturze głodu,wojny i teroru za chleb i pracę Dlatego nie wierzcie PPS-owskim zdrajcom, tylko lewicowe komitety bezrobotnych, tylko przez demonstracje i pochody bezrobotnych mogą zwycięsko walczyć: o stałe zapomogi w wysokości utraconego zarobku wszystkim bezrobotnym. O chleb i pracę. Przeciwko faszystowskiej dyktaturze głodu,wojny i terroru. Przeciwko PPS. Przeciwko uzbrojonemu napadowi na Związek Radziecki. O Rząd Robotniczo-Chłopski. Niech żyją bojowe komitety bezrobotnych. Niech żyje Lewica Związkowa. Czerwiec 1930 rok. Lewica Związkowa w Białymstoku".-

Oryginały tych ulotek Urząd Wojewódzki załącza.

Dnia 21 b.m. ujawniony został w Białymstoku większy transport wydawnictw pierwszosierpniowych, a mianowicie: 1/ 192 egz. "Sztandaru Pioniera" Nr.1 w języku białoruskim z czerwca b.r., organu KC. KZMZB.; 2/ 95 egz. broszurki p.t."Drugi zjazd KZMP.", wydanej w języku białoruskim przez KZMZB. /Komitet Centralny/; 3/ 183 egz.Nr.4/37/"Bolszewika" organu KC.KPZB.; 4/ 499 egz.KC.

KPZB. i KC KZMZB. p.t. "Niech żyje dzień pierwszego sierpnia Precz z wojną, ręce precz od ZSSR" w języku polskim; 5/ 465 egz tejże odezwy w języku białoruskim i 508 egz w żargonie i 6/ około 8.000 ulotek, t.zw. "motylków" pierwszosierpniowych w językach: polskim, białoruskim i żargonie. Ważniejsze z tych"motylków"są następujące:1/ "W Związku Radzieckich Socjalistycznych Republik masy pracujące pod kierownictwem Partji Komunistycznej zwycięsko budują socjalizm. Dlatego też drapieżcy imperjalistyczni szykują najście zbrojne na ZSSR. Robotnicy i chłopi pracujący! Żołnierze i młodzieży pracująca! Śmiało stawajcie do walki w obronie ojczyzny socjalistycznej międzynarodowego proletarjatu - ZSRR!", 2/ Socjal-faszyści - PPS., Bund, Poalej-Cjon, ludowco-faszyści z pod znaku "Wyzwolenia" i Stronnictwa Chłopskiego, białoruscy nacjonal-faszyści: Łuckiewicze, Jaremicze i Stankiewicze biorą czynny i bezpośredni udział w przygotowywaniu najścia zbrojnego na ZSRR. Precz z pacyfistyczną paplaniną socjal, ludowco i nacjonal-faszystów! Niech żyje jednolity front robotniczy! Niech żyje jedność robotniczo-chłopska dla walki z wojną pod wodzą partji Komunistycznej! Wojna-wojnie!", 3/ Żołnierze armji polskiej. Razem ze wszystkimi pracującymi do wystąpień i demonstracyj w dniu pierwszego sierpnia: Na wypadek wojny - bądźcie gotowi zwrócić swoje bagnety przeciwko fabrykantom, obszarnikom i generałom. Niech żyje robotniczo-włościańska czerwona armja Związku Radzieckiego"

W związku z ujawnieniem wspomnianego transportu został zatrzymany przez przodownika służby śledczej, Aleksandra Bagińskiego nie rozpoznany bliżej osobnik, który zmylił czujność tego przodownika, uderzył go w głowę laską i zdołał zbiec, pomimo oddania za nim 6 strzałów rewolwerowych

Dnia 21 b.m. na ulicy Rynek-Kościuszki nieznany żyd, lat około 19 stojąc na chodniku - krzyknął do oczekujących robotników z Chorosz

czy na samochód "Nam nie nużno wojny" i równocześnie rozrzucił kilkadziesiąt egzemplarzy omówionych wyżej ulotek Lewicy Związkowej, poczem zbiegł, za uciekającym oddał jeden strzał rewolwerowy szeregowy P.P., Zygmunt Lejmel jednakże chybił.

2/ Komunistyczna Partja Polski.

owiat Łomżyński — W związku z wystąpieniami elementów wywrotowych w Rutkach dnia 15 b.m. omówionych w sytuacyjnem sprawozdaniu tygodniowem Nr 29, organa bezpieczeństwa publicznego za zgodą władz sądowych przeprowadziły w Rutkach dnia 24 b.m. 21 rewizyj i zatrzymały: Waren Chomę, Cywana Wolfa, Wołożnego Dawida, Wołożnego Mordko, Szwarcborta Jankla-Josela, Kuropatwę Chawę, Poczciwskiego Moszko, Kuropatwę Szyję, Czyżewskiego Joska-Hersza, Rajtera Bera-Lejbę, Jedwabińską Etkę, Jedwabińskiego Hersza, Sokół Bejlę, Epsztejn Sorę, Ptaka Szlomę, Frydmana Kusyela, Jedwabińskiego Berka, Cywana Hersza, Bursztyna Kelmana, Edelsztejna Mejera, Rajtman Fejgę i Czyżewską Blumę, z których zwolniły Jedwabińską Etkę, Jedwabińskiego Hersza, Cywana Hersza, Bursztyna Helmana, Rajchman Fejgę i Czyżewską Blumę, pozostałych zaś przekazały z materjałami oskarżenia władzom sądowym.

3/ Białoruski Włościańsko-Robotniczy Klub Poselski.

ałystok-Miasto — Dnia 24.b.m. pociągiem z Wilna w godzinach popołudniowych przyjechał do Białegostoku poseł Józef Gawrylik z pracownikiem Sekretarjatu Centralnego BWRKP. i kierownikiem Wileńskiej Księgarni Białoruskiego Towarzystwa Wydawniczo-Oświatowego "Ruń", Balickim Józefem /ps."Stary", wybitny w latach 1927, 1928 i 1929 działacz komunistyczny w grodzieńszczyźnie, znany Ministerstwu z obu procesów b.BWRHromady/. Obaj oni wprost z dworca udali się do lokalu Związku Okręgowego Towarzystwa Szkoły Białoruskiej, gdzie odbyli konferencję z prezesem Szymonem Kuźminem, sekretarzem Konstantym Sidorowiczem i członkiem tegoż Zarządu Bazylim Gryckiem w sprawach TSB i Białoruskiego Towa-

rzystwa Wydawniczo-Oświatowego "Ruń" w Białymstoku. Podczas tej konferencji poseł Gawrylik omawiał także kwestje, dotyczące komunistycznej kampanji pierwszosierpniowej. Zaznaczył on m.in., że koła Towarzystwa Szkoły Białoruskiej w Białymstoku i powiecie białostockim z racj rzeczowego ustosunkowania się władz administracji ogólnej do ich statutowej działalności i dla zachowania pozorów takiej właśnie działalności winny powstrzymać się od brania udziału we wspomnianej kampanji. Ponadto poseł Gawrylik oświadczył, że w najbliższym czasie Zarząd Główny Towarzystwa Szkoły Białoruskiej przyłączy organizacyjnie koła TSB w powiatach bielskim i wołkowyskim /obsługiwane przez Zarząd Okręgowy TSB w Swisłoczy, powiatu wołkowyskiego, zamknięty w dniu 2 lipca 1929 r / do Zarządu Okręgowego TSB w Białymstoku i, że we wrześniu b.r. odbędzie się w Białymstoku względnie Wilnie Zjazd walny delegatów Białoruskiego Towarzystwa Wydawniczo-Oświatowego "Ruń". Wreszcie poseł Gawrylik prosił Kuźmina i Grycuka o zapewnienie mu noclegu w mieszkaniu prywatnem jednego z działaczy PPS.Lewicy /prawdopodobnie Idźkowskiego Stanisława/ w dniu 31 lipca b.r., co wskazywałoby że zamierza przyjechać do Białegostoku na dzień 1 sierpnia, oraz wymógł na Konstantym Sidprowiczu zapewnienie, że tenże Sidorowicz przyjedzie do Wilna na sprawę oskarżonego z art.102 K.K. Łukaszyka Bazylego b współpracownika Sekretarjatu Centralnego BWRKP. Poseł Gawrylik odjechał z Białegostoku tegoż dnia o godzinie 17 do Wilna przez Wołkowysk-Baranowicze.-

4/ P.P.S. Lewica

Białystok-Miasto. Wskutek wyjazdu z Białegostoku Pieńkowskiego Piotra, sekretarza Komitetu Obwodowego PPS.Lewicy Ziem Białoruskich i Pasyczuka Władysława, sekretarza Komitetu Miejskiego - działalność PPS.Lewicy w Białymstoku poczęła słabnąć. W dniu 18 b.m. zlikwidowano lokal partyjny przy ulicy Poleskiej Nr.18. Obecnie za kierownika akcji PPS.Lewicy

37

uważać należy Idźkowskiego Stanisława, prezesa Komitetu Miejskiego.

---0000000000---

Dnia 15 b.m. został zatrzymany i przekazany władzom sądowym z materjałami oskarżenia Mirski Michał, mieszkaniec wsi Pawłowicze, gminy Międzyrzecz w powiecie wołkowyskim pod zarzutem wywieszenia w dniu 2 maja b.r. transparentu komunistycznego pod wsią Sławatycze, w gminie Międzyrzecz, powiatu wołkowyskiego.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

OJEWODA BIAŁOSTOCKI Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.30.

Nr BB II 2250/30 T.

ia 26 lipca 1930 roku

III Ruch zawodowy

a/ Klasowe Związki Zawodowe

1/ Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Włókienniczego

W Białymstoku dnia 23 b.m. w lokalu OKR.PPS OKR. pod przewodnictwem Jana Bogdana, sekretarza oddziału Związku odbyło się zebranie delegatów tkaczy poszczególnych fabryk włókienniczych. Rozważano sprawę propozycji właściciela fabryki Sokoła co do zmniejszenia ilości dni pracy w tygodniu, lub też obniżenia dotychczasowych zarobków o 20%. Konkretnych uchwał nie podjęto. /30/

W Białymstoku dnia 24 b.m. pod przewodnictwem Bogdana odbyło się zebranie tkaczy fabryk włókienniczych, na którem postanowiono wezwać pracujących tkaczy do opodatkowania się na rzecz bezrobotnych fabryki Sokoła.

2/ Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Skórzanego

Ostatnio dostrzeżono poważne tarcia wśród członków oddziału Związku w Krynkach, powiatu grodzieńskiego. Część z nich, wypowiada się za rozwiązanie oddziału, którego istnienie uważa za bezcelowe. Sprzeciwjają się temu członkowie o poglądach bardziej radykalnych, którzy twierdzą że istnienie oddziału szczególnie przy obecnym kryzysie w przemyśle garbarskim jest dla robotników konieczne.

b/ Polskie Związki Zawodowe

W Białymstoku oddział Związku Zawodowego Dozorców Domowych obchodził pięciolecie swego istnienia. Na odbytej z tej racji akademji przemawiali adwokat Rajnchard i poseł Franciszek Urbański /700/.-

c/ Związki rzemieślnicze i cechy.

W Białymstoku dnia 20 b.m. odbyło się pod przewodnictwem Pejsacha Mielnickiego zebranie członków sekcji tkaczy przędzalni zarobkowych przy Związku Rzemieślników Żydowskich. Na zebraniu tem postanowiono domagać się podwyższenia stawek zarobkowych z 50 do 53 groszy od tysiąca uderzeń i przedstawić przedsiębiorcom żądanie co do tej podwyżki dnia 22 b.m., oraz poprzeć to żądanie ewentualnym strajkiem /124/.

d/ B e z r o b o c i e

Według danych z dnia 25 b.m. na terenie Województwa Białostockiego pozostawało bez pracy w tym dniu 4319 osób, a mianowicie:

Powiat	Ilość	Bezrobocie dn 18 b.m.	Zmniejszenie	Wzrost	Pobiera zapomogi
Augustowski	44	44	-	-	24
Białystok-miasto	2332	2540	208	-	1030
Białostocki	439	375	-	64	89
Grodzieński	1139	1105	-	34	163
Łomżyński	41	71	30	-	5
Bielski	120	120	-	9	104
Ostrowski	17	17	-	-	17
Ostrołęcki	12	12	-	-	11
Suwalski	32	32	-	-	30
Sokólski	51	51	-	-	28
Szczuczyński	26	28	2	-	24
Wołkowyski	66	43	-	23	45

Z m n i e j s z e n i e - 120

W Białymstoku uruchomione zostały w bieżącym tygodniu 4 zakłady przemysłu włókienniczego, zatrudniające około 60 robotników.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.II-2250/30 T

Dnia 26 lipca 1930 roku

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.30.

IV. S t r a j k i

W Białymstoku w dniach od 19 do 22 b.m. trwał strajk 60-ciu robotników firmy samochodowej "Autokaro". Strajkujący przystąpili do pracy w dniu 22 b.m. po otrzymaniu zaległości zarobkowych.

W Białymstoku od dnia 23 b.m. trwa strajk 5-ciu robotników wytwórni wód sodowych i kwasów gazowych, którzy domagają się podwyżki płac o 1%/od wyrobu butelki wody/.

W Krynkach,powiatu grodzieńskiego trwa od dnia 17 b.m. strajk 32 garbarzy, którzy żądają wypłacania im całkowitych należności zarobkowych gotówką, ubezpieczenia w Kasie Chorych, przestrzegania przez przemysłowców taryfy płacy według zawartej swego czasu umowy i wydania do pracy rękawic, fartuchów i butów. Strajkiem kieruje miejscowy oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Skórzanego.

W Porzeczu,powiatu grodzieńskiego trwał od dnia 15 do dnia 17 b.m. strajk 20 robotników tartaku Szalkowicza Zoracha. Wspomniane robotnicze przystąpiły do pracy dnia 17 b.m. po uzyskaniu podwyżki płac o 50 groszy dziennie.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

OJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I-2250/30 T.

Dnia 26 lipca 1930 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.30

V. Stan bezpieczeństwa publicznego

a/ Ważniejsze wydarzenia.

Dnia 24 b.m. o godzinie 23-ej Rubinsztejn Chilel, Jelen Chaim, Klajbort Szymon i Lewin Abram, handlarze drobiem, wszyscy zamieszkali w Grodnie, jadąc z drobiem na targ z Grodna do Druskienik na 8 klm za wsią Krynicznie w gminie Hoża, powiatu grodzieńskiego usiłowali zatrzymać jadącą w kierunku Druskienik taksówkę, którą zamierzali udać się do Druskienik. W chwili zatrzymywania się taksówki padł z jej wnętrza kilka strzałów rewolwerowych, które położyły trupem Jelenia Chaima, oraz raniły Klajnborta w łopatkę i Lewina w rękę. Strzelał z taksówki pisarz hipoteczny z Końskich Jan Gołębiowski, który jechał taksówką z Grodna do Druskienik na letnisko. Tłumaczy się on, że strzelał w obronie własnej, sądził bowiem, że taksówkę zatrzymali bandyci. Gołębiowskiego aresztowano.

Dnia 22 b.m. na szosie Ostrów-Warszawa pod Ostrowią-Mazowiecką dokonano napadu rabunkowego na kupca łódzkiego Kluczkowskiego Chackiela, któremu pod groźbą rewolweru zrabowano 120 zł.gotówką i 171 mtr różnej manufaktury. Napastnicy, których było trzech, zbiegli w kierunku Ostrowi-Mazowieckiej. Pościg i dochodzenie zarządzono.

b/ P o ż a r y .

1/ Zestawienie większych pożarów:

Powiat	Miejscowość	Spłonęło	Straty	Przyczyna pożaru.
ołkowyski	m.Nowy-Dwór	24 domy,98 budynków gospodarczych sprzęty,zapasy zboża i siana.	175.000	Nieustalona

Grodzieński	m Wołpa	27 domów i 41 budynków gospodarczych	200.000	Nieostrożne obchodzenie się z ogniem

2/ Mniejsze pożary

W bieżącym tygodniu zanotowano 16 mniejszych pożarów /powiat wołkowyski - 1, augustowski - 2, suwalski - 10, łomżyński - 2 i białostocki - 1/. Straty wyrządzone przez te pożary wynoszą około 53.000 złotych -

8/ Zbrodnicze podpalenia

We wsi Kurejki, gminy Tereszki, powiatu wołkowyskiego w nocy z dnia 23 na 24 b.m. spłonęła stodoła Kowalczyka Kazimierza, a uratowana została stodoła Butryna Pawła, pod które podłożono ogień. Dochodzenie wdrożono

c/ Wypadki samochodowe.

Na terenie Województwa w bieżącym tygodniu miały miejsce 4 wypadki samochodowe. W trzech z tych wypadków lekkie uszkodzenie ciała odniosły trzy osoby.

d/ Przestępczość kryminalna.

W bieżącym tygodniu zanotowano wypadków:

1/ Zabójstw - 3.
2/ Usiłowań zabójstw - 2.
3/ Zabójstw w bójkach - 2
4/ Uszkodzenia ciała w bójkach - 3
5/ Większych kradzieży bez włamania - 4.
6/ Dzieciobójstwa - 1.

40

e/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa publicznego pod względem politycznym pogorszył się nieco w Białymstoku w związku z kampanją pierwszosierpniową elementów wywrotowych, zaś pod względem kryminalnym w powiecie ostrowskim, w innych natomiast powiatach województwa zmianom nie uległ i był naogół dobry.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.30.

Nr.BB.I-2250/30.T.

z dnia 26 lipca 1930 roku

VI. Sprawy graniczne.

a/ P r z e m y t .

We wsi Hołynka, powiatu augustowskiego dnia 15 b.m. został zatrzymany mieszkaniec wsi Rakowicze, gminy Hołynka Wydro Franciszek, który wiózł 3 worki cukru / wagi 300 klg. o wartości 510 zł./ przemyconego z Litwy.

W związku z zatrzymaniem Wydro Franciszka ustalono, że ostatnio przemycane są z Litwy do Polski cukier, kokaina i rowery marki "Brenabor". Należy zaznaczyć, że cukier na Litwie jest tańszy niż w Polsce o 6 - 7 dolarów na 100 klg. Przemyt odbywa się na odcinkach granicznych Kalety w powiecie suwalskim i Dźmisiewicze w powiecie augustowskim. Zarządzenia zostały wydane.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

OJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
r BB.I-2250/30.T.
a 26 lipca 1930 roku

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.30.

VII Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

- N e g a t y w n e -

-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA [illegible]-SKI Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.30.

Nr.BB [illegible]/30.T.

Dnia 26 [illegible] 1930 roku

VIII V A R I A

- N e g a t y w n e -

-:-:-:-:-:-:-:-

42

OJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr BB.I-2300/30.T.

Białystok, dnia 2 sierpnia 1930 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.31 za czas od dnia 27 lipca do dnia 2 sierpnia 1930 roku -

T A j N E - P I L N E !

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Pan Dyrektor Departamentu Politycznego

w W a r s z a w i e

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.31 za czas od dnia 27 lipca do dnia 2 sierpnia 1930 roku.-

Z a W o j e w o d ę :

/ M. S y s k a /
Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Odpisy otrzymują:

1/ Pan Wojewoda w Wilnie,
2/ " " w Nowogródku,
3/ " " w Brześciu nad Bugiem,
4/ " " w Warszawie,
5/ " " w Tarnopolu,
6/ " " w Stanisławowie,
7/ " " w Lublinie,
8/ " " w Łodzi,
9/ Pan Prokurator Sądu Apelac. w Warszawie,
10/ " " " " w Wilnie,
11/ " " " Okręg. w Białymstoku,
12/ " " " " w Grodnie,
13/ " " " " w Suwałkach,
14/ " " " " w Łomży,
15/ Sam.Refer.Informac. DOK. III. w Grodnie,
16/ " " " DOK. IX. w Brześciu nad Bugiem,
17/ " " " DOK. I. w Warszawie,
18/ K.O.P. "Brygada Grodno",
19/ Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi województwa Białostockiego,
20/ Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
21/ Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w/m.-

H.F.

WÓJ WODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I-2300/30.T.

Białystok, dnia 2 sierpnia 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.31
za czas od dnia 27 lipca do dnia 2 sierpnia
1930 roku

I. Sytuacja ogólna.

Nastawienie akcji przygotowawczej elementów wywrotowych do wystąpień w dniu 1 sierpnia szło w kierunku wywołania strajków politycznych, urządzenia demonstracyj w miastach i ważniejszych ośrodkach wiejskich, oraz pochodów przed gmachami więziennymi. Akcja ta uzewnętrzniła się dość silnie w Białymstoku, Grodnie i Łomży, oraz powiatach grodzieńskim, łomżyńskim i ostrowskim, mniej silniej natomiast w powiatach bielskim, białostockim i wołkowyskim. Dzień pierwszego sierpnia przeminął na terenie Województwa Białostockiego zupełnie spokojnie. Jedynie w Grodnie i Białymstoku elementy wywrotowe podejmowały próby urządzenia demonstracyj, próby te jednakże likwidowane były w zarodku przez policję. Oceniając dotychczasowy przebieg i wyniki komunistycznej akcji pierwszosierpniowej, należy podkreślić znaczne uintensywnienie w porównaniu z rokiem ubiegłym kolportażu wydawnictw, wydanych we własnym zakresie przez lokalne instancje partyjne, młodzieżowe i moprowskie. W wydawnictwach tych wysunięto hasła zbrojnego powstania, masowego strajku politycznego, walki z rządem faszystowskim Piłsudskiego - Mościckiego, obrony ZSSR., walki z żółtą międzynarodówką amsterdamską i wreszcie walki o zwolnienie posła Żarskiego i skazanych na śmierć w procesie lwowskim komunistów.
Od udziału czynnego w omawianej kampanji powstrzymały się PPS.Lewica, Zjednoczenie Lewicy Chłopskiej "Samopomoc" i TSB. Pierwsza z nich czyniła przygotowania do polecenych jej przez Komitet Centralny PPS. Lewicy wystąpień w dniu 3-go sierpnia, szczególnie w Łomży, gdzie

złożyła nawet podanie o zezwolenie jej na urządzenie dnia 3-go sierpnia b.r. zgromadzenia publicznego. Zjednoczenie Lewicy Chłopskiej "Samopomoc" kolportowało okólnik Zarządu Głównego /Nr.9/ w sprawie akcji dnia 15 sierpnia b.r., obliczonej na urządzenie demonstracyj , wymierzonych przeciwko obchodowi 10-cioletniej rocznicy zwycięstwa nad bolszewikami pod Warszawą.- Na podkreślenie zasługuje fakt, że elementy wywrotowe we wszystkich poczynaniach usiłowały wciągnąć w orbitę swych działań bezrobotnych i, że pomimo wszelkie wysiłki w tym kierunku nie stwierdzono ani jednego wypadku, ażeby bezrobotni ujawnili tendencję do wystąpień antypaństwowych.-

Na rynku pracy notowane były - poprawa konjunktury w przemyśle włókienniczem w Białymstoku i związany z nią znaczny spadek bezrobocia, wzrost bezrobocia w powiatach białostockim, bielskim i grodzieńskim wskutek pogorszenia się konjunktury w przemyśle drzewnym i rysujące się możliwości poprawy konjunktury w przemyśle hutniczym/szklanym/.- Nastroje wśród bezrobotnych, jak dotychczas, nie budzą obaw, tembardziej, że samorządy w Białymstoku i Grodnie zatrudniają przy robotach publicznych za otrzymywane od Urzędu Wojewódzkiego fundusze na cele zatrudnienia bezrobotnych - każdodziennie około 800 bezrobotnych.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI Sytuacyjne sprawozd[illegible]godniowe Nr 31

Nr.BB.I-2300/30 T

Dnia 2 sierpnia 1930 roku.

II. Ruch wywrotowy

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi

Białystok-Miasto.

W Białymstoku dnia 28 ub.m. rozrzucono w rejonie koszar 10 p.ułanów około 100 egzemplarzy odbitej na szapirografie ulotki w języku polskim: " Proletarjusze wszystkich krajów łączcie się, Niech żyje międzynarodowy Czerwony Dzień - 1-szego Sierpnia Precz z wojną imperjalistyczną. Niech żyje bratanie się Armji polskiej z Czerwoną Robotnicy i chłopi w mundurach żołnierskich. Za rządów świszczącego knuta jesteście na dwa lata oderwani od rodziny i roli, na 2 lata spędzają was jak bydło, do brudnych koszar i karmią zgniłemi kartoflami, sponiewierają się nad wami, jesteście przez cały czas służby oddani na pastwę faszystowskich drapieżców - pułkowników i oficerów, którzy przygotowują z was mięso armatnie do nowej rzeźi imperjalistycznej - do napadu na Związek Radziecki, ojczyznę waszych sióstr i braci Żołnierze armji polskiej. Dosyć jęczeć pod knutami dyktatury faszystowskiej: Międzynarodowy Czerwony Dzień 1-szego Sierpnia, dzień antywojenny, będzie dniem wspólnego masowego protestu żołnierzy armji polskiej i waszych braci - robotników i chłopów przeciw ucisku i eksploatacji szerokich mas przeciw wojnie kontrrewolucyjnej o polską republikę radziecką, o Zjednoczoną Białoruś Radziecką. Precz z krwawym rządem Piłsudskiego Precz z napadami na Związek Radziecki. Niech żyje bohaterska Armja Czerwona. Robotnicy i chłopi w mundurach żołnierskich. W dniu 1-szego Sierpnia na rozkaz policji nie strzelajcie do demonstracyj robotni-

czo-chłopskich, lecz stawajcie w pierwszych szeregach demonstrujących mas rewolucyjnych i w ich obronie. Kierujcie broń przeciwko policji i bandzie szpiclów. Precz z napadem na ZSSR., na wojnę imperjalistyczną odpowiedźcie wojną domową. Do walki o zwolnienie wszystkich więźniów politycznych. Niech żyje rewolucja socjalna w Polsce. Okręgowy Komitet KPZB. Białystok. 1930 roku".-

Tegoż dnia w Białymstoku rozrzucona kilkadziesiąt egzemplarzy odbitej na szapirografie odezwy OK.KPZB.Białystok:" "Proletarjusze wszystkich krajów łączcie się. W dniu 1-szego Sierpnia - dniu antywojennym, xxx wszyscy robotnicy i chłopi do strajku powszechnego, wszyscy na demonstracje uliczne pod wodzą Kompartji Zachodniej Białorusi. Precz z faszystą - prezydentem Mościckim. Precz z wojną imperjalistyczną przeciwko Związkowi Radzieckiemu. Robotnicy i chłopi. Ani na chwile nie zapominajcie, że przyjazd Prezydenta Mościckiego do Białegostoku jest kontrolą przygotowań wojennych w ZB. i ZU. do napadu na Związek Radziecki, ojczyzną międzynarodowego proletarjatu, jest przygotowaniem z was robotników i chłopów mięsa armatniego dla tej rzeźi imperjalistycznej. Wszyscy do masowego protestu przeciw zabójczym planom wojennym Marszałka Piłsudskiego - kata robotników i chłopów. Precz z krwawemi rządami Piłsudskiego - Mościckiego - od Związku Radzieckiego, twierdzy rewolucji światowej. Wszyscy w obronie ZSSR." Odezwa jest pierwszem ujawnionem na terenie województwa Białostockiego wydawnictwem komunistycznem, zawierającem hasła, skierowane przeciwko osobie Prezydenta Rzeczypospolitej.-

Tegoż dnia wreszcie w Białymstoku rozrzucono egzemplarze szapirograficznej ulotki OK.Kopru Białystok, w której wysunięto następujące hasła pierwszosierpniowe:"Robotnicy i chłopi. Wszyscy masowo w dniu 1-go Sierpnia w pochodach: Do walki z szykowaniem wojny państw imperjalistycznych przeciw ZSRR. Do walki z nowym regulaminem więziennym. Do walki o natychmiastowe zwolnienie trzech

na śmierć skazanych rew we Lwowie. Do walki o natychmiastowe zwolnienie tow.posła Zarskiego. Do walki z białym terorem. Precz z mordowaniem robotników i chłopów bojowników proletarjatu w więzieniu. Precz z mordowaniem rewolucyjnych robotników i chłopów w defenzywach. Wszyscy w pomocy moralnej i materjalnej więźniom politycznym. Wszyscy w dniu 1-go sierpnia na ulicach w pochodach, pod murami więziennymi i Prokuratora".-

Dnia 28 ub.m. w Białymstoku o godzinie 7-ej rano na Rynku Siennym grupa wyrostków żydów /10 osób/ w wieku od 14 do 16 lat wzniosła okrzyki:"Precz z polskim białym terorem, niech żyje ZSSR."i niezwłocznie rozbiegła się. Tegoż dnia o godzinie 19-ej obok wielkiej synagogi przy ul.Szkolnej w Białymstoku zebrała się grupa wyrostków żydowskich /około 20 osób/ w wieku 15-16 lat, której przewodziło 4-ch starszych, z których jeden niósł czerwony transparent. Po wzniesieniu kilku okrzyków antypaństwowych, na widok nadbiegającej policji demonstranci, porzuciwszy na miejscu około 80 egzemplarzy omówionych wyżej odezw, rozbiegli się w różnych kierunkach. Tego samego dnia o godzinie 20-ej w Białymstoku grupa młodzieży żydowskiej /około 40 osób/ w wieku 15-17 lat usiłowała urządzić demonstracje na Siennym Rynku, lecz została rozproszona przez patrole policyjne. W czasie rozpraszania jej został zatrzymany Sibirski Gdal, zamieszkały w Białymstoku przy rodzicach.

Dnia 28 ub.m. wreszcie w Białymstoku wywieszono na przewodach elektrycznych transparent z napisem:" Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi. Wszyscy na demonstrację w dniu 1-go sierpnia,precz z wojną przeciw ZSSR."

Dnia 30 ub.m. na przewodach elektrycznych przy ulicy Sledziowej zawieszono transparent z napisem:" Walczcie przeciwko kapitalistycznej racjonalizacji,eksploatacji i bezrobocia,za podwyższeniem płacy i całkowita płaca podczas bezrobocia OKKPZB."

W tymże czasie przy ulicy Bordyczowskiej również na przewodach elektrycznych wywieszono transparent z napisem:" Precz z wojną przeciwko ZSSR. Niech żyje czerwony pionier" W wyniku wdrożonych niezwłocznie dochodzeń zatrzymano Lerner Lubę, uczenicę V-ej klasy szkoły powszechnej, lat 14 i Sanolskiego Josela, stolarza, przy których znaleziono 32 egzemplarzy wydanej w językach polskim i żargonie odezwy OK.Mopru Białystok, wzywającej do czynnego udziału w walce o zwolnienie więźniów politycznych i do demonstracyj pierwszosierpniowych pod murami więzienia.

Dnia 30 ub.m. patrol policyjny o godzinie 22 min.40 przy ulicy Łąkowej w pobliżu huty szklanej natknął się na nieznanego osobnika, który usiłował zawiesić transparent na przewodach elektrycznych. Spostrzegłszy patrol, osobnik ten zeskoczył ze słupa i wraz z drugim osobnikiem, który stał na czatach i trzymał transparent - rzucił się do ucieczki Za uciekającymi strzelił posterunkowy Baradowski Jan, jednakże z powodu ciemności zbiegli. Osobnicy ci zdołali zbiec.

Powiat Grodziński - Dnia 26 ub.m. w Grodnie znaleziono paczkę literatury komunistycznej, zawierającą kilkadziesiąt egzemplarzy odbitych na powielaczu pierwszosierpniowych odezw KC.KPZB. i OK.KPZB. z lipca b.r.

W nocy z dnia 26 na 27 ub.m. na przewodach telefonicznych w Indurze zarzucono transparent z napisem w języku polskim:" Niech żyje 1 sierpień - dzień walki rewolucyjnej przeciw wojnie imperjalistycznej, precz z dyktaturą faszystowską i burżuazją, niech żyje rewolucja socjalna w Polsce". W pobliżu miejsca wywieszenia transparentu rozrzucono kilka egzemplarzy wspomnianych wyżej odezw.

Dnia 28 ub.m. w Grodnie rozrzucono pierwszosierpniowe odezwy KC.KPZB. i KC.KZMZB.,oraz takież odezwy OK.KPZB.Grodno i większą ilość "motylków"pierwszosierpniowych. Pod zarzutem rozrzucenia tych odezw został zatrzymany znany komunista białoruski, Kułakowski Dymitr.

Dnia 30 ub.m. w Grodnie w różnych dzielnicach rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy odezw pierwszosierpniowych KC.KPZB. kilka

" Precz z wojną imperjalistyczną, precz z katowaniem więźniów, precz z białym terorem, precz z rządem faszystowskim. Żądamy zwolnienia więźniów politycznych. Niech żyje MOPR". Zawieszono na przewodzie telefonicznym na 3 klm. przy drodze do Ugniewa. W tymże czasie w Ostrowi-Mazowieckiej rozklejono kilka egzemplarzy ulotki następującej treści:" Precz z przygotowaniami wojennemi przeciw ZSSR, precz z katowaniem więźniów politycznych, precz z białym terorem, precz z rządem faszystowskim, żądamy zwolnienia więźniów politycznych. Niech żyje rząd robotniczo-włościański, niech żyje MOPR.".

W nocy z dnia 24 na 25 ub. m. wywieszono w Broku nad Bugiem 2 transparenty z napisami, jak wyżej na transparentach w Ostrowi-Mazowieckiej. Jako sprawców wywieszenia tych transparentów zatrzymano Surka Szmula, Surka Moszka-Jankla, Szpakier Gitlę, Grynberg Esterę i Lichtensztejn Dwejrę, których z materjałami oskarżenia przekazano władzom sądowym.

W Małkini dnia 27 ub. m. rozrzucono kilka egzemplarzy pisanej ręcznie ulotki z napisami:" Niech żyje międzynarodowy dzień przeciwwojnie. Precz z przygotowaniami wojennemi. Precz z wojną przeciw ZSSR "

W Zarębach-Kościelnych dnia 27 ub. m. wywieszono transparent z napisem:" Niech żyje międzynarodowy dzień antywojenny. Precz z wojną. Precz z przygotowaniem do wojny przeciw-sowieckiej. Żądamy ziemi bez wykupu. Niech żyje rząd robotniczo-chłopski i KPP." Pod zarzutem wywieszenia tego transparentu została zatrzymana i przekazana z materjałami oskarżenia władzom sądowym.-

wiat Łomżyński

Dnia 30 ub. m. na szosie Białystok-Zambrów przy przejeździe do wsi Dębniki zawieszono na przewodach telefonicznych transparent z hasłami:" Ziemia dla chłopów bez wykupu, niech żyje polska Republika rad, precz z dyktaturą Piłsudskiego ZK., precz z wojną-wara od ZSSR - KPP., precz z wyrokiem śmierci na trzech komunistów we Lwowie uwolnić więźniów politycznych." Transparent ten został prawdopo-

" Precz z wojną imperjalistyczną, precz z katowaniem więźniów, precz z białym terorem, precz z rządem faszystowskim. Żądamy zwolnienia więźniów politycznych. Niech żyje MOPR". Zawieszono na przewodzie telefonicznym na 3 klm. przy drodze do Ugniewa. W tymże czasie w Ostrowi-Mazowieckiej rozklejono kilka egzemplarzy ulotki następującej treści:" Precz z przygotowaniami wojennemi przeciw ZSSR, precz z katowaniem więźniów politycznych, precz z białym terorem, precz z rządem faszystowskim, żądamy zwolnienia więźniów politycznych. Niech żyje rząd robotniczo-włościański, niech żyje MOPR.".

W nocy z dnia 24 na 25 ub. m. wywieszono w Broku nad Bugiem 2 transparenty z napisami, jak wyżej na transparentach w Ostrowi-Mazowieckiej. Jako sprawców wywieszenia tych transparentów zatrzymano Surka Szmula, Surka Moszka-Jankla, Szpakier Gitlę, Grynberg Esterę i Lichtensztejn Dwejrę, których z materjałami oskarżenia przekazano władzom sądowym.

W Małkini dnia 27 ub. m. rozrzucono kilka egzemplarzy pisanej ręcznie ulotki z napisami:" Niech żyje międzynarodowy dzień przeciwwojnie. Precz z przygotowaniami wojennemi. Precz z wojną przeciw ZSSR "

W Zarębach-Kościelnych dnia 27 ub. m. wywieszono transparent z napisem:" Niech żyje międzynarodowy dzień antywojenny. Precz z wojną. Precz z przygotowaniem do wojny przeciw-sowieckiej. Żądamy ziemi bez wykupu. Niech żyje rząd robotniczo-chłopski i KPP." Pod zarzutem wywieszenia tego transparentu została zatrzymana i przekazana z materjałami oskarżenia władzom sądowym.-

wiat Łomżyński

Dnia 30 ub. m. na szosie Białystok-Zambrów przy przejeździe do wsi Dębniki zawieszono na przewodach telefonicznych transparent z hasłami:" Ziemia dla chłopów bez wykupu, niech żyje polska Republika rad, precz z dyktaturą Piłsudskiego ZWK., precz z wojną-wara od ZSSR - KPP., precz z wyrokiem śmierci na trzech komunistów we Lwowie uwolnić więźniów politycznych." Transparent ten został prawdopo-

47

dobnie przez technika komunistycznego, który przyjechał rowerem z Zambrowa.

Dnia 31 ub.m. około Zambrowa przy szosie Wysokie-Mazowieckie - Zambrów zawieszono na przewodach telefonicznych transparent z hasłami:" Precz z wojną przeciw ZSSR., precz z katowaniem robotnik Niech żyje Polska Republika Rad".-

W nocy z dnia 29 na 30 ub.m. w Łomży na murach kilku domów i na płotach w kilku dzielnicach miasta wypisano hasła:"Precz z białym terorem KPP. KZMP., żądamy zwolnienia więźniów politycznych. KPP.KZMP. Niech żyje 1-go sierpnia KPP.KZMP., precz z wojną przeci ZSSR. KPP.KZMP.-

------oooooOOOOOOooooo------

W Białymstoku dnia 1 b.m. zawieszono na przewodach elektrycznych przy ulicy Fabrycznej transparent z hasłami:"Precz z faszystowską dyktaturą. Niech żyje Polska Republika Rad. OK.KPZB.".

O godzinie 16-ej tegoż dnia elementy wywrotowe usiłowały urządzić masówkę obok huty szklanej przy ulicy Łąkowej, do czego jednakże nie dopuściły patrole policyjne.

O godzinie 21-ej dnia 1 b.m. grupa wyrostków żydowskich w liczbie około 40 usiłowała urządzić manifestację przy ulicy Kupieckiej, gdzie mieści się lokal oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego. Grupa ta rozbiegła się na widok patrolu policyjnego, przyczem porzuciła na miejscu około 270 egzemplarzy ulotek szapirograficznych następującej treści:1/ "Niech żyje międzynarodowy czerwony dzień 1-szego sierpnia. W dniu 1-go sierpnia, w międzynarodowym dniu czerwonym wszyscy na demonstrację i wiece pod sztandarami i hasłami kompartji Zach Biał. Precz z dyktaturą faszystowską Piłsudskiego, precz z napadem na Związek Radzieki, polskiego i międzynarodowego imperjalizmu. Wszyscy w obronie ZSSR, wszyscy w obronie BSSR. Precz z terorem jednolitego frontu faszyzmu, socjal i nacjonalfaszyzmu. Precz z zdrajcami klasy ro

niczej z żółtą amsterdamską międzynarodówką. Niech żyje V.kongres Czerwonej Międzynarodówki Zachodniej. Niech żyje ZSRR.-twierdza rewolucji światowej. Niech żyje BSRR. Niech żyje KPP. Niech żyje Kompartja Zach.Białorusi. Niech żyje bojowa Armja Czerwona." 2/ "Proletarjusze wszystkich krajów łączcie się. Niech żyje międzynarodowy czerwony dzień 1-ego sierpnia. Precz z kapitalistyczną racjonalizacją i wyzyskiem pracujących kobiet. Za równą pracę równą płacę. Robotnice i chłopi! W dniu 1-ego sierpnia 10 letniej rocznicy wojny imperjalistycznej stańcie w szeregi demonstrujących robotników i chłopów przeciwko wojny kontr-rewolucyjnej na ZSSR.-twierdzę rewolucji światowej. Robotnice i chłopi. Ani na chwilę nie zapomnijcie, że podczas wojny imperjalistycznej cały ciężar spadnie na wasze barki jeszcze bardziej będą was eksplotować kapitaliści i obszarnicy, a waszych synów, braci i mężów będzie się używało jako mięso armatnie w wojnie przeciwko ZSSR.-ojczyźnie waszych braci i sióstr,którzy biedny nowy byt na podstawach socjalistycznych. Precz z wojną imperjalistyczną. Pod kierownictwem Komunistycznej partji. Razem z robotnikami i chłopami podnieście sztandar wojny domowej w odpowiedzi na wojnę imperjalistyczną. Niech żyje dyktatura proletarjatu. Niech żyje ZSSR. Lipiec 1930 r.m.Białystok. OK.KPZB."

3/ Zjednoczenie Lewicy Chłopskiej "Samopomoc".

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

Powiat Bielski. Działacze komunistyczni w gminie Grodzisk otrzymali egzemplarze okólnika Nr.9 Zarządu Głównego Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej "Samopomoc" z lipca b.r., wzywającego masy włościańskie do demonstrowania w dniu 15 sierpnia b.r. przeciwko urządzaniom obchodów z racji 10-tej rocznicy zwycięstwa nad bolszewikami pod Warszawą.

48

4/ P.P.S. L e w i c a

Powiat Łomżyński

W związku z antywojenną kampanją dnia 3 sierpnia b.r. Komitet Miejscowy PPS.Lewicy w Łomży dnia 29 ub.m. złożył w Starostwie Powiatowem podanie o zezwolenie mu na urządzenie dnia 3 b.m. wiecu w Łomży, na którym mieli przemawiać o światowej sytuacji polityczno-gospodarczej Ewelina Sawicka vel "Sokolicz" i Abram Wajsman z Warszawy/ostatni przebywa w Łomży od kilku dni/.-Starostwo załatwiło podanie odmownie i wydało zakaz urządzenia wiecu.

-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-2300/30 T.
Dnia 2 sierpnia 1930 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 31

III Ruch zawodowy.

a/ B e z r o b o c i e

Według danych z dnia 1 b.m. na terenie Województwa Białostockiego pozostawało bez pracy w tym dniu 4,072 osoby, a mianowicie:

Powiat.	Ilość.	Bezrobocie dn. 25 ub.m.	Zmniejszenie.	Wzrost.	Pobiera zapomogi.
Augustowski	7	44	37	-	3
Białystok-Miasto	1926	2332	406	-	164
Białostocki	495	439	-	56	87
Grodzieński	1215	1139	-	76	183
Łomżyński	17	41	24	-	6
Bielski	200	120	-	80	114
Ostrowski	17	17	-	-	17
Ostrołęcki	9	12	3	-	7
Suwalski	28	32	4	-	24
Sokólski	51	51	-	-	28
Szczuczyński	26	26	-	-	24
Wołkowyski	81	66	-	15	81

Z m n i e j s z e n i e - 247

Białystok-Miasto. Uruchomione zostały trzy mniejsze zakłady przemysłu włókienniczego, zatrudniające około 100 robotników, a ponadto rozszerzony został stan zatrudnienia w dwuch większych fabrykach włókienniczych, które zatrudniły w bieżącym tygodniu około 80 bezrobotnych włókniarzy.-

Magistrat zatrudnia przy robotach publicznych każdodziennie około 300 bezrobotnych.

49

Powiat Białostocki. Dnia 25 ub.m. z braku zamówień zostały unieruchomione tartak państwowy w Kaliłach, zatrudniający 150 robotników i tartak firmy "Silvex" w Zodni, zatrudniający 67 robotników. Samorząd powiatowy zatrudnia przy robotach publicznych /drogowych/ 193 bezrobotnych.

Powiat Grodzieński. Magistrat m.Grodna zatrudnia przy robotach publicznych każdodziennie około 300 robotników.-/bezrobotnych/

Zarząd huty szklanej w Grodnie wskutek polepszenia się sytuacji dla przemysłu szklanego cofnął wymówienie pracy 130 robotnikom.

Powiat Bielski. W najnówce z powodu ograniczenia produkcji w tartaku państwowym liczba bezrobotnych zwiększyła się o 150 osób.-

Dyrekcja Lasów Państwowych w Białowieży wypowiedziała na 3 miesiące naprzód pracę wszystkim robotnikom tartaku "Stoczek" w Białowieży. Zwolnienie tych robotników nastąpić ma z dniem 31 października b.r.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

OJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I-2300/30.T.

Dnia 2 sierpnia 1930 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.31.

IV. S t r a j k i .

Trwający od dnia 17 ub.m. strajk robotników garbarskich w Krynkach, powiatu grodzieńskiego / sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 30/ został zakończony dnia 25 ub.m.. Strajkujący przystąpili do pracy po przyjęciu ich żądań przez właścicieli garbarń.-

W Białymstoku dnia 28 ub.m zastrajkowali rzeźnicy żydowscy, zatrudnieni w rzeźni miejskiej /6/. Żądają oni wyznaczenia im płacy tygodniowej zamiast wynagrodzenia od ubitej sztuki.

W Białymstoku dnia 28 ub.m. zastrajkowało 31 robotników /stolarzy/ fabryki mabli braci Fuksman i S-ka. Strajkujący żądają wypłacenia im zaległości zarobkowych i nie przyjmowania do pracy nowych robotników.

W Białymstoku dnia 30 ub.m. 45 robotników fabryki włókienniczej I.D.Szpiro urządziło demonstracyjny strajk dwugodzinny z powodu niewypłacenia im bieżących zarobków za trzy tygodnie. Właściciel fabryki naskutek tego strajku wyrównał robotnikom wszystkie zaległości zarobkowe w dniach 30 i 31 ub.m.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.27.

Nr.BB.I-1992/30.T.

Dnia 5 lipca 1930 r.

III: Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Drzewnego.

W Augustowie dnia 29 czerwca na zebraniu członków oddziału Związku po omówieniu spraw organizacyjnych postanowiono spowodować strajk robotników w państwowych zakładach przemysłu drzewnego na Lipowcu w celu uzyskania podwyżki płac dla tych robotników i zaprotestowania przeciwko stosunkom w tych zakładach, wytwarzanych przez dyrektora Łucejkę. -

Związek Zawodowy Maszynistów Kolejowych.

W Wołkowysku dnia 26 ub.m. odbyło się zebranie członków oddziału Związku pod przewodnictwem Bakanowicza Karola. Przyjęto sprawozdania zarządu i komisji rewizyjnej, a następnie wybrano do nowego zarządu Zygmunta Skibę, Bronisława Churzeca, Józefa Szwakowskiego, Józefa Buszkowskiego i Konstantego Poaleto /48 osób/.-

Związek Zawodowy Robotników Rolnych.

W Wołkowysku dnia 29 ub.m. odbył się zjazd powiatowy delegatów związku przy udziale delegata Zarządu Głównego, Kaczmarskiego, który wygłosił sprawozdanie z działalności związku za drugie półrocze ub.roku /20 osób/.-

OJEWODA BIAŁOSTOCKI Sytuacyjne sprawozdanie tygodnio Nr.31

Nr.BB.2300/30.T.

nia 2 sierpnia 1930 roku.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze wydarzenia.

Powiat Łomżyński. Dnia 27 ub.m. we wsi Szczodruchy, gminy Kołaki podczas maś jówki szeregowi P P z obsady posterunku w Zambrowie aresztowali dezertera z 10 p.Kłanów Władysława Osowskiego. Zgromadzona na majówce ludność czynnie starała się przeszkodzić aresztowaniu Osowskiego a następnie, gdy Osowski został uprowadzony na posterunek P P w Zambrowie, tłum pod przewodnictwem Jaskółkowskiego, Jankowskiego, Gardockiego i braci Rangno wtargnął do domu szkolnego w Szczodruchach, zdemolował urządzenie szkolne i połamał pozostawione przez wspomnianych szeregowych P.P. rowery. Powiadomiony o tem Starosta Powiatowy w Łomży zarządził dochodzenie.

Powiat Grodzieński. W Grodnie dnia 29 ub.m. posterunkowy I.Komisarjatu P.P. Niewiadomski Bolesław-w stanie pijanym i podczas sprzeczki w mieszkaniu przyszłego teścia Horodniewicza Andrzeja, powstałej na tle ciągłego odraczania terminu zawarcia ślubu przez Niewiadomskiego z córką Horodniewicza, oddał 5 strzałów z rewolweru systemu "Nagen", z których 4 ugodziły Horodniewicza. Rannego ciężko Horodniewicza umieszczono w szpitalu miejskim, zaś posterunkowego Niewiadomskiego aresztowano.

b/ P o ż a r y.

Dnia 27 ub.m. we wsi Babienica, gminy Przytuły w powiecie kolneńskim spłonęło 6 domów mieszkalnych ze sprzętami, 4 stodoły, 7 chlewów, narzędzia rolnicze i część tegorocznych zbiorów. Straty wynoszą około 62.tysięcy złotych. Pożar powstał prawdopodobnie wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem.-

Ponadto zanotowano 9 drobniejszych pożarów a mianowicie:

1/ w powiecie kolneńskim - 2 pożary - straty 36.430 złotych
2/ " ostrowskim - 2 pożary - " 7.900 złotych
3/ " ostrołęckim - 2 " - " 4.600 "
4/ " sokólskim - 1 " - " 5.000 "
5/ " suwalskim - 2 " - " 22.000 "

c/ Wypadki samochodowe

W bieżącym tygodniu zanotowano 4 wypadki samochodowe, które nie posiągnęły za sobą ofiar w ludziach.

d/ Przestępczość kryminalna.

W bieżącym tygodniu zanotowano wypadków:

1/ Ciężkiego poranienia - 3
2/ Usiłowań zabójstw - 1
3/ Uszkodzenia ciała w bójkach - 2.
4/ Większych kradzieży bez włamania - 2.
5/ Oszustw na znaczniejsze sumy - 3.

e/ Ocena ogólna.

Zważywszy, że omówione na innem w sprawozdaniu przejawy działalności elementów wywrotowych były związane z akcją pierwszo-sierpniową - jako specjalną kampanją, do której przygotowywały się organizacje komunistyczne od dłuższego czasu ze znacznym nakładem wysiłków stan bezpieczeństwa publicznego pod względem politycznym we wszystkich powiatach województwa należy uważać za dobry. Pod względem kryminalnym stan bezpieczeństwa pogorszył się cokolwiek w Białymstoku i powiecie wołkowyskim.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

51

WODA BIAŁOSTOCKI

.BB.I.2300/30 T.

a 2 sierpnia 1930 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.31.

VI. Sprawy graniczne.

- N e g a t y w n e . -

-:-:-:-.-:-:-.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I-2300/30.T.

Dnia 2 sierpnia 1930 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodni[owe] Nr.31.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

- N e g a t y w n e . -

-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I-2300/30.T.

Dnia 2 sierpnia 1930 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.31.

VIII. W A R Y A.

Polski Katolicki Kościół Narodowy.

W dniach 19 i 20 lipca b.r. mieszkańcy wsi Podbołocie, gminy Międzyrzec w powiecie wołkowyskim, wyznawcy Kościoła Rzymsko-Katolickiego zaorali cmentarz grzebalny Polskiego Katolickiego Kościoła Narodowego który częściowo założony był na ich gruntach. Badani przez policję - oświadczyli oni, że ziemi swej nie oddadzą Kościołowi Narodowemu. Z racji zaorania wspomnianego cmentarza, na którym nikt dotychczas nie był pochowany, do żadnych zajść nie doszło. Władze sądowe zostały powiadomione.-

-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I-2391/30.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.32 za czas od dnia 3 do dnia 9. sierpnia 1930 roku.-

Białystok, dnia 9. sierpnia 1930 roku

T A J N E - P I L N E !

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Pan Dyrektor Departamentu Politycznego

w W a r s z a w i e .

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.32 za czas od dnia 3 do dnia 9 sierpnia 1930 roku.-

Za Wojewodę.

/ M. S y s k a /
Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Odpisy otrzymują:

1/ Pan Wojewoda w Wilnie,
2/ " " w Nowogródku,
3/ " " w Brześciu nad Bugiem,
4/ " " w Warszawie,
5/ " " w Tarnopolu,
6/ " " w Stanisławowie,
7/ " " w Lublinie,
8/ " " w Łodzi,
9/ Pan Prokurator Sądu Apelac. w Warszawie,
10/ " " " " w Wilnie,
11/ " " " Okręg. w Białymstoku,
12/ " " " " w Grodnie,
13/ " " " " w Suwałkach,
14/ " " " " w Łomży,
15/ Sam. Ref. Informac. DOK. III. w Grodnie,
16/ " " " DOK. I. w Warszawie,
17/ " " " DOK. IX. w Brześciu nad Bugiem,
18/ K.O.P. "Brygada Grodno",
19/ Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi województwa Białostockiego,
20/ Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
21/ Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w/m.-

H.F.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKIE
Nr.BB.I-2391/30.T.
iałystok, dn.9 sierpnia 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.32.
za czas od dnia 3 do dnia 9 sierpnia 1930 roku

I. Sytuacja ogólna.

ażniejszych przejawów ruchu wywrotowego nie notowano. W Łomży dostrzegane były wysiłki w kierunku odbudowy PPS.Lewicy, inicjowane przez członka redakcji "Robociarza", Abrama Wajsmana. W dniu 3 sierpnia b.r., na który przypadała, nakazana przez PPS.Lewicę kampanja antywojenna, jedynie w Białymstoku grupa młodzieży żydowskiej usiłowała w godzinach wieczorowych urządzić demonstrację, została jednakże rozproszona niezwłocznie przez patrol policyjny.

Na rynku pracy notowane były - pogarszanie się konjunktury w przemyśle drzewnym i związany z tem wzrost bezrobocia w powiecie bielskim, oraz znaczny spadek bezrobocia w powiatach grodzieńskim i wołkowyskim -

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.32.

Nr.Bb.I-2391/30.T.

Dnia 9 sierpnia 1930 roku.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Białystok-Miasto. Dnia 6 b.m. pod zarzutem działalności antypaństwowej zatrzymano w Białymstoku Gwiazdę Matysa, stałego mieszkańca Białegostoku.

Powiat Białostocki. Dnia 1 b.m. w Supraślu około godziny 23-ej w czasie wychodzenia z fabryki włókienniczej Cytrona większej partji robotników trzej nieznani osobnicy usiłowali urządzić masówkę jednakże bezskutecznie.

Tegoż dnia w Supraślu znaleziono 4 egzemplarzy notowanych w poprzedniem sprawozdaniu ulotek komunistycznych.

Powiat Grodzieński. W związku z komunistyczną kampanją pierwszosierpniową zanotowano następujące wypadki kolportażu odezw i wywieszenia transparentów:

1/ w nocy z dnia 30 na 31 ub.m. w Jeziorach rozrzucono kilkanaście egzemplarzy odezw i ulotek w językach rosyjskim i białoruskim;

2/ dnia 30 ub.m. w Grodnie rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy odezw i ulotek pierwszosierpniowych w językach polskim i rosyjskim;

3/ dnia 31 ub.m. w Grodnie rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy ulotek pierwszosierpniowych w żargonie;

4/ dnia 1 b.m. wywieszono transparent około majątku Jabłonowo w gminie Łunna;

5/ w nocy z dnia 1 na 2 b.m. wywieszono transparent między wsiami Hołowacze i Zalesiany w gminie Skidel na słupie orjentacyjnym.

W wyniku przeprowadzonych dochodzeń w sprawie kolportażu pierwszosierpniowych wydanictw komunistycznych w Grodnie zatrzymano

55

Rozental Rywkę, Cheszes Mirę, Borkina Szaję i Wolczyka Jankiela, mieszkańców Grodna, którzy przyznali się do rozrzucenia wspomnianych wydawnictw. Rozental Rywkę, pozostającą już pod pozorem policyjnym jako oskarżoną o udział w demonstracji komunistycznej w styczniu b.r. przy ulicy Jerozolimskiej w Grodnie, przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym, pozostałych zaś jako nieletnich/lat 14-15/ zwolniono z polecenia Prokuratora.-

Powiat Sokólski. Dnia 2 b.m. w lesie przy drodze polnej Krynki-Grzybowszczyzna -Stara w gminie Szudziałowo, wywieszono transparent z napisami w języku rosyjskim:" Precz z wojną przeciwko ZSSR. Niech żyje światowa rewolucja, precz z najemnymi psami krwiożerczego Piłsudskiego. Niech żyje KPZB. Precz z dyktaturą faszystowską. Niech żyje KPZB "

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Powiat Ostrowski. W Zarębach-Kościelnych dnia 27 ub.m. wywieszono transparent z napisem :"Niech żyje międzynarodowy dzień antywojenny. Precz z wojną. Precz z przygotowaniem do wojny przeciw-sowieckiej. Żądamy ziemi bez wykupu: Niech żyje rząd robotniczo-chłopski i KPP". Pod zarzutem wywieszenia tego transparentu została zatrzymana i przekazana z materjałami oskarżenia władzom sądowym Olszak Rochla. Władze sądowe zastosowały względem niej areszt bezwzględny jako środek zapobiegawszy.-

3/ P. P. S. L e w i c a .

Powiat Łomżyński. Członek redakcji "Robociarza", Abram Najsman, który przyjechał do Łomży przed dniem 1 sierpnia w celu odbudowy PPS.Lewicy w Łomży i powiecie łomżyńskim, dnia 4 b.m. wyjechał do Warszawy, zatrzymał jednakże zajmowane przez siebie w Łomży mieszkanie, co świadczy, że niewątpliwie powróci wkrótce do Łomży w celu dalszego kontynuowania rozpoczętej akcji. Przed wyjazdem do Warszawy Najsman udzielił odpowiednich instrukcyj sekretarzowi Komitetu Miejskiego PPS.Lewicy w Łomży, Aleksandrowi Moszelewskiemu.-

e/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa publicznego pod względem politycznym poprawił się bardzo znacznie w Białymstoku, oraz powiatach białostockim, wołkowyskim, bielskim i łomżyńskim, pogorszył się natomiast pod względem kryminalnym w powiatach białostockim i wołkowyskim.

-:-:-:-:-:-:-:-:-

56

kiego pozostawało bez pracy w tym dniu 4.048 osoby, a mianowicie:

Powiat:	Ilość.	Bezrobocie dn. 1 b.m	Zmniejszenie.	Wzrost.	Pobiera zapomogi.
Augustowski	7	7	3	-	3
Białystok-Miasto	1975	1926	-	49	1102
Białostocki	415	495	80	-	107
Grodzieński	1090	1215	125	-	154
Łomżyński	17	17	-	-	8
Bielski	256	200	-	56	143
Ostrowski	17	17	-	-	16
Ostrołęcki	9	9	-	-	7
Suwalski	28	28	-	-	24
Sokólski	55	51	-	4	36
Szczuczyński	122	26	-	96	40
Wołkowyski	57	81	24	-	57

Zmniejszenie - 24.

Powiat Grodzieński. Dyrekcja fabryki braci Braun w Grodnie dnia 2 b.m. ogłosiła wypowiedzenie pracy na dwa tygodnie, motywując swój krok tem, że fabryka nie może wytrzymać konkurencji przemysłu drzewnego rosyjskiego. Jednocześnie Dyrekcja zaznaczyła, że gdyby robotnicy zgodzili się na nieregularne wypłacanie im zarobków, to fabryka mogłaby nadal pracować. W ostatnich dniach jeden ze współwłaścicieli fabryki wyjechał do Anglji w celu pozyskania zamówień. Gdyby w ciągu 14-tu dni fabryka zamówień nie otrzymała, a robotnicy nie zgodzili się na nieregularne wypłacanie im zarobków, wówczas fabryka zostanie zamknięta.

Powiat Bielski. Z dniem 30 ub.m. z braku zamówień została unieruchomiona w Siemiatyczach fabryka oklejanych rorniérów braci Maliniak, zatrudniająca 56 robotników.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I-2391/30.T.

Dnia 9 sierpnia 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.32

IV. S t r a j k i

W Białymstoku po dwudniowym strajku powrócili dnia 30 ub.m. do pracy robotnicy fabryki mebli braci Fuksman i S-ka./31/-robotników/.- Właściciele fabryki naskutek strajku zobowiązali się do regularnej wypłaty zarobków.-

W Białymstoku dnia 6 b.m zastrajkowało 78 robotników fabryki "Autokaros" z powodu nieotrzymania zaległych zarobków. Przebieg strajku spokojny.-

Dnia 4 b m zastrajkowało 80 robotników huty szklanej "Zgoda" w Zawistach-Dzikich powiatu ostrowskiego wskutek niewypłacania im od kilku tygodni bieżących zarobków. Przebieg strajku spokojny.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I-2391/30 T.

Dnia 9 sierpnia 1930 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.32.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze wydarzenia.

Powiat Augustowski. Dnia 3 b.m. o godzinie 21 min.30 w osadzie Sopoćkinie, uzbrojeni w noże, kije i kamienie osobnicy usiłowali wtargnąć do piwiarni Antoniego Zawadzkiego w celu pobicia przebywających tamże Karpienko Teodora, Tomkiewicza Stanisława i Warakomskiego, mieszkańców wsi Kownianka w gminie Wołowiczowce. Znajdujący się w pobliżu posterunkowy P.P. Ciechański z obsady miejscowego posterunku P.P. wkroczył do piwiarni, by udaremnić awanturę, jednakże trafił na czynny opór ze strony awanturujących się, którzy go pobili i usiłowali rozbroić. Z pomocą posterunkowemu Ciechańskiemu nadbiegła pozostała obsada posterunku P.P. w Sopoćkiniach, na której wezwanie do rozejścia się - awanturnicy nie tylko nie rozeszli się, lecz podburzani przez Jana Azmusa mieszkańca osady Sopoćkinie, obrzucili policję kamieniami, wskutek czego został ciężko ranny w głowę posterunkowy Jan Szwejkowski. Awanturnicy zostali rozproszeni przez policję dopiero po oddaniu przez nią strzałów ostrzegawczych wgórę. Na miejsce wypadku wyjechał niezwłocznie Komendant Powiatowy P.P. celem przeprowadzenia dochodzeń.-

owiat Białostocki. Dnia 3 b.m. w Czarnej-Wsi wynikła sprzeczka pomiędzy robotnikami tartaku i miejscowymi gospodarzami, wskutek której doszło do bójki. W bójce tej zostali poranieni nożami Siuchnicki Bronisław i Mazurski Bronisław, którzy wkrótce zmarli. Jako sprawców zabójstwa aresztowano Wiszniewskiego Witolda,

Jakubczyka Aleksandra, Smolińskiego Adama i Jagielskiego Bronisława.

Powiat Grodzieński. We wsi Bylczyce, gminy Żytomla został zamordowany w celach rabunkowych mieszkaniec tejże wsi Kupczyński Stanisław.-

b/ P o ż a r y .

W nocy z dnia 3 na 4 b.m. we wsi Niedzwieckie w gminie Szczuczyn, powiatu szczuczyńskiego spłonęło 6 domów mieszkalnych, 8 stodół z tegorocznymi zbiorami, 16 chlewów i 4 sztuki bydła. Straty wynoszą 87.550 złotych. W czasie gaszenia pożaru udusił się w dymie Konopko Konstanty, lat 60.-Przyczyna pożaru nie została dotychczas ustalona.

Dnia 4 b.m. we wsi Połonka, gminy Swisłocz w powiecie wołkowyskim spłonęły 7 stodół z tegorocznymi zbiorami, kilka innych zabudowań gospodarczych i narzędzia rolnicze. Straty wynoszą 88.220 złotych.

Dnia 1 b.m. we wsi Rogacze, powiatu grodzieńskiego spłonęły 4 domy mieszkalne, 4 chlewy, narzędzia rolnicze i sprzęty gospodarcze. Straty wynoszą około 30.000 złotych. Pożar powstał wskutek wadliwego urządzenia komina w jednym ze spalonych domów.-

c/ Wypadki samochodowe.

W bieżącym tygodniu zanotowano 3 drobne wypadki samochodowe.

b/ Przestępczość kryminalna.

W bieżącym tygodniu zanotowano wypadków:

1/ Ciężkiego poranienia - 2.
2/ Zabójstw przypadkowych - 1.
3/ Uszkodzenia ciała w bójkach - 3.
4/ Większych kradzieży bez włamania - 1.
5/ Oszustw na znaczniejsze sumy - 1.
6/ Dzieciobójstwa - 1.
7/ Zniewolenia małoletnich - 2.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-2391/30.T.
nia 9 sierpnia 1930 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.32.

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Związek Zawodowy Kolejarzy.

W Wołkowysku dnia 31 ub.m. odbyło się zebranie członków oddziału Związku w sprawach finansowych i kolonji letniej dla dzieci.-

b/ Związki pracownicze.

W Łomży dnia 3 b.m. odbyło się zebranie członków oddziału Związku Niższych Funkcjonarjuszy Państwowych, na którem przyjęto do wiadomości sprawozdanie z działalności zarządu oddziału za pierwsze półrocze b.roku, załatwiono kilka spraw finansowych i wybrano Boronia jako delegata na mający się odbyć w Warszawie w dniach 15 i 16 sierpnia b.r. walny zjazd delegatów Związku.

c/ Związki rzemieślnicze i cechy.

W Grodnie dnia 3 b.m. odbyło się zebranie cechu pracowników drzewnych pod przewodnictwem Szepsela Szajkowskiego i przy udziale prezesa Izby Rzemieślniczej w Białymstoku, Franciszka Grossera. Omówiono sprawy cechowe i wybrano zarząd cechu.-/40/

W Białymstoku dnia 31 ub.m. został utworzony wspólny cech rzemieślników-murarzy, stolarzy, cieśli, blacharzy i malarzy z tymczasowym zarządem.-

W Białymstoku dnia 6 b.m. odbyło się sprawozdancze zebranie członków Związku fryzjerów /30/.-

d/ B e z r o b o c i e :

Według danych z dnia 8 b.m. na terenie Województwa Białostoc-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I-2391/30.T.

Dnia 9 sierpnia 1930 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.32.

VI. Sprawy graniczne.

a/ Wydarzenia na granicy.

Dnia 31 ub.m. na granicy pomiędzy wsią Bialiki i Wincentą w powiecie szczuczyńskim strażnicy z placówki straży granicznej w Wincentie /powiat kolneński/ Jan Kalita i Sylwester Łukasz użyli broni przeciwko przemytnikom, powracającym z Prus do Polski. Jeden z przemytników Roman Ziołek, mieszkaniec wsi Wincenta został ranny, towarzysze jego jednakże zdołali z nim zbiec do Prus, gdzie rannego Ziołka umieszczono w szpitalu w Jochanisburgu.-

b/ Przemyt.

Dnia 3 b.m. został zatrzymany przez policję w Grajewie mieszkaniec Grajewa Roman Krajewski, u którego podczas rewizji w stodole znaleziono 127 klg. rodzynek, przemyconych z Prus. Jak wynika z przeprowadzonego w związku z tem dochodzenia, przemycenie rodzynek do Polski ułatwić miał Krajewskiemu strażnik Józef Olszewski z placówki straży granicznej w Boguszach, o czem powiadomiono komisarjat straży granicznej w Grajewie.

-:-:-:-:-:-:-:-:-

51

[illegible]WODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.[illegible] 2391/30.T.

[illegible]ia 9 sierpnia 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.32.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

- N e g a t y w n e . -

-:-:-:-:-:-:-:-

VIII. V A R I A.

-:-:-:-:-:-:-:-

/ N e g a t y w n e . -

-:-:-:-:-:-:-

60

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I-2462/30.T.

Białystok, dnia [illegible] sierpnia 1930 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.33 za czas od dnia 10 do dnia 16 sierpnia 1930 roku.-

T A J N E - P I L N E.

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Pan Dyrektor Departamentu Politycznego

w W a r s z a w i e.

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.33 za czas od dnia 10 do dnia 16 sierpnia 1930 roku.-

Za WOJEWODĘ

/M.Syska/

Naczelnik Wydziału Bezp.Publicznego

Odpisy otrzymują:

Pan Wojewoda w Wilnie,
" " w Nowogródku,
" " w Brześciu n/Bugiem,
" " w Warszawie,
" " w Tarnopolu,
" " w Stanisławowie,
" " w Lublinie,
" " w Łodzi,
Pan Prokurator Sądu Apelac.w Warszawie,
" " " " w Wilnie,
" " " Okręg. w Białymstoku,
" " " " w Grodnie,
" " " " w Suwałkach,
" " " " w Łomży.
Sam.Referat Informac.DOK.III w Grodnie,
" " " " I w Warszawie,
" " " " IX w Brześciu n/Bugiem,
K.O.P "Brygada Grodno",
Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego,
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w miejscu.-

OJE ODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-2462/30.T.
ałystok, dnia 16 sierpnia 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 33.
za czas od dnia 10 do 16 sierpnia 1930r.

I. Sytuacja ogólna.

Pomimo znacznych przygotowań organizacyj wywrotowych do wystąpień zewnętrznych w dniu 15 sierpnia b.r., dzień ten na terenie Województwa Białostockiego przeminął zupełnie spokojnie. Technika szapirograficzna OK KZM ZB Białystok przygotowała wprawdzie znaczniejszą ilość egzemplarzy specjalnej odezwy na dzień 15 sierpnia, egzemplarze te jednakże zostały przejęte niemal niezwłocznie po ich wykonaniu, sama zaś wspomniana technika została zlikwidowana. W Łomży dostrzegano, kierowaną przez współredaktora "Robociarza" Wajsmana Abrama vel Wassońskiego Henryka akcję przygotowawczą PPS Lewicy do wyborów do Rady Powiatowej Kasy Chorych. Ruch zawodowy, zresztą bardzo nikły, nie nastręczył Urzędowi Wojewódzkiemu bardziej charakterystycznych spostrzeżeń. Na rynku pracy notowane były pogarszanie się konjunktury w przemyśle drzewnym i wzrost bezrobocia w Białymstoku, oraz powiatach białostockim i grodzieńskim.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI — Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 33

Nr.BB.I-2461/30.T.

Dnia 16 sierpnia 1930r.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Powiat Grodzieński.

W wyniku przeprowadzonego dochodzenia w sprawie wywieszenia transparentu komunistycznego w nocy z dnia 1 na 2 b. m. pomiędzy wsiami Hołowacze i Zalesiany w gminie Skidel został zatrzymany Żuk Michał, mieszkaniec wsi Hołowacze, którego w dniu 9 bm. przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym. Wspomniany transparent został wywieszony przez Żuka z namowy Józefa Koszuły, mieszkańca wsi Kaszubińce w gminie Skidel, który zbiegł przed aresztowaniem.

Żołnierze 2 pułku ułanów, biorącego udział w grach wojennych na terenie gminy Skidel, znaleźli we wsi Pewki w chlewie, należącym do Saleja Michała kilka egzemplarzy odezw komunistycznych. Dochodzenie w tej sprawie wspólnie z policją prowadzi oficer informacyjny 2 pułku ułanów.

Dnia 7 b.m. w Grodnie znaleziono kilkadziesiąt egzemplarzy wydanej przez OK KPZB Grodno w lipcu b.r. w języku rosyjskim i białoruskim odezwy, ulotki tegoż OK omawiającej dziesięciolecie istnienia Białorusi Sowieckiej i broszurki, zawierające przemówienie posła Żarskiego w Sejmie.

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Powiat Ostrowski.

W nocy z dnia 10 na 11 b.m. na drodze, wiodącej z Długosiodła do folwarku w Przeł,czach zawieszono na przewo-

62

następujące oświadczenia pisemne:

a/ "Do Pana Starosty w Łomży Smolan Aleksander Ja przewodniczący PPS lewicy mimo że znajduje się w więzieniu zawiadamiam Pana Starostę że występuje z PPS lewicy i nigdy jusz do PPS do PPS małej lewicy lub partji podobnych nie wstąpię a co do komunistów to będę ich zwalczał czynnie czego dam dowód na każdem stopnięciu jak wyjdę z więzienia. Smolan Aleksander. Więzienie dn. 20 lipca 1930 r."

b/ "Do Pana Starosty w Łomży. Kazimierz Tyborowski art 129 więzienie w Łomży. Zawiadomienie. Niniejszem zawiadamiam Pana Starostę że wystąpiłem z partji PPS Lewicy gdzie byłem członkiem partji co stwierdzam własnoręcznym podpisem Kazimierz Tyborowski więzienie dnia 21 lipca 1930 r."

c/ "Do Pana Starosty w Łomży Witold Zagroba. Więzienie w Łomży art 102. zawiadomienie niniejszem zawiadamiam Pana Starostę że wystąpiłem z partji PPS Lewicy gdzie byłem sekretarzem. Co zaś do partji Komunistycznej to do niej nigdy nie należałem i stwierdzam zkm kategorycznie że partję Komunistyczne zwalczać bende na każdem kroku gdyż napatrzyłem się na Komunistów w więzieniu i zrozumiałem do czego oni dążą. Co stwierdzam własnoręcznym podpisem. Witold Zagroba. Więzienie dnia 21 lipca 1930 r."

d/ "Do Pana Starosty w Łomży Bryng Michał ja członek PPS lewicy mimo że znajduje się w więzieniu zawiadamiam Pana Starostę że występuje z PPS lewicy i nigdy nie będę do żadnej partji należał i co do Kommunizmu to nie miałem pojęcia, ale postanowię zwalczacz publiczne komunistów. Czego dam dowód jak wyjdę na wolność. M Bryng. Więzienie Łomża dn. 20 lipca 1930r."

e/ "Do Pana Starosty w Łomży. Stanisław Szyszkowski ja członek PPS Lewicy pomimo że znajduje się w więzieniu zawiadamiam

dach telefonicznych transparent z hasłami: "Precz z wojną z ZSRR. Precz z temi sądami, co skazują robotników na śmierć. Żądamy zwolnienia posła Żarskiego. MOPR."-

Powiat Łomżyński.

Dnia 13 b.m. w odległości 1 klm. od Zambrowa, na szosie Ostrów-Mazowiecka-Zambrów rozrzucono następujące wydawnictwa KC KPP:

a/ 11 egzemplarzy odezwy sierpniowej p.t. "Do pracujących chłopów, robotników rolnych, do ogółu mas pracujących, precz z wojną imperjalistyczną, stawajmy do obrony państwa robotników i chłopów, twórzmy komitety przeciwwojenne, niech żyje dzień wystąpień przeciwwojennych 1 sierpnia";

b/ 15 egzemplarzy odezwy lipcowej p.t.: "Robotnicy, chłopi, żołnierze bierzcie przykład od robotników i chłopów z Przasnysza";

c/ 15 egzemplarzy odezwy lipcowej p.t. "Piłsudski organiuje nowy pochód na Kijów, kontrrewolucja polsko-ukraińska zbiera swe szeregi dla najazdu na ZSRR".-

3/ P.P.S. "Lewica".

Powiat Łomżyński.

Ad punkt ten w sytuacyjnem sprawozdaniu tygodniowem Nr. 32. Członek redakcji "Robociarza", Abram Wajsman vel Wassoński Henryk powrócił do Łomży i rozpoczął akcję przedwyborczą do Rady Powiatowej Kasy Chorych w Łomży.

Aresztowani w związku z majową roku bieżącego likwidacją OK KPP. OK KZMP i OK PPS Lewicy Łomża działaczy PPS Lewicy Aleksander Smolan, Kazimierz Tyborowski, Witold Zagroba, Michał Eyyng, Stanisław Szyszkowski i Walenty Brasławski, osadzeni w więzieniu w Łomży nadesłali pod adresem Starosty Powiatowego

63

że wystempuje z PPS Lewicy i nigdy niebende do żadnej partji należał i co do komunizmu to nie mniałem pojencia ale postanowiłem zwalczać publicznie komunistów szczego dam dowód jak Wyjdę na Wolność. Stanisław Szyszkowski Więzienie Łomży dn. 20 lipca 1930 r."

f/ "Do Pana Starosty w Łomży od więźnia Walentego Brocławskiego Oświadczenie niniejszym oświatczam swój błąd jaki popełniłem wzglendem swej Ojczyzny Panu Staroście, błendem tem było że będąc na wolności byłem sympatykiem PPS Lewicy w Łomży. Lecz po przekonaniu się w więzieniu i zrobieniu rachunku sumienia przyszłem do mocnego przekonania że wszystkie lewe partje to wszystko tylko naciąganie ludzi pracy dla swych demagogicznych celów przez różnych podłych ludzi. Oświatczam słowem chonoru polaka i człowieka że zrywam ze wszystkiemi partjami i odchyleniami lewicowemi i ich demagogją, kture uważam teras za gangrenę ktura toczy naród i zawrogów które są przeciw Rzecz-pospolitej Polskiej. Oświatczam że jestem patrjotą co na wolności okaże czynem. 22/VII.30r. Walenty Brocławski."

.-.-.-.-.

Białystok-Miasto

Dnia 10 b.m. podczas pochodu Bundu, urządzonego w związku z obchodem 25-ej rocznicy pogromu żydów w Białymstoku /rok 1905/, rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy odbitek na szapirografie odezwy OK KPZB Białystok w żargonie p.t. "Do wszystkich robotników miasta Białegostoku i sympatyków Bundu", wymierzonej przeciwko Bundowi z racji urządzenia rocznicy.

Dnia 15 b.m. została zlikwidowana w Białymstoku technika szapirograficzna OK KZM ZB, przyczem aresztowano Weßmana

Szachnę, lat 17, technika dentystycznego - pseudo "Antek", Kapłan Bejlę, lat 17, trykociarkę, Gurarja Szlomę, ucznia 2-ej klasy żydowskiej szkoły rzemieślniczej, Farbera Samuela, absolwenta gimnazjum Gutmana i Samolską Judę. Trzej ostatni zostali aresztowani w lokalu partyjnym w kilka chwil po przygotowaniu większej ilości odezw, przeznaczonych do kolportażu w dniu 15 b.m. We wspomnianym lokalu znaleziono ponadto 2 szapirografy, archiwum OK KZM ZB, oraz plik grypsów i korespondencji z więzienia. Egzemplarze przygotowanych przez zlikwidowaną technikę odezw Urząd Wojewódzki przesyła Ministerstwu jako załączniki do sprawozdania.-

Dnia 10 b.m. w Białymstoku na gorącym uczynku wywieszania transparentu z napisem w języku polskim: "Do walki za natychmiastowe zwolnienie posła Żarskiego. Do walki z nowym regulaminem więziennym, do walki z białym terorem OK Mopr" został zatrzymany Chawin Dawid, krawiec, zamieszkały w Białymstoku.-

-.-.-.-.-.-.-

84

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr BB 2462/30 T
Dnia 16 sierpnia 1930r

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 33

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Związek Zawodowy Garbarzy.

Białystok-miasto

Dnia 12 b.m. w lokalu OKR PPS odbyło się zebranie członków oddziału Związku, na którem sekretarz tegoż OKR-PPS. Kapitułko Tomasz uzasadniał konieczność przestrzegania 8-godzinnego dnia pracy w garbarniach celem zatrudnienia w nich większej ilości robotników./Z...

b/ Bezrobocie.

Według danych z dnia 15 b.m. na terenie Województwa Białostockiego pozostawało bez pracy w tym dniu 4248 osób a mianowicie:

Powiat	Ilość	Bezrobocie dn 8 b.m	Zmniejszenie	zrost	Pobiera zapomogi
Augustowski	12	7	..	5	7
Białystok-Miasto	2096	1975	-	121	1043
Białostocki	488	415	..	73	116
Grodzieński	1099	1090	..	9	163
Łomżyński	17	17	-	-	8
Bielski	256	256	-	..	144
Ostrowski	12	17	5	..	12
Ostrołęcki	9	9	-	..	7
Suwalski	28	28	-	..	24
Sokólski	55	55	-	..	36
Szczuczyński	130	122	-	8	56
ołkowyski	44	57	13	4-	44

z r o s t -- 200

Powiat Grodzieński

Ad punkt ten w sytuacyjnem sprawozdaniu Nr 32.

Dyrekcja fabryki dykty w Grodnie nie cofnęła dotychczas wymówienia pracy wszystkim robotnikom fabryki /480/, ogłoszonego w dniu 2 b.m. Nastrój wśród robotników fabryki przygnębiony.-

Powiat Szczuczyński.

Dnia 8 b.m. przed Magistratem w Grajewie zgromadziło się około 300 bezrobotnych, których delegacja przedstawiła Staroście Powiatowemu ciężki stan materjalny, w jakim znajdują się bezrobotni i prosiła o rychłe ich zatrudnienie

Białystok-miasto.

Dnia 11 b.m. został uruchomiony oddział tkacki w fabryce włókienniczej Grynberga, zatrudniający 11 robotników.-

-.-.-.-.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB I-2462/30 T.
Dnia 16 sierpnia 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.33

IV. S t r a j k i

N e g a t y w n e.-

.0.0.0.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr. [illegible] I 2462/30 T
Dn. 16 sierpnia 1930 r

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe

V. Stan bezpieczeństwa publicznego

a/ Ważniejsze wydarzenia.

Powiat Ostrowski.

Dnia 6 b.m. w czasie odpustu we wsi Zuzel w gminie Szulborze-Koty, mieszkańcy wsi Zgleczewo-Panieńskie Wincenty Miner i Jan Pędzik wszczęli awanturę z Janem Płachcińskim mieszkańcem wsi Ołtarze-Gołacze, Czesławem Tupaczewskim mieszkańcem osady Nur i Józefem Grodzkim, szeregowcem 6 p. Legjonów, podczas której Tupaczewski Czesław ugodził Wincentego Minera nożem w brzuch. Stan Minera, który doznał przecięcia żołądka i jelit jest ciężki.-

Białystok-Miasto.

Dnia 9 b.m. posterunkowy Rogowski Karol i Wolfrank Jan podczas interwencji i zapobiegania awanturze spotkali się z czynnym oporem ze strony Franciszka Skowrońskiego, zamieszkałego w Białymstoku, kiedy usiłował ich rozbroić i uderzył posterunkowego Rogowskiego. Wobec tego, że z pomocą Skowrońskiemu usiłowano przyjść z pośród zgromadzonego przygodnie tłumu, przeto posterunkowy Rogowski rozproszył tem tłum przez ~~[illegible]~~ oddanie strzału ostrzegawczego w górę.-

b/ Pożary.

Powiat Łomżyński.

Dnia 7 B.m. we wsi Truszki gminy Sniadowo spłonęło 7 zagród włościańskich z tegorocznemi zbiorami i narzędziami rolniczemi. Straty wynoszą około 65.000 złotych. Pożar powstał wskutek zaprószenia ognia przez dzieci.-

66

Powiat Suwalski.

Dnia 8 b.m. we wsi Zalewskie gminy Berzniki spłonęły dom mieszkalny, 2 stodoły, śpichrz i tegoroczne zbiory, stanowiące własność Józefa Kołongiewicza. Straty wynoszą około 37.800 zł. Jak wynika z pierwsiastkowego dochodzenia pożar powstał wskutek rozmyślnego podpalenia domu przez Kołongiewicza w celu otrzymania sum ubezpieczeniowych. Kołongiewicz został zatrzymany i przekazany z materjałami oskarżenia władzom sądowym. -

Powiat Białostocki.

Dnia 14 b.m. w Goniądzu z nieustalonej narazie przyczyny powstał pożar, który zniszczył 3 zagrody włościańskie: z tegorocznymi zbiorami i narzędziami rolniczymi. Straty wynoszą około 48.000 zł -

c/ Wypadki samochodowe.

W bieżącym tygodniu zanotowano 3 drobne wypadki samochodowe.-

d/ Przestępczość kryminalna.

W Białymstoku zatrzymano Marję Wiślicką, biuralistkę, zamieszkałą w Sokołach, powiatu Wysoko-Mazowieckiego, która w podstępny sposób wyłudziła od zamieszkałego w Białymstoku Feliksa Krygiera 10.620 zł. rzekomo na załatwienie skargi kasacyjnej w Sądzie Najwyższym. Skargi tej Wiślicka nie załatwiła i naraziła tem Krygiera na straty 20.000 zł. Wiślicką przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym.-

e/ Ocena ogólna.

W stanie bezpieczeństwa publicznego pod względem politycznym i kryminalnym poważniejsze zmiany nie zaszły.-

-.-.-.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr BB I.2462/30 T.
Dnia 16 sierpnia 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.33.

VI. Sprawy graniczne.

Powiat Grodzieński.

Uzyskano informacje, że Jan Łukszys, mieszkaniec wsi Marcinkańce, który w dniu 5 stycznia b.r. wraz z emigrantem litewskim Stanisławem Uniczusem nielegalnie zbiegł na Litwę, służy obecnie w litewskiej policji granicznej na pograniczu polsko-litewskiem. Według tychże informacyj, wspomniany emigrant Uniczus został osadzony przez litwinów w więzieniu.

Mieszkaniec wsi Randomańce gminy Marcinkańce, Jan Katkowski, który na podstawie przepustki rolnej przekraczał często granicę na stronę litewską, jak stwierdzono - odwiedzał Komendę litewską odcinka granicznego w Uciesze /Litwa/. Ponieważ zachodziło podejrzenie, że pozostaje on na usługach wywiadu litewskiego, przeto komendant strażnicy K.O.P. w Uciesze odebrał mu przepustkę.-

Powiat Augustowski.

W wyniku prowadzonych przez czas dłuższy dochodzeń uzyskano informacje, dotyczące organizacyj, która ułatwiała ucieczkę z granic Państwa poborowym. W związku z tem aresztowano Lewin-Szala, którego przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym. Władze te postawiły Lewinszala w stan oskarżenia i pozostawiły go na wolności do czasu rozprawy sądowej za kaucją w sumie 500 zł.-

.0.0.0.

WOJE. KDA BIAŁOSTOCKI
Nr BB.I 2464/30 T
Dnia 16 sierpnia 1930 r

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 33.

V.I. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

N e g a t y w n e.

.0.0.0.

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr BB I-2462/30 T
Dnia 16 sierpnia 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 33.

VIII. V A R I A.

N e g a t y w n e.-

64

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE

Nr.BB.I-2549/30 T.

Białystok, dnia 22. sierpnia 1930 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.34 za czas od dnia 17 do dnia 23 sierpnia 1930 roku.

TAJNE - PILNE

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Pan Dyrektor Dapertamentu Politycznego

w Warszawie

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.34 za czas od dnia 17 do dnia 23 sierpnia 1930 roku.-

Za Wojewodę:

/M. Syska/
Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Odpisy otrzymują:

1/ Pan Wojewoda w Wilnie,
2/ " " w Nowogródku,
3/ " " w Brześciu nad Bugiem,
4/ " " w Warszawie,
5/ " " w Tarnopolu,
6/ " " w Stanisławowie,
7/ " " w Lublinie,
8/ " " w Łodzi,
9/ Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
10/ " " " " w Wilnie,
11/ " " " Okręgowego w Białymstoku,
12/ " " " " w Łomży,
13/ " " " " w Suwałkach,
14/ " " " " w Grodnie,
15/ Sam Ref.Informacyjny DOK.III. w Grodnie,
16/ " " " " IX. w Brześciu nad Bugiem,
17/ " " " " I. w Warszawie,
18/ K.O.P. "Brygada Grodno",
19/ Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego,
20/ Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
21/ Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w/m.-

OJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB I-2549/30 T.
ystok, dn 23 sierpnia 1930 r

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 34
za czas od dnia 17 do dnia 23 sierpnia 1930 r

I. Sytuacja ogólna.

Organizacje komunistyczne w Białymstoku przygotowywały się do szerszej akcji zewnętrznej w związku z obchodem dziesiątej rocznicy zwycięstwa pod Warszawą. Akcja ta miała być kontrdemonstracją przeciwko "faszystowskiemu i kontrrewolucyjnemu obchodowi dziesiątej rocznicy "Cudu nad Wisłą" Została ona zlikwidowana niemal w zarodku wskutek likwidacji techniki OK KZMZB Białystok i aresztowania funkcjonarjuszy KC KPZB Lizy Szapiro i Judela Szprejregena. Aresztowanie Lizy Szapiro i Judela Szprejregena zostało wykorzystane przez organa bezpieczeństwa w Wilnie, które na podstawie udzielonych im z Białegostoku informacyj zlikwidowały w dniach 19 i 20 b.m. centralną technikę KPZB., co niewątpliwie zdecyduje o załamaniu się komunistycznej akcji Międzynarodowego Dnia Młodzieży w dniu 7 września.- Zarówno materjały likwidacji techniki OK.KZMZB Białystok, jako też uzyskane przez organa bezpieczeństwa publicznego Województwa Białostockiego informacje wskazują, że Komitety Centralne KK.KPZB i KZMZB dążą konsekwentnie do wywołania całego szeregu wystąpień ludności przeciwko władzom i policji, oraz inspirowania strajków politycznych celem stworzenia przekonania, zwłaszcza u ludności białoruskiej, że Polska znajduje się w przededniu przewrotu rewolucyjnego. Dążenia wspomnianych Komitetów tłumaczyć należy także tem, że z dniem 31 sierpnia dla KPZB.i KZMZB upływa ostateczny termin przedstawienia Komitternowi wyników realizowania rzuconego przez ten że Komintern hasła " Rewolucyjnegowspółzawodnictwa"pomiędzy poszczególnemi sekcjami Kominternu, od których oceny przez Komintern będzie zależało w dużym stopniu dalsze finansowanie KPZB. Realizatorem wytycznych KC KPZB w omawianej płaszczyźnie jest niewątpliwie BWRKP. Świadczy o tem aż nadto widocznie fakt przygotowania przez posłów Dworczanina i Sokyrca wspólnie z KR KPZB. Indura i Krynki do wystąpienia dnia 19 b.m. tłumu we wsi Aleksycze, powiatu grodzieńskiego przeciwko policji, oraz przebieg zajścia w

Aleksyncach, omówionego szczegółowo w części drugiej sprawozdania i sprawozdaniach specjalnych do Ministerstwa. W przyczynowym związku z nastawieniem działalności organizacyj komunistycznych na inspirowanie zaburzeń ludności i strajków politycznych pozostają instrukcje Komitetów Centralnych KPZB. i KZMZB. co do bezwzględnego i rychłego tworzenia przez wspomniane organizacje "rewolucyjnej samoobrony" w ośrodkach wiejskich i miejskich, oraz w każdem przedsiębiorstwie, majątku i t.p. Instrukcje te mówią o zaopatrzeniu samoobrony w broń, laski ostre narzędzia i t.p., oraz o wciąganiu do samoobrony młodzieży robotniczej pod kierownictwem starszych robotników.

Ruch zawodowy nie nastręczył Urzędowi Wojewódzkiego bardziej charakterystycznych spostrzeżeń, tembardziej, że był nadal nikły w przejawach zewnętrznych, jeżeli pominąć rozpoczynającą się w Łomży akcję przedwyborczą do rady Powiatowej Kasy Chorych na gruncie ruchu zawodowego. Akcję tę prowadzą dotychczas bardziej energicznie PPS.Lewica /kieruje nią delegat KC.PPS.Lewicy Wajsman Abram vel Wassoński Henryk/ i PPS.CKN.-

Na rynku pracy notowane były - wzrost bezrobocia /liczba bezrobotnych wzrosła z 4.248 do 4.491 / i dalszy pogarszanie się konjunktury w przemyśle drzewnym, a zwłaszcza dyktowym.- Ponieważ poprawiła się znacznie konjunktura dla przemysłu hutniczego /szklanego/ i włókienniczego, przeto istnieje możliwość nietylko utrzymania się przez czas dłuższy bezrobocia na dotychczasowym poziomie, lecz nawet nieznaczego zmniejszenia się liczby bezrobotnych.-

-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI — Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.34. 71

Nr.BB.I-2549/30.T.

Dnia 23 sierpnia 1930 r.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Białystok-Miasto. W ubiegłym tygodniu OK.KZMZB.Białystok rozpoczął przygotowania do szerszej kapmaji zewnętrznej w związku z 10-tą rocznicą walk armji czerwonej pod Warszawą. Nastawienie kampanji szło po linji urządzenia masówek i demonstracyj, oraz wywieszania transparentów i masowego kolportażu literatury. W związku z tem organa bezpieczeństwa poddały ścisłej obserwacji wybitniejszych działaczy komunistycznych. W wyniku tej obserwacji uzaskano kontakty techniki okręgowej, co doprowadziło do aresztowania podczas kontaktowania się członków techniki OK.KZMZB.Gurarja Szlomy,ucznia 2-ej klasy żydowskiej szkoły rzemieślniczej,Farbera Samuela, maturzystę gimnazjum Gutmana i Samolskiej Judes na gorącym uczynku odbijania na 2-ch szapirografach w lokalu partyjnym przy ul.Św.Rocha Nr.7 odezw czterech edycji, oraz członków tejże techniki Webmana Szachny ps."Antek", technika OK.KZMZB. i Kapłan Bejli członkini tegoż OK. Przy zatrzymanych, oraz w lokalu partyjnym znaleziono bogaty materjał dowodowy, 2 szapirografy, grypsy, korespondencję i t.p.

Zlikwidowana technika przygotowała do kolportażu większą ilość następujących odezw:

1/ Precz z faszystowskim kontrrewolucyjnym obchodem "Cudu nad Wisłą". Precz z napadem na Związek Radziecki. Precz z dyktaturą faszystowską Piłsudskiego. Precz z kontrrewolucyjną interwencją międzynarodowego imperjalizmu. Niech żyje polska republika rad drogą powstania zbrojnego. Niech żyje Zjednoczona Białoruś Radziecka z Białorusią Zachodnią. Precz z białym terorem. Precz z

wyrokami śmierci nad komunistami we Lwowie. Precz z katowaniem więźniów politycznych. Precz z faszystowskim regulaminem w więzieniach. Do walki o zwolnienie wszystkich więźniów politycznych. Okr.Kom.Komunistycznej Partji Zachodniej Białorusi."

2/ " Precz z faszystowskim kontrrewolucyjnym obchodem "Cudu nad Wisłą". Precz z napadem na ZSSR. Precz z faszystowską dyktaturą Piłsudskiego. Niech żyje rewolucja proletarjacka w Chinach. Towarzysze robotnicy, robotnice, żołnierze, młodzież pracująca Białegostoku. W dniu 15 sierpnia krwawy rząd Piłsudskiego obchodzi 10-tą rocznicę "Cudu nad Wisłą", to znaczy obchodu 10-cielecia ujarzmiania mas robotników i chłopów pod rządem świszczącego bata faszyzmu. 10 lat bezrobocia, głodu, nędzy. 10 lat straszliwego białego teroru. Towarzysze. To nawoływanie was robotników do wzięcia udziału w pochodach faszystowskich jest to nic innego jak nawoływanie mas robotników, chłopów, żołnierzy do wzięcia udziału w gorączkowym przygotowaniu do nowej rzeźi imperjalistycznej, do kontrrewolucyjnego napadu na ZSSR.- ojczyzny międzynarodowego proletarjatu, do stłumienia ostoi rewolucji światowej. Towarzysze, robotnicy, bezrobotni, żołnierze. Na obchód kontrrewolucyjny. Wzywamy was robotników i chłopów do masowych kontrdemonstracji. Pod czerwonymi sztandarami Komunistycznej Partji m.Białegostoku. Niech nie będzie ani jednej fabryki, warsztatu, gdzieby w masowych zebraniach i t.d. nie uchwalono rezolucji protestu przeciwko obchodom faszystowskim i kontrrewolucyjnym, przeciwko zbrojnej interwencji międzynarodowego imperjalizmu na potężne zbrojne powstanie mas rewolucyjnych, jak w Chinach i w Indjach. Niech dzień 15 sierpnia rozbrzmiewa was w potężny głos. Precz z napadem na Związek Radziecki, precz z kontrrewolucyjną interwencją zbrojną międzynarodowego imperjalizmu. Niech żyje Polska Republika Rad droga powstania zbrojnego. Niech żyje Zjednoczona Białoruś ZSSR. z Białorusią Zachodnią. Precz z białym terorem, precz z wyrokami śmierci na komunistów we Lwowie. Precz z katowaniem więźniów politycznych do walki o zwolnienie wszystkich więźniów politycznych. Sierpień 1930. Okręg.Komunistycznej Partji Zachodniej Białorusi.-

Naskutek likwidacji techniki OK.KZMZB i ujawnienia lokalów i kontaktów partyjnych dnia 18 b.m. w lokalu partyjnem przy ulicy Sledziowej Nr.10. została zatrzymana delegatka KC.KPZB., pełniąca chwilowo funkcje instruktora dla kilku OK.i sekretarza OK.KPZB.Białystok,Liza Szapiro, przybyła do Białegostoku w lipcu z Warszawy. Przy zatrzymanej znaleziono 975 złotych gotówką, szyfr i liczne materjały partyjne, które w tłumaczeniu zostały przesłane Ministerstwu przy sprawozdaniu z dnia 20 b.m. Nr.NB.II-2513/30.T. Dochodzenie w sprawie Lizy Szapiro doprowadziło do ujawnienia punktu technicznego OK.KPZB.Białystok przy ulicy Lipowej Nr.36 w sklepie wędlin koszernych Kowieńskiej Szejdli. Przybywający do Lizy Szapiro kurjerzy i działacze techniczni kierowani byli z tego punktu do lokalu partyjnego przy ulicy Sledziowej Nr.10. W wyniku obserwacji nad tym punktem dnia 18 b.m. został zatrzymany kurjer KC.KPZB. Judel Szprejrogend vel Szprejregen, elektrotechnik z Wilna, który przywiózł do Białegostoku ogółem 2.100 egzemplarzy odezw KC.KZMZB.w żargonie i języku polskim na dzień 7 września oraz numeru 4 - 5 /33/ "Młodego komunisty", również w języku polskim i żargonie. W związku z aresztowaniem Judela Szprejregena została zatrzymana Kowieńska Szejdla. Wszystkich aresztowanych przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym, które osadziły ich w więzieniu.

Dnia 18 b.m. w Białymstoku rozrzucono około 120 egzemplarzy odbitej na szapirografie odezwy OK.Mopr w języku polskim treści następującej:" Towarzysze robotnicy, chłopi Białegostoku i okręgu, wszyscy masowo do pochodu, do walki z faszystowskim regulaminem więziennym. Grupujcie się codziennie przed bramami więziennemi i Prokuratury, nie dajcie wymordować nasze towarzysze rew.robotników i chłopów w więzieniu. Przyjdźcie masowo pomagać więźniom politycznym toczyć walkę w więzieniu białostockiem, by niedopuścić przeprowadzić surowej kary,jak niedopuszczanie wałówek, jedzenia, co zmusi im głodować, zabieranie widzeń, książek, gazet i niedopuszczanie pisać listów! Do walki o zwolnienie wszystkich więźniów politycznych, do walki o natychmiastowe zwolnienie trzech na śmierć skazanych tow. we Lwowie. Do walki o natychmiastowe zwolnienie tow.posła Warskiego. Do walki z szykowaniem

wojny państw imperjalistycznych przeciwko ZSSR. Niosąc moralną i materjalną pomoc więźniom politycznym. Wstępujcie do naszej organizacji Mopru stańcie regularnymi płatnikami organizacji Moprowskiej".-

Dnia 20 b.m. w Białymstoku został zawieszony plakat z szarego papieru z napisem:" Niech żyje czerwona armja".

Dnia 21 b.m. został znaleziony transparent z napisem:" Rewolucyjne pozdrowienie robotnikom ZSSR. i BSSR."

Tegoż dnia w Białymstoku został zatrzymany Dubrowski Wacław obywatel Polski, stały mieszkaniec m.Białegostoku, który w roku 1926 wyjechał nielegalnie do ZSSR. do brata, skąd również nielegalnie powrócił do Polski. Podróż od Stołpców do Białegostoku odbył pod wagonem pociągu pośpiesznego.-

Powiat Bielski. W związku z masówką komunistyczną, która odbyła się dnia 5 lipca b.r. w lesie "Pociejowo" około Siemiatycz i wywieszeniem w Siemiatyczach dnia 21 lipca b.r. transparentu komunistycznego dnia 12 b.m. przeprowadzona została rewizja w Siemiatyczach u Oźtuskiego Sendlera, Minkiesówny Fejgi, Gurwica Abe-Abla i Morera Chaima, podczas której u Morera Chaima znaleziono okólnik KC.KZMZB. z kwietnia b.r., a u innych szereg listów i notatek w żargonie. Morer Chaim i Gurwic Abe-Abel, nieobecni podczas rewizji w ich mieszkaniach, dowiedziawszy się o tej rewizji zbiegli w niewiadomym kierunku. Ponieważ zachodziło podejrzenie, że mogli się oni ukryć czasowo u członka KR.KPZB.Siemiatycze Symchy Szczytnickiego przebywającego chwilowo we wsi Niewiarowo-Sochym w gminie Grodzisk, przeto dokonano u niego rewizji, przyczem znaleziono kilka wydawnictw KC.KPZB. Zatrzymanego Symchę Szczytnickiego przekazano z materjałami oskarżenia Sędziemu Śledczemu, który osadził go w więzieniu.-

Powiat Grodzieński. Dnia 9 b.m. we wsi Chwiejniany, gminy Skidel żołnierze biorącego udział w grze wojennej 3 pułku szwoleżerów, znaleźli w zabudowaniach Ciećko Maksyma egzemplarze odezw pierwszosierpniowych. Powiadomiona o tem żandarmerja znalazła w stodole tegoż Ciećko Maksyma wydawnictwa B.W.P. i Białoruskiego Państwowego Instytutu Wydawniczego w Mińsku. Wy-

73

dawnictwa te przechowywane były przez syna Ciećko Maksyma, Ciećko Grzegorza, członka Rady Gminnej gminy Skidel i członka Wydziału Powiatowego w Grodnie Ciećko Grzegorza zatrzymano i przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym.

Dnia 7 b.m. we wsi Zytomla Nowosiółki w gminie Zytomla podczas śpiewania przez żołnierzy 2 szwadronu 1 pułku ułanów pieśni "Boże coś Polskę" w niewielkiej odległości od miejsca zbiórki szwadronu kilku mieszkańców tejże wsi zaczęło śpiewać popularną w Rosji Sowieckiej piosenkę, zaczynającą się od słów:" Ej jabłoczko kuda kotiszsia, sowieckaja właść worotiszśia". Po przeprowadzeniu dochodzenia stwierdzono, że śpiewającym przewodzili Konstanty Kalenik, kierownik spółdzielni białoruskiej "Niwa" w Nowosiółkach i Stefan Panasiuk ze wsi Zagorce.

Tejże nocy z domu, w pobliżu którego śpiewano wspomnianą piosenkę zerwano znaki szwadronu.

Ustalono, że w lokalu spółdzielni "Niwa" w Nowosiółkach, oraz spółdzielni "Snop" w Komotowie, gminy Zytomla zbierają się często działacze komunistyczni pod pozorem kupna artykułów pierwszej potrzeby.

Materjały dochodzenia w tej sprawie przekazano władzom sądowym.

Dnia 14 b.m. w Grodnie na podwórzu fabryki dykty rozrzucono kilka egzemplarzy datowanej dnia 12 b.m. i odbitej na szapirografie odezwy Rewolucyjnej Lewicy Związkowej w Grodnie.

Dnia 16 b.m. na terenie tejże fabryki rozrzucono egzemplarze szapirograficznej odezwy OK.KPZB Grodno, omawiające w treści sprawę projektowanego przez dyrekcję fabryki miesięcznego wypłacania zarobków.

2/ Białoruski Włościańsko-Robotniczy Klub Poselski

at Grodzieński

Dnia 19 b.m. we wsi Alekszyce, gminy Brzostowica-Mała w powiecie grodzieńskim odbywał się odpust prawosławny "Spasa". Ponieważ

podczas tego dorocznego odpustu w roku 1926 w Alekszycach miały miejsce antypaństwowe wystąpienia tłumu, podburzonego przez b. posłów Kołoszyna i Rak-Michajłowskiego, a w latach następnych próby wystąpień antypaństwowych zarówno posłów B.RKP., jako też elementów wywrotowych, przeto w roku bieżącym na czas odpustu została wzmocniona specjalnie załoga posterunku P.P. w Brzostowicy-Małej, która na ten czas przybyła do Alekszyc. Z racji odpustu do Alekszyc w dniu 19 b.m. przybyło około 2.000 prawosławnych z sąsiednich wsi. Okoliczność te chcieli wykorzystać posłowie Ignacy Dworczanin i Flegant Wołyniec, którzy przybyli tegoż dnia do Alekszyc i po nabożeństwie w cerkwi usiłowali urządzić na placu pomiędzy szkołą powszechną i cerkwią wiec, na którego urządzenie nie uzyskali zezwolenia od władz./O zamierze zezwolenia wiecu w Alekszycach dnia 19 b.m. nie zgłaszali ani Staroście Powiatowemu w Grodnie, ani też Urzędowi Wojewódzkiemu./W chwili, gdy poseł Ignacy Dworczanin począł przemawiać do tłumu wychodzącego z cerkwi, oddział policji w liczbie 8-miu szeregowych wezwał tłum do rozejścia się. Tłum ten wskutek nawoływań posła Dworczanina, który oświadczył, że wkrótce nastąpi w Polsce przewrót i wzywał zgromadzonych, by nie zgadzali się na komasację, a następnie powiedział dosłownie "niedługo będzie wojna, Białoruś będzie samodzielna, krew przelejcie, a swoje zwróbcie" przyjął groźną postawę wobec policji i w momencie, kiedy z pośród bezpośredniego otoczenia posła Dworczanina padły strzały w kierunku policji - obrzucił ją kamieniami. Strzały te, jak później stwierdzono na podstawie zeznań świadków, oddane zostały z rewolweru przez posła Dworczanina, który w ten sposób dał tłumowi umówione hasło do czynnego wystąpienia przeciwko policji. Wobec tego, że na przodzie tłumu znajdowały się kobiety z dziećmi, a obrzucający policję kamieniami ukryli się za murami cerkwi, policja dla rozpędzenia tłumu oddała około 15 strzałów ostrzegawczych wgórę. Podczas wystąpienia tłumu, które rozpoczęły się o godzinie 13-ej i trwało około 30 minut zostali zranieni kamieniami posterunkowy Czakwin w głowę, przodownik Kupczak w brzuch i posterunkowy Puchalski w pierś i rękę. Naskutek alarmu do Alekszyc wyjechali

wówczas z Grodna zastępca Starosty Powiatowego, zastępca Komendanta Powiatowego P.P. i viceprokurator Sądu Okręgowego w Grodnie Czudzinowicz. Podczas gdy policja oddawała strzały ostrzegawcze w górę posłowie wyłuknęli się z pośród tłumu i furmanką wyjechali z Alekszyc do Indury, gdzie zamierzali wsiąść do samochodu, by udać się do Grodna. Przewidując możliwość zatrzymania ich przez policję w Indurze, objechali naokoło miasta i oczekiwali na autobus poza miastem, gdzie też ich zatrzymano. Po stwierdzeniu w Alekszycach na podstawie relacji policji i zeznań świadków, że poseł Dworczanin strzelał w kierunku policji, viceprokurator Czudzinowicz zarządził aresztowanie zatrzymanego posła Dworczanina. Poseł Wołyniec został zwolniony po wylegitymowaniu go, zaś posła Dworczanina odwieziono autobusem do Grodna. Oprócz posła Dworczanina pod zarzutem czynnego wystąpienia przeciwko policji zatrzymano 21 osób. Co do posła Dworczanina prowadzący dochodzenie Sędzia Śledczy powziął decyzję postawienia go w stan oskarżenia z art 123 cz II K.K. Jak wynika z dotychczasowego dochodzenia o wystąpieniu posłów Ignacego Dworczanina i Fleganta Wołyńca w Alekszycach dnia 19 b.m. powiadomiony był na kilkanaście dni przedtem Komitet Rejonowy KPZB. w Krynkach, powiatu grodzieńskiego.

Komitet ten pośrednio przez komórki w gminach Brzostowica-Mała, Indura i Krynki agitował wśród ludności białoruskiej za wzięciem przez nią udziału w wiecu i ewentualnem wystąpieniom przeciwko policji, gdyby chciała ona uniemożliwić posłów odbycie wiecu. Wenże Komitet ponadto przygotował kolportaż odezw na wiecu i transparenty do wyrzucenia podczas wiecu. Szczegóły w sprawie zajścia w Alekszycach uwzględniane były w specjalnych sprawozdaniach do Ministerstwa.

-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI — Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr

Nr.BB.I 2549/30 T.

nia 23 sierpnia 1930 roku.

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Związek Zawodowy Dozorców Domowych.

W Łomży dnia 14 b.m. odbyło się zebranie członków oddziału Związku, które miało na celu załatwienie spraw organizacyjnych, jednakże w rzeczywistości posiadało charakter wiecu politycznego wskutek wystąpienia na niem delegata KC.PPS Lewicy Majsmana Abrama. Wchodząc na salę obrad Majsman podziękował zebranym za okazaną mu jako przedstawicielowi prasy lewicowej sympatję. Pierwszy przemawiał sekretarz Okręgowej Rady klasowych związków zawodowych i redaktor "Wspólnej Pracy" GHryniewicz, który wzywał zgromadzonych do popierania organizacji zawodowej dozorców domowych i wskazywał na konieczność oddania przez nich głosów przy wyborach do Rady Powiatowej Kasy Chorych w Łomży na listę Okręgowej Rady Nr.2. Następny mówca, Aleksander Olkowski, prezes Związku Dozorców Domowych uzasadniał konieczność głosowania na listę Bloku Jedności Robotniczej Nr. 1. zgłoszoną przez PPS.Lewicę. Trzeci z kolei mówca, działacz PPS. „Władysław Cudnik wypowiadał się za wyrugowaniem polityki z działalności Związku Zawodowego. Wreszcie prezes Rady Związków Zawodowych, Antoni Swigoński apelował, by wszyscy zebrani oddali swe głosy na listę Nr.2 Przed zamknięciem zebrania usiłował przemawiać Majsman Abram, jednakże przewodniczący Swigoński w kategorycznej formie sprzeciwił się temu. /200/

b/ Centralne zrzeszenie związków zawodowych.

W Wołkowysku dnia 17 b.m. odbyło się zebranie członków oddziału Związku Zawodowego Maszynistów Kolejowych pod przewodnictwem Skiby Zygmunta. Na zebraniu tem omówiono sprawy organizacyjne i wybrano na skarbnika Aleksandra Palejko /35/.

c/ B e z r o b o c i e

Według danych z dnia 22 b.m. na terenie Województwa Białostockiego pozostawało bez pracy w tym dniu 4.491 osób a mianowicie:

P o w i a t .	Ilość.	Bezrobocie dn.15 b.m.	Zmniejszenie	Wzrost	Pobiera zapomogi.
Augustowski	11	12	1	-	7
Białystok-miasto	2042	2096	54	-	972
Białostocki	633	485	-	148	171
Grodzieński	1085	1099	14	-	168
Łomżyński	200	17	-	183	130
Bielski	256	256	-	-	144
Ostrowski	15	12	-	3	15
Ostrołęcki	9	9	-	-	7
Suwalski	28	28	-	-	24
Sokólski	55	55	-	-	36
Szczuczyński	130	130	-	-	56
Wołkowyski	27	44	17	-	17
W z r o s t :				253.	

at Grodzieński. Ad punkt ten w sytuacyjnem sprawozdaniu Nr.33.

Dnia 12 b.m. robotnicy fabryki dykty w Grodnie wybrali delegacje, której polecili przeprowadzenie z zarządem fabryki pertraktacji w sprawie niewypłacania bieżących zarobków za 4 tygodnie. Wobec dojścia do porozumienia zarządu fabryki z delegacją robotników w sprawie częściowej wypłaty zaległych zarobków praca w fabryce została przedłużona na 2 tygodnie.

ystok-Miasto. Dnia 16 b.m. została unieruchomiona fabryka dykty braci Maliniak i Lederman, zatrudniająca 125 robotników. Po dokonaniu remontu maszyn fabryka zostanie uruchomiona.-Dnia 18 b.m. została wstrzymana praca na czas remontu kotła w fabryce sukna braci Polak, zatrudniająca 80 robotników.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I-2549/30.T.

Dnia 23 sierpnia 1930 roku

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.34.

IV S t r a j k i

Dnia 19 b.m. został zakończony w Białymstoku trwający od d
6 b.m. strajk 87 robotników fabryki karoserji "Autokaros". Robotn
cy ci przystąpili do pracy po wypłaceniu im należności zarobkowyc

...A BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-2548/30 T.

dnia 23 sierpnia 1930 roku

96

VI. Sprawy graniczne.

Powiat Szczuczyński.

Z dniem 1 sierpnia b.r. do Komisarjatu niemieckiej policji kryminalnej w Prostkach został przydzielony sekretarz policji kryminalnej Groning z Dąbrowy /Gildenburg/ wobec czego załoga komisarjatu składa się obecnie z komisarza Noumana, sekretarzy Lycka i Groninga oraz asystentów Fhickiego, Bhodego, Ewerta i Czarnieckiego.-

Powiat Kolneński.

Dnia 14 b.m. przez punkt graniczny w Wincencie przejechali w drodze z Polski do Niemiec Minister pełnomocny Czechosłowacji Lazarewicz Broko, oraz konsul austrjacki Sfinner Alfred z żoną Alicją i vicekonsul austrjacki Bruno Lingrund.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-

OJCIEC BIAŁOSTOCKI
Nr BB I-2549/30.T.
Dnia 23 sierpnia 1930 r

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 34

V Stan bezpieczeństwa publicznego

a/ Ważniejsze wydarzenia

Powiat Wołkowyski. Dnia 5 b.m. ludność wsi Bobrowniki, gminy Porozów stawiła bierny opór dokonywującemu czynności pomiarowych w związku z komasacją geometrze Józefowi Turosowi a w dniu następnym usiłowała niedopuścić do pracy sprowadzonych przez tegoż geometrę 40 robotników z Porozowa. Naskutek interwencji policji wspomniana ludność zgłosiła się dobrowolnie do pracy, wobec cze o pomiary nadal odbywały się normalnie.

b/ Ważniejsze przestępstwa kryminalne.

Białystok-Miasto. Dnia 20 b.m. robotnik Paweł Giertner zranił ciężko nożem Annę Gierakiewicz podczas sprzeczki. Giertnera zatrzymano i przekazano władzom sądowym.-

Powiat Ostrowski. Dnia 17 b.m. w czasie zabawy we wsi Pecyna-Stara, gminy Długosiodło został zabity przez mieszkańców tejże wsi Kowalskiego Stanisława, Kowalczyka Władysława, Szewczyka Antoniego, Kuleszę Antoniego i Kuleszę Szymona kancelistą nadleśnictwa "Wiśniewo" Stanisław Kulesza. Zabójców aresztowano i przekazano władzom sądowym.

Powiat Grodzieński. Dnia 8 b.m. we wsi Jakubowicze, gminy Berszty z zemsty na tle podziału majątkowego Andrzej Nagórny zabił siekierą swego brata Aleksandra Nagórnego. Zabójca aresztowany.

W nocy z dnia 13 na 14 b.m. zaginął Józef Pietunów, dozorca składnicy lasów państwowych nadleśnictwa Hołańskiego, zamieszkały w baraku około wsi Palnica I. w gminie Hoża. Pietunow został prawdopodobnie zamordowany, o czem świadczą slady krwi

na ścianach jego mieszkania i rozrzucone w nieładzie rzeczy w mieszkaniu. Zwłok Pietunowa dotąd nie-odnaleziono.-

77

wiat Ostrołęcki. Dnia 11 b.m. na powracającego ze wsi Nożewo do Ostrołęki Bejlisa Chmiela napadł mieszkaniec wsi Kordowo, gminy Nakły Danisz Franciszek, który uderzył Chmiela w głowę kamieniem i zrabował mu 18 złotych. Danisa aresztowano

wiat Bielski. Dnia 14 b.m. Kazimierz Kiszkajło rolnik ze wsi Grodzisk zamordował przez poderźnięcie gardła swą kochankę, Stanisławę Pańkowską.

Dnia 19 b.m. w Białowieży w czasie bójki na tle porachunków osobistych Eugenjusz Waszkiewicz zabił nożem Michała Bóżko. Obu zabójców aresztowano.-

owiat Wołkowyski. Dnia 15 b.mą mieszkaniec wsi Chilmanowce, gminy Mścibów, Leon Hulaj napadł na powracającą z Mścibowa mieszkankę wsi Święcica-Duża, gminy Mścibów - Helenę Górską lat 18, którą zgwałcił a następnie poranił nożem i pokaleczył kamieniem.-

c/ Przestępstwa kryminalne mniejszej wagi.

W bieżącym tygodniu zanotowano wypadków:

1/ Kradzieży bez włamania - - 2.
2/ Zgwałcenia - - 3.
3/ Lekkich uszkodzeń ciała podczas bójki - - 4.
4/ Oszustw - - 2.
5/ Oporu policji - - 2.

d/ P o ż a r y.

W nocy z dnia 13 na 14 b.m. we wsi Łęg-Staroścński, gminy Nasiadki w powiecie ostrołęckim spłonęła zagroda Stanisława Kruck ka, który oblicza swe straty na około 7.000 złotych. Pod zarzutem podpalenia zagrody zostali zatrzymani i przekazani z materjałami oskarżenia władzom sądowym Andrzej Łępicki, oraz synowie jego Aleksander i Adam.-

e/ Wypadki samochodowe.

Dnia 10 b.m. na 70 klm. szosy Białystok-Wołkowysk około wsi Działki, gminy Szydłowice, powiatu wołkowyskiego autobus "Kresówka", należący do Stockiewicza Ignacego z Białegostoku podczas wymijania przebiegającego drogę źrebaka uległ katastrofie. Z pośród 15-tu pasażerów 7-miu doznało lekkich obrażeń ciała. Autobus został zniszczony.

f/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa publicznego pod względem politycznym pogorszył się w powiatach grodzieńskim i bielskim, uległ zaś poprawie w Białymstoku i powiecie łomżyńskim. Największa ilość przestępstw kryminalnych w b.tygodniu została popełniona na terenie powiatów wołkowyskiego i bielskiego, są to jednakże tego rodzaju przestępstwa, że nie wpłynęły one na pogorszenie się stanu bezpieczeństwa publicznego w tych powiatach.

Ze specjalnych cech stanu bezpieczeństwa publicznego pod względem politycznym podkreślić należy przenikanie agitacji komunistycznej w Białymstoku w środowiska młodzieży szkolnej, wyłącznie żydowskiej. Na zjawisko to Urząd Wojewódzki zwrócił uwagę zainteresowanym władzom szkolnym.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

EWODA BIAŁOSTOCKI

r.BB.I-2549/30.T

ia 23 sierpnia 1930 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.34. 78

VII Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

W wyniku przeprowadzonych dochodzeń dnia 7 b.m. został zatrzymany pod zarzutem uprawiania szpiegostwa na rzecz Litwy znany w powiecie grodzieńskim działacz komunistyczny, Józef Mancewicz, zamieszkały stale w Indurze, powiatu grodzieńskiego. Z Mancewiczem współdziałali żona jego Olga oraz Linkiewicz Nikodem i Linkiewicz Władysław, z których ostatni zbiegł w drugiej połowie lipca b.r. na Litwę. Zatrzymanych Mancewicza Józefa, Olgę Mancewicz i Linkiewicza Nikodema przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-2549/30 T.
Dnia 23 sierpnia 1930 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.34.

V A R I A

Powiat Suwalski.

Dnia 18 b.m. w Suwałkach przez oficera placu, majora Lisowskiego został zatrzymany mieszkaniec osady Filipów powiatu suwalskiego, Chrysko Wiktor w mundurze rotmistrza 13 pułku ułanów, ~~kkkkx~~ Po przeprowadzeniu dochodzenia stwierdzono, że Chrysko, będący kierownikiem mleczarni sp-łdzielczej w Filipowie przybył do Suwałk w sierpniu b.r. i począł nawiązywać znajomości z podoficerami, co wskazywałoby, że pozostaje on na usługach wywiadu obcego, dowodów tego jednakże nie uzyskano. Zatrzymanego Chrysko po zbadaniu go przez Samodzielny Referat Informacyjny DOK.III. w Grodnie i placówkę wywiadowczą KOP.Nr. I. w Suwałkach przekazano dnia 20 b.m. władzom sądowym jako oskarżonego o bezprawne noszenie munduru oficera W.P. i sfałszowanie kilku książeczek wojskowych.

-:-:-:-:-:-:-:-:-

OJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I-2619/30.T.

Białystok, dnia 30 sierpnia 1930 roku

ytuacyjne sprawozdanie ty-
odniowe Nr.35 za czas od
nia 24 do dnia 30 sierpnia
930 roku.-

T A J N E - P I L N E !
-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Pan Dyrektor Departamentu Politycznego

w W a r s z a w i e .
-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.35 za czas od dnia 24 do dnia 30 sierpnia 1930 roku.-

Z a W o j e w o d ę :

/ M. S y s k a /
Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Odpisy otrzymują:

Pan Wojewoda w Wilnie,
" " w Nowogródku,
" " w Brześciu nad Bugiem,
" " w Warszawie,
" " w Tarnopolu,
" " w Stanisławowie,
" " w Lublinie,
" " w Łodzi,
Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
" " " " w Wilnie,
" " " Okręgowego w Białymstoku,
" " " " w Grodnie,
" " " " w Łomży,
" " " " w Suwałkach,
Sam.Ref.Informac. DOK. III. w Grodnie,
" " " DOK. I. w Warszawie,
" " " DOK.IX. w Brześciu nad Bugiem.
K.O.P. "Bry-gada Grodno",
Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi
Województwa Białostockiego.
Pan Wojewoda Grodzki w Białymstoku,
Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w miejscu.-

H.P.

JEWÓDA BIAŁOSTOCKI
r BB.I-2619/30.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.35
za czas od dnia 24 do dnia 30 sierpnia 1930 r.

ystok, dnia 30.VIII.1930 r

I. Sytuacja ogólna.

W bieżącym tygodniu trwała wprawdzie w dalszym ciągu akcja komunistyczna w związku z obchodem dziesiątej rocznicy zwycięstwa pod Warszawą, nie miała ona jednakże ani określonego nasilenia, ani też nie posiadała cech akcji planowej. Świadczy to, że przeprowadzone w poprzednim tygodniu likwidacje w Białymstoku i powiecie grodzieńskim osłabiły organizacje komunistyczne.-

W ruchu wywrotowym ważniejsze wydarzenia nie zaszły.

Na rynku pracy notowane były: poprawianie się konjunktury dla przemysłu włókienniczego i chemicznego i związany z tem spadek bezrobocia/liczba bezrobotnych spadła z 4.491 do 4.267./.-

OJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.-I-2619/30 T.
Dnia 30 sierpnia 1930 roku

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.35.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Białystok-Miasto.

Dnia 24 b.m. na przewodach elektrycznych przy ulicy Giełdowej wywieszono transparent z napisem:" Do walki przeciwko napadowi na ZSSR.".-

Tegoż dnia przy ulicy Sosnowej grupa wyrostków żydowskich w liczbie około 50. urządziła demonstrację, podczas której wznosiła okrzyki antypaństwowe. Na widok zbliżającego się patrolu policyjnego demonstranci rozbiegli się, pozostawiając na miejscu demonstracji kilkadziesiąt egzemplarzy odbitej na szapirografie odezwy następującej treści:" Białostocki KZM.sekcja KIM-u. Niech żyje międzynarodowy rewolucyjny dzień młodzieży. Niech żyje polska republika radziecka Do młodzieży pracującej Białegostoku. Towarzysze i towarzyszki. Komunistyczny Związek Młodzieży wzywa was na demonstracje rewolucyjne młodzieży w dniu młodzieży 7 sierpnia. Do walki przeciw dyktaturze faszystowskiej, jej pomocnikom socjal-faszystom. Przeciw krwawej eksploatacji robotników młodocianych. Przeciw wojnie przeciwka wojnie ZSRR. Przeciw faszystowskiej ustawie cechowej. Szesciogodzinny dzień pracy dla młodzieży. Niech żyje strajk generalny młodzieży pracującej w dniu młodzieży. Niech żyje socjalna rewolucja światowa. Niech żyje awangarda młodzieży robotniczo-chłopskiej. KZM.Białegostoku".

Dnia 27 bm. w kilku dzielnicach miasta rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy odbitej na szapirografie odezwy:

" Proletarjusze wszystkich krajów łączcie się. Precz z krwawą dyktaturą faszystowską. Nie żyje polska republika radziecka. Precz z agentami dyktatury faszystowskiej, socjal-faszystami PPS.,Bund i PC.Niech żyje ruch rewolucyjny.Precz z białym terorem. Walczcie przeciwko torturom w defenzywie i więzieniu. Precz z wyrokami śmierci na rewolucyjnych robotników i chłopów. Walczcie o ich wyzwolenie. Walczcie za natychmiastowe uwolnienie rewolucyjnych posłów Sejmowych i wszystkich politycznych więźniów. Zbierajcie składki dla politycznych więźniów, stańcie się członkami organizacjo MOPR. Precz z rękoma od Związku Radzieckiego. Precz z rękoma od rewolucji Chińskiej. Niech żyje międzynarodowa organizacja pomocy więźniom politycznym.OK.MOPR-u w Białymstoku".

Dnia 28 b.m. na przewodach telefonicznych przy ulicy Okrągłej wywieszono transparent z napisami w języku polskim:" Precz z krwawą dyktaturą faszystowską. Walczcie przeciwko wyrokom śmierci na robotników i chłopów. Za zwolnienie posła Sejmowego Żarskiego i więźniów politycznych. OK.MOPR-u." -

t Bielski. Dnia 21 b.m. w m.Ciechanowcu zatrzymano pod zarzutem działalności antypaństwowej Chaima Polaka /był już karany sądownie za działalność antypaństwową/ Koszko Elkiesa i Abrama Rudego. Zatrzymanych przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym, które osadziły ich w więzieniu.-

t Grodzieński. Dnia 26 b.m. w Grodnie rozrzucono kilkanaście egzemplarzy odbitej na powielaczu pierwszosierpniowej odezwy OK.KPBZ. Grodno w języku rosyjskim, kilkanaście egzemplarzy odbitej na powielaczu lipcowej roku bież. odezwy OK.KPZB.Grodno w języku rosyjskim w sprawie wyborów do Rady Miejskiej w Skidlu.i kilkanaście egzemplarzy majowej roku bież.odezwy KC.KZMZB w języku rosyjskim,omawiającej ofenzywę wojsk polskich w roku 1920 na Kijów.-

2/ Komunistyczna Partja Polski

Powiat Łomżyński.

Dnia 27 b.m. w Łomży w klatce schodowej Urzędu pocztowo-telegraficznego i kurytarzach w kilku sąsiednich domów rozrzucono po kilkanaście egzemplarzy następujących odezw:
1/ odezwy lipcowej b.r. KC.KPP. p.t. "Robotnicy i chłopi. Żołnierze bierzcie przykład od robotników i chłopów Przasnysza.i
2/ odezwy pierwszosierpniowej b.r. KC.KPP. p.t:" Do pcających chłopów. Do robotników rolnych. Do ogółu mas pracujących"

3/ Białoruski Włościańsko-Robotniczy Klub Poselski.

Powiat Grodzieńskią

Ad punkt ten w sytuacyjnem sprawozdaniu tygodniowem Nr.34
Dnia 23 b.m. przekazano władzom sądowym z materjałami oskarżenia o branie udziału w czynnem wystąpieniu tłumu przeciko policji dnia 19 b.m. w Alekszycach - 21 osób. Z pośród których władze sądowe 19 osadziły w więzieniu, a dwuch jako nieletnich zwolniły do czasu rozprawy sądowej. Jednego za kacją w wysokości 200-tu złotych, drugiego zaś za poręczeniem w wysokości 1000 złotych.

W wyniku dalszego dochodzenia stwierdzono, że z pośród wyżej wspomnianych posłów pięciu należało do komórek KPZB. w wsiach Koleśniki i Podbagienniki w gminie Brzostowica-Mała. Na czele pierwszej z tych komórek stał karany już 4-roletnim ciężkiem więzieniem z art.102 K.K. Antoni Sićko, który w połowie lipca b.r. zdołał zbiec przed aresztowaniem i prawdopodobnie przydostał się do Rosji Sowieckiej. Komórka ta w okresie kampanji pierwszomajowej wywieszała w gminie Brzostowica-Mała transparenty i rozrzucała odezwy.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-

82

-----ooooo0000Ooooo-----

Dnia 26 b.m. w Grodnie rozrzucono kilkanaście egzemplarzy odbitej na powielaczu odezwy OK.KPZB.Grodno,nawołującej robotników fabryki dykty w Grodnie do walki z zarządem fabryki i utworzenia komitetu walki z lokautem.

Naskutek telefonogramu placówki wywiadowczej KOP. w Stołpcach w dn 26 b.m. został zatrzymany i odesłany do dyspozycji tejże placówki Awakum Borysiewicz, mieszkaniec wsi Gladowicze w gminie Łunna,powiatu grodzieńskiego, który przez pewien czas przebywał w Rosji Sowieckiej, skąd wyjechał w drodze nielegalnej.-

Dnia 24 b.m. w Skidlu , powiatu grodzieńskiego w mieszkaniu Grzegorza Mozelewskiego / mąż zaufania listy Nr.13 w roku 1928/ odbyło się poufne zebranie, na którem byli obecni Cieńko Mikołaj, brat aresztowanego za działalność komunistyczną /vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.34/, Grzegorza Cieńko, Nina Mozelewska jej brat Konstanty ze wsi Kowszowo , gminy Skidel, Nadzieja Daukszowa i in. Omawiano kwestję podjęcia akcji obrony Grzegorza Cieńki z obawy, że dłuższy pobyt w więzieniu skłoniłby Grzegorza Cieńkę do "wsypy".-

Co do Cieńki Grzegorza uzyskano informacje, że prowadził on działalność komunistyczną w porozumieniu z B.NKP.

Dnia 28 b.m. w Nowogródku w jatce mięsnej Motela Gringrosa ujawniono odezwę KC.KPP. z lipca b.r. p.t."Piłsudski organizuje nowy pochód na Kijów" i w związku z tem stwierdzono, że Gringros owijał mięso w odezwy komunistyczne w celach kolportażowych Gringrosa aresztowano.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr BB I-2619/30.T.

Dnia 30 sierpnia 1930 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.35.

III. Ruch zawodowy.

a/ Chrzescijańskie Związki Zawodowe.

W Białymstoku dnia 23 b.m. odbyło się przy udziale posła Franciszka Urbańskiego w sprawach organizacyjnych zebranie członków Związku Zawodowego Robotników Tytoniowych./8/

b/ B e z r o b o c i e

Według danych z dnia 29 b.m. na terenie Województwa Białostockiego pozostawało bez pracy w tym dniu 4.267 osób a mianowicie:

P o w i a t.	Ilość.	Bezrobocie dn.22 b.m	Zmniejszenie.	Wzrost	Pobiera zapomogi
Augustowski	7	11	4	-	3
Białystok-miasto	1911	2042	131	-	942
Białostocki	693	633	-	60	191
Grodzieński	1018	1085	67	-	162
Łomżyński	170	200	30	-	84
Bielski	240	256	16	-	143
Ostrowski	9	15	6	-	9
Ostrołęcki	9	9	-	-	3
Suwalski	18	28	10	-	18
Sokólski	55	55	-	-	27
Szczuczyński	110	130	20	-	58
Wołkowyski	27	27	-	-	17

Z m n i e j s z e n i e - 224.

Powiat Grodzieński. Ad punkt ten w sytuacyjnem sprawozdaniu tygodniowem Nr.33.

Pertraktacje pomiędzy zarządem fabryki dykty w Grodnie i robotnikami doprowadziły do porozumienia w sprawie wypłaty zarobków Robotnicy zgodzili się na warunki zarządu fabryki co do uskutecznienia wypłat należności zarobkowych w miarę możliwości finansowych fabryki, wobec czego praca w fabryce nie zostanie zawieszona.-

Z dniem 21 b.m. huta szklana w Grodnie uruchomiła drugą wannę i przyjęła w związku z tem do pracy nowych 65 robotników Ogółem huta zatrudnia obecnie 300 robotników.-

Powiat Bielski. Dnia 23 b.m. w osadzie Hajnówka został unieruchomiony na przeciąg dwuch-trzech miesięcy tartak państwowy w celu dokonania koniecznego remontu i oczyszczenia maszyn.- Tartak zatrudniał 180 robotników, którzy obecnie korzystają z 4-rech tygodniowego urlopu wypoczynkowego.- Większość tych robotników stanowi element napływowy, który prawdopodobnie wyjedzie do miejsc stałego zamieszkania, pozostali zaś robotnicy znajdą pracę w przedsiębiorstwach prywatnych.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I-2619/30.T.

Dnia 30 sierpnia 1930 roku

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.35.

IV. S t r a j k i

Dnia 25 b.m. w Białymstoku został zlikwidowany trwający od dnia 20 b.m. strajk 19 tkaczy fabryki Amiela i Kulikowskiego, którzy uzyskali podwyżkę w wysokości 5 groszy od każdego tysiąca rzutów.

Dnia 27 b.m. w Białymstoku zastrajkowało kilkunastu robotników szewckich, którzy domagają się podwyżki płac o 1 złotego od każdej pary obuwia.-

Dnia 22 b.m. został zakończony trwający od dnia 2 b.m. strajk 80 robotników huty szklanej w Zawistach-Dzikich, powiatu ostrowskiego. Robotnicy uzyskali zapewnienie co do uregulowania zaległych należności zarobkowych w możliwie rychłym czasie.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

EWODA BIAŁOSTOCKI
.BB.I-2619/30.T.
ia 30 sierpnia 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.35.

Stan
V. Bezpieczeństwa publicznego.-

a/ Ważniejsze wydarzenia.

owiat Bielski. Dnia 23 b.m. pomiędzy godziną 19 - 20 na szosie w odległości 4 klm. od Brańska w powiecie bielskim posterunkowy Zygmunt Pietruszkiewicz z obsady posterunku P.P. w Brańsku wezwał do zatrzymania się trzech jadących rowerami osobników. Osobnicy ci nie zastosowali się początkowo do jego wezwania, wobec czego oddał on strzał ostrzegawczy w górę, co poskutkowało. Po zbliżeniu się wspomnianych osobników posterunkowy Pietruszkiewicz zauważył, że jeden z nich, jak później stwierdzono Gil Włodzimierz w Bielska-Podlaskiego uczynił podejrzany ruch ręką. Posterunkowy Pietruszkiewicz użył wówczas rewolweru, skutkiem czego Gil został zabity. Zabity Gil Włodzimierz, oraz zatrzymani przez posterunkowego Pietruszkiewicza Jan Gil i Kazimierz Klimer, mieszkańcy miasta Bielska pracowali przy budowie szosy. Po przeprowadzeniu dochodzenia ustalono, że posterunkowy Pietruszkiewicz użył broni niezgodnie z obowiązującymi przepisami, wobec czego został zawieszony w czynnościach i oddany do dyspozycji Sędziego Sledczego, który osadził go w więzieniu.

b/ Ważniejsze przestępstwa kryminalne.

owiat Bielski. Dnia 20 b.m. w Hajnówce postrzelony został we własnem mieszkaniu wystrzałem z rewolweru przez nieujawnionego dotąd sprawcę Falba Józef, obywatel Czechosłowacji, brakarza z Czechosłowackiej firmy drzewnej, przebywający czasowo w Hajnówce. Falbę przewieziono do szpitala do Białegostoku, gdzie zmarł.

Tamże dnia 23 b.m. robotnik fabryki chemicznej Stanisław Kasprzyk według oświadczenia jego żony popełnił samobójstwo. Z pierwiastkowego dochodzenia i orzeczenia lekarskiego wynika, że Kasprzyk został prawdopodobnie zamordowany.

Powiat Grodziński. Dnia 26 b.m. w odległości 2-ch kilometrów od wsi Haniewicze w gminie Skidel została zamordowana tępem narzędziem Juljanna Prońko. Zachodzi podejrzenie, że zamordował ją mąż, Teodor Prońko, który oddawna żył z nią w niezgodzie.-

Powiat Łomżyński. Dnia 24 b.m. we wsi Rakowo - Czaphy do mieszkańca sąsiedniej wsi Niewodowo, Kazimierza Ostrowskiego, gdy tenże powracał do domu z zabawy tanecznej, która odbywała się w mieszkaniu sołtysa wsi Rakowo-Czachy Kuklińskiego, oddano strzał z ukrycia, który ugodził Ostrowskiego w serce i spowodował śmierć. Jako podejrzanego o dokonanie zabójstwa zatrzymano i przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym Czesława Gardockiego z Niewodowa.

Powiat Wysoko-Mazowiecki. Dnia 19 b.m. około miasteczka Sokoły na powracającego z jarmarku w Sokołach wraz z żoną i dzieckiem Edwarda Wnorowskiego ze wsi Wnory-Wiechy, gminy Wysoko-Mazowieckiej napadli Kleopold Prosicki z Sokół, Bączek Karol ze wsi Wnory-Ważochy i Kroszewski Jan ze wsi Wnory-Wiechy, którzy zbarowali Wnorowskiemu 125 złotych, oraz zadali Wnorowskiemu i jego żonie lekkie uszkodzenie ciała i zranili ciężko dziecko. Sprawców napadu aresztowano i przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym.

c/ Wypadki samochodowe.

Dnia 24 b.m. na szosie Bielsk-Podlaski - Boćki w powiecie bielskim autobus Nr.BŁ.77365, prowadzony przez kierowcę Arona Gutmana z Białegostoku, podczas wymijania furmanki, jadącej po lewej stronie drogi przewrócił się i wpadł do rowu. Z pośród pasażerów autobusu odniósł lekkie

obrażenia ciała Witold Stępkowski ze wsi Arbasy w gminie Narojki, powiatu bielskiego.

Dnia 24 b.m. jadący na stopniach taksówki Aponik Aleksander z Porzecza w powiecie grodzieńskim pod Druskienikami przy wymijaniu przez taksówkę furmanek został uderzony "hołoblą" w głowę, wskutek czego doznał złamania lewej szczęki , wybicia zębów i wstrząsu mózgów. Aponika w stanie groźnych przywieziono do szpitala w Druskienikach

W nocy z dnia 26 na 27 b.m. w powiecie wysoko-mazowieckim na przejeździe kolejowym około Czyżewa lokomotywa najechała na samochód ciężarowy, należący do Kępistego z Ostrowi-Mazowieckiej. Samochód uległ rozbiciu, kierowca Rutkowski Aleksander został zabity a Kępisty Henryk i Wawrzynowski Tomasz odnieśli ciężkie rany.

d/ P o ż ę a r y .

W Białymstoku dnia 26 b.m. spłonął częściowo dom przy ulicy Sienkiewicza Nr.7. Wskutek pożaru uległ kompletnemu zniszczeniu wraz z urządzeniem lokal Związku Kupców Żydowskich. Straty wynoszą kilkadziesiąt tysięcy złotych.

Pozatem miało miejsce w Województwie 8 mniejszych pożarów. Straty wyrządzone przez te pożary wynoszą około 120.000 złotych.

e/ Przestępstwa kryminalne mniejszej wagi.

W bieżącym tygodniu zanotowano wypadków:

1/ Kradzieży bez włamania - 5.
2/ Zgwałcenia - 2.
3/ Lekkich uszkodzeń ciała podczas bójki - 5.
4/ Oszustw - 2.
5/ Oporu policji - 2.

d/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa publicznego pod względem politycznym nie uległ zmianie, zaś pod względem kryminalnym pogorszył się nieznacznie w powiecie bielskim. Ze specjalnych cech stanu bezpieczeństwa publicznego pod względem politycznym należy podkreślić dostrzeganą w dalszym ciągu akcję komunistów w Białymstoku wśród żydowskiej młodzieży szkolnej. Przeciwdziałanie tej akcji zostało rozpoczęte.

-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Nr.DB.I-2619/30.T.

Dnia 30 sierpnia 1930 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.35.

VI. Sprawy graniczne.

a/ Ostrzelanie patrolu K.O.P.

Dnia 25 b.m. o godzinie 21.25 patrol ze strażnicy KOP.Sudawskie /odcinek graniczny powiatu suwalskiego/, należący do odcinka 1 komp. 24 baonu KOP. złożony z jadącego konno st.sierżanta Rudolfa Paszczyńskiego i 2-ch szeregowców pieszo w rejonie wsi Laskowskie, gminy Wiżajny w odległości 200 mtr. od strażnicy w lesie usłyszał szmer z krzaków, z czego wywnioskował, że natknął się na zasadzkę. Na patrol zdążył przystąpić do ściślejszego opatrolowania podejrzanego miejsca w odległości około 20 kroków od patrolu wybuchł granat, a jednocześnie padło kilkanaście strzałów. Naskutek alarmu ze strażnicy Sudawskie przybyły niezwłocznie na miejsce patrole, które opatrolowały teren, lecz nikogo nie zauważyły, a dostrzegły jedynie naprzeciw strażnicy Sudawskie po stronie litewskiej kilka świateł latarek elektrycznych, oddalającej się w kierunku wsi litewskiej Graużynie. Jak wynika z dotychczasowego dochodzenia, w danym wypadku miał miejsce usiłowania dokonano zamachu na patrol własny ze strony litewskiej, skąd rzucono granat na patrol i ostrzelano go, jednak bezskutecznie. Ponieważ na wiosnę b.r. st.sierżant Paszczyński miał dość ostry zatarg z funkcjonarjuszami litewskiej straży granicznej /zatarg osobisty o kobietę/, przeto zachodzi przypuszczenie, że usiłowano dokonać zamachu na niego. Z powodu wyjątkowo ciemnej nocy patrol nie mógł zauważyć napastników.-

b/ Zatrzymanie statku litewskiego na Niemnie.

Dnia 24 b.m. o godzinie 12-ej placówka KOP. nad Niemnem około wsi Przewałki /9 klm. wgórę Niemna od Druskienik/ zgodnie z regulami-

nem strzałem ostrzegawczym wezwała do przybicia do brzegu i zatrzymania się statek litewski, który, płynął w górę Niemna wzdłuż brzegu litewskiego, na wysokości wspomnianej wsi, ażeby ominąć mieliznę, przepłynął na polską stronę rzeki. Statek zastosował się do wezwania placówki KOP. i przypłynął do naszego brzegu, gdzie został zatrzymany. Do miejsca zatrzymania statku wyjechał zastępca Starosty Powiatowego w Grodnie z Komendantem Powiatowym P.P. i delegatem Brygady KOP. w Grodnie i po zbadaniu sprawy pozwolił statkowi przeczekać w barze przy brzegu polskim, a następnie odpłynąć do Litwy wzdłuż brzegu polskiego. Szczegółowe sprawozdanie zostało przesłane w tej sprawie dnia 27 b.m. za Nr.BB.II. 2593/30.T.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-

JEWÓDA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB I-2619/30.T.

ia 30 sierpnia 1930 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.35

VII Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

- N e g a t y w n e . -

-:-:-:-:-:-:-:-:-

...JEWÓDA BIAŁOSTOCKI
...BB. I-2619/30.T.
...ia 30 sierpnia 1930 roku

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 35.

VIII. V A R I A.

- N e g a t y w n e -

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

88

[illegible] BIAŁOSTOCKI

Nr BB.I-2709/30.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 36 za czas od dnia 31 sierpnia do dnia 6 września 1930 roku.-

Białystok, dnia 7 września 1930 roku

T A J N E - P I L N E !

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Pan Dyrektor Departamentu Politycznego

w W a r s z a w i e

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 36 za czas od dnia 31 sierpnia do dnia 6 września 1930 roku.-

Za Wojewodę:

/ M. S y s k a /
Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

Odpisy otrzymują:

Pan Wojewoda w Wilnie,
" " w Nowogródku,
" " w Brześciu nad Bugiem,
" " w Warszawie,
" " w Tarnopolu,
" " w Stanisławowie,
" " w Lublinie,
" " w Łodzi,
Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
" " " " w Wilnie,
" " " Okręgowego w Białymstoku,
" " " " w Grodnie,
" " " " w Łomży,
" " " " w Suwałkach,
Kom. Ref. Informac. DOK. III. w Grodnie,
" " " DOK. IX. w Brześciu nad Bugiem,
" " " DOK. I. w Warszawie,
I.O.P. "Brygada Grodno",
Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego,
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w miejscu.-

H. P.

85

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB I-2709/30.T.
Białystok, dnia 6 września 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.36
za czas od dnia 31 sierpnia do dnia 6 września 1930 roku.

I. Sytuacja ogólna.

W bieżącym tygodniu trwała w dalszym ciągu nieznaczna akcja kolportażowa organizacyj komunistycznych, a także akcja wywieszania transparentów, niemniej jednakże nie miała ona specjalnego nasilenia, ani też cech akcji planowej. Przejawy jej świadczą raczej o tem, że poszczególne organizacje prowadziły ją na własną rękę przy użyciu nieaktualnej w czasie literatury, przeważnie czerwcowej i lipcowej boku bieżącego.

W ruchu zawodowym ważniejsze wydarzenia nie zaszły, jeżeli pominąć nieznaczne poczynania PPS. na gruncie związków zawodowych, mające na celu zainteresowanie tych związków zamierzoną na dzień 14 b.m. akcją "Centrolewu".-

Na rynku pracy notowane były: zwężanie się robót budowlanych i pogarszanie się konjunktury dla przemysłu drzewnego w związku z czem liczba bezrobotnych wzrosła z 4.267 do 4.718.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

KOMENDA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-2709/30.T.
Dnia 6 września 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.36.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Powiat Grodzieński.

Dnia 27 ub.m. w Grodnie rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy odezwy KC.KPZB. i KC.KZMZB. z czerwca b.r. p.t. "Towarzysze Żołnierze" oraz kilkanascie egzemplarzy numeru 4/37/ "Szewika" i "Sciagu pionera" z czerwca b.r.

Dnia 28 ub.m. na przydrożnym drzewie między wsiami Kule i Nieporożniowce w gminie Hołynka został wywieszony transparent z napisem w języku rosyjskim: "Proletarjusze wszystkich krajów łączcie się, precz z wojną przeciw ZSSR. Niech żyje socjalna rewolucja, niech żyje ZSSR.".-

Dnia 27 ub.m. zbiegł przed aresztowaniem Bertel Jakób mieszkaniec wsi Jermolicze, gminy Indura, który prawdopodobnie udał się do Rosji Sowieckiej. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Grodnie dnia 14.V. 1929 roku Bertel Jakób został skazany z art.102 K.K. na 6 miesięcy więzienia z zawieszeniem kary. Naskutek apelacji oskarżającego Prokuratora Sąd Apelacyjny w Wilnie zmienił wyrok I.instancji i zasądzil Bertla na 2 lata więzienia.-

Dnia 2 b.m. zarząd więzienia w Grodnie ujawnił w koszyku, dostarczonym do więzienia z żywnością dla więźnia Jankla Bańca, zasądzonego z art.102 K.K., przez jego siostrę Etkę Baniec lat 15 zamieszkałą w Grodnie - 4 pudełka, zawierające torebkę srebrną, 6 srebrnych łyżeczek do herbaty i złotą łyżeczkę ślubną. W wyniku przeprowadzonego dochodzenia ustalono, że wyszczególnione przedmioty pochodzą od włościa-

ciela sklepu spożywczego w Grodnie Gierszona Rubinowicza, u którego zakupywane były produkty żywnosciowe dla więźniów politycznych przez Gitlę Epsztejn, żonę Dawida Epsztejna, osadzonego w więzieniu w Grodnie jako oskarżonego z art 102 K.K. W związku z tem zostali zatrzymani pod zarzutem działalności moprowskiej Gitla Epsztejn, jej siostra Róża Szachnowicz i Szacki Chackiel. Podczas rewizyj u Gitli Epsztejn i Szachnowicz Róży znaleziono kwity jeden na sumę 300 złotych i drugi na sumę 28 złotych 10 groszy jako dowody wydatkowania tych sum na zakup żywności dla więźniów, szereg notatek i fotografij różnych osób.-

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Powiat Łomżyński. Dnia 1 b.m. na szosie Zambrów-Czyżew w odległości 1 klm. od koszar rozrzucono 6 egzemplarzy sierpniowej roku bież. odezwy KC.KPP. p.t.:"Do robotników rolnych, do ogółu mas pracujących", 6 egzempl. lipcowej roku bieżącego odezwy KC.KPP. p.t.:"Piłsudski organizuje nowy pochód na Kijów" i 3 egzemplarze roku bieżącego odezwy KC.KPP. p.t.:" Do kolejarzy całej Polski".-

W nocy z dnia 2 na 3 b.m. w Łomży rozrzucono 30 egzemplarzy sierpniowej roku bieżącego odezwy KC.KPP. p.t.:"Do robotników rolnych, do ogółu mas pracujących", 2 egzemplarze broszury p.t.: "Precz z dyktaturą faszystowską, niech żyje rewolucyjny blok robotniczo-chłopski, precz z sanacją i "Centrolewem"", wydanej w lipcu b.r., 3 egzemplarze broszury p.t."Do wszystkich organizacyj KPP.", wydanej w sierpniu b.roku przez KC.KPP. i 8 egzemplarzy lipcowej roku bieżącego odezwy KC.KPP. p.t." Kontrewolucja polska i ukraińska zwiera swe szeregi dla najazdu na ZSSR.

Dnia 4 b.m. w Zambrowie i na szosie Zambrów-Łomża wywieszono transparenty z napisami w języku polskim:"Wojna wojnie Precz z wyrokami śmierci na rewolucyjnych robotników i chłopów.Precz z faszystowskę dyktaturę burżuazji. Precz z wojną przeciw ZSSR Uwol-

nić towarzysze posła Żarskiego. Niech żyje polska republika rad.KPP"

Powiat ostrowski.

Znana działaczka komunistyczna w Małkini Żytner Sura-Inda z domu Jegier, ps."Kasina", postawiona w stan oskarżenia za działalność antypaństwową na terenie powiatu łomżyńskiego i zwolniona z więzienia do czasu rozprawy sądowej za kaucją w sumie 600 złotych - wyjechała w niewiadomym kierunku, prawdopodobnie zagranicę.-

W nocy z dnia 2 na 3 b.m. w Małkini, gminy Orło oraz w Zawistach-Dzikich i Rostkach-Wielkich, gminy Zaręby-Kościelne, rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy sierpniowej roku bieżącego odezwy KC. KPP. p.t."Do kolejarzy całej Polski".-

W nocy z dnia 3 na 4 b.m. w Ostrowi-Mazowieckiej na przewodach telefonicznych wywieszono dwa transparenty z hasłami:"Precz z wojną imperjalistyczną. Precz z Rządem faszystowskim. Precz z dyktaturą Piłsudskiego i jego pachołkami socjal-faszystowskimi. Niech żyje rząd robotniczo-chłopski. Niech żyje polska republika rad.KPP. i KZM".-

---oooo0Oooo---

Dnia 3 b.m. sołtys wsi Modzele-Wygoda, gminy Puchały w powiecie łomżyńskim, Jan Modzelewski doręczył policji dwa egzemplarze sierpniowej roku bieżącego odezwy KC.KPP. p.t." Do kolejarzy całej Polski" i trzy egzemplarze ulotki KC.KPP., nawołującej do wystąpień w dniu 27 sierpnia b.r. przyczem oświadczył, że tegoż dnia znalazł na drodze około wsi Modzele większą ilość egzemplarzy wspomnianych odezwy i ulotki lecz zniszczył je w domu.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 36

Nr.BB.I-2709/30.T.

Dnia 6 września 1930 roku.

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

W Białymstoku dnia 3 b.m. odbyło się zebranie organizacyjne sekcji kuśnierskiej przy oddziale Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego. Postanowiono na najbliższem zebraniu wybrać komisję organizacyjną sekcji.-

W Grodnie dnia 23 ub.m. na zebraniu członków oddziału Z.Z.K. omawiano sprawę usunięcia godła państwowego ze sztandaru Związku i zastąpienia go napisem "Proletarjusze wszystkich krajów Łączcie się", oraz godłem, przedstawiającym sierp i młot. Mimo że projekt usunięcia godła państwowego spotkał się ze sprzeciwem większości zebranych, prezes oddziału Stanisław Roszkowski i członek zarządu Jan Sawko wypróli godło państwowe, przyczem Sawko oświadczył, że na zjeździe delegatów Z.Z.K. w Warszawie nie ozwinął wziętego z sobą sztandaru związkowego, gdyż wstydził się tego, że widnieje na nim godło państwowe. Zarówno wypr cie tego godła, jako też oświadczenie Sawki wywołały wśród większości członków oddziału silne oburzenie.

W Łapach dnia 25 ub.m. odbyło się ogólne zebranie członków oddziału Z.Z.K. przy udziale prezesa Zarządu Okręgowego Z.Z.K. w Wilnie Strążowskiego. Przewodniczył prezes oddziału Józefowicz Jacław Prezes Strążewski w przemówieniu swem podkreślał, że wydział wykonawczy ZZK. w swych zabiegach o po epszenie bytu kolejarzy nie znajduje należytego poparcia ze strony członków ZZK. i potępiał działalność ZZK., a ponadto wzywał zebranych do wzięcia udziału w kongresie "Centrolewu" w Białymstoku dnia 14 b.m. Po przemówieniu Strążewskiego usiłował wygłosić referat polityczny poseł Dubois, do czego niedopuścił przedstawiciel Starostwa. Wobec tego poseł Dubois ograniczył się do omówienia spr rytalnych i płacowych kolejarzy. /200/.-

b/ B e z r o b o c i e .

Według danych z dnia 5 b.m. na terenie Województwa Białostockiego pozostawało bez pracy w tym dniu 4.718 osób a mianowicie:

P o w i a t	Ilość	Bezrobocie dn.29 ub.m.	Zmniej-szenie	Wzrost	Pobier. zapomo-gi
Augustowski	10	7	-	3	6
Białystok-Miasto	1995	1911	-	84	898
Białostocki	693	693	-	-	208
Grodzieński	1413	1018	-	395	245
Łomżyński	162	170	8	-	86
Bielski	218	240	22	-	141
Ostrowski	10	9	-	1	9
Ostrołęcki	9	9	-	-	3
Suwalski	18	18	-	-	18
Sokólski	50	55	5	-	25
Szczuczyński	110	110	-	-	58
Wołkowyski	30	27	-	3	18

W z r o s t - 451

Białystok-Miasto. Magistrat miasta Białegostoku zatrudnia przy robotach publicznych, prowadzonych za państwowe fundusze na zatrudnianie bezrobotnych około 350 bezrobotnych każdodziennie.

Powiat Białostocki. Przy robotach publicznych z funduszów państwowych zatrudnianych jest codziennie 145 bezrobotnych.

Powiat Grodzieński. Z dniem 1 b.m. została wstrzymana praca w fabryce dykt braci Braun w Grodnie, zatrudniającej około 400 robotników. W najbliższych dniach fabryka ma być częściowo uruchomiona i zatrudniać do 50-ciu robotników.

Powiat Szczuczyński. Bezrobotni robotnicy huty szklanej "Janina" w Grajewie przedstawili Staroście Powiatowemu memorjał plany i kosztorysy co do budowy huty spółdzielczej. Ponadto pozyskali oni robotnika

92

Gałęskiego do sfinansowania budowy jednej wanny, nawiązali pertra-
tacje z nadleśnictwem lasów państwowych w Rudzie o wydzierżawienie
terenu pod budowę huty i zabiegają o uzyskanie pożyczki państwowej
z funduszu bezrobocia na kapitał zakładowy huty.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

OJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr BB.I-2709/30.T.
nia 6 września 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.36.

IV S t r a j k i.

Dnia 3 b.m. w Krynkach, powiatu grodzieńskiego zastrajkowało 62 robotników, zatrudnionych w 14-tu garbarniach. Strajkujący żądali podwyżki płac o 22%.- Strajkiem kieruje zarząd oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Skórzanego w osobach Jankla Temkina, Mochima Blachera, Ajzyka Zalewskiego i Izraela Stamblera. Prawdopodobnie strajk zostanie rychło zlikwidowany, gdyż właściciele garbarń skłonni są do kompromisowego załatwienia zatargu. Dotychczas proponują oni strajkującym podwyższenia płac o 15%.-

Dnia 1 b.m. został zlikwidowany w Białymstoku strajk robotników szewckich, którzy przerwali pracę dnia 27 ub.m. Uzyskali oni podwyżkę 50 groszy od pary obuwia.-

Dnia 3 b.m. zastrajkowało w Białymstoku 8 robotników garbarskich. Żądają oni podwyżki płac o 5%.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

OJEWODA BIAŁOSTOCKI
NrBB.I-2709/30.T.
nia 6 września 1930 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 36.

93

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze wydarzenia.

Dnia 2 b.m. z targu w Łomży do wsi Pęzy, powiatu kolneńskiego powracał rolnik Wacław Smiarowski w towarzystwie swego parobka Ignacego Janusza i znajomego Jana Kulisia. Ponieważ wszyscy oni byli w stanie podchmielonym, przeto zaraz po wyjeździe z Łomży poczęli jechać szybko, co groziło wypadkiem innym furmankom. Widząc to będący w obchodzie po mieście posterunkowy Mikołaj Trzaskowski z obsady komisarjatu P.P. w Łomży, wezwał ich do tar-zymania się. Do wezwania tego wspomniani nie zastosowali się, wobec czego posterunkowy Trzaskowski pogonił za nimi i dopędził ich w Piątnicy, gdzie zdołał ich zatrzymać przy pomocy posterunkowego podzielnego z miejscowego posterunku P.P. Gdy obaj policjanci przystąpili do legitymowania zatrzymanych spotkali się z czynnym oporem z ich strony. Podczas wynikłego w ten sposób szamotania się z zatrzymanymi posterunkowy Trzaskowski dobył rewolweru i strzelił do Smiarowskiego, który został ciężko ranny i zmarł po przywiezieniu go do szpitala w Łomży. Po przeprowadzeniu dochodzenia posterunkowy Trzaskowski został zawieszony w służbie za użycie broni bez koniecznej ku temu potrzebie, zaś sprawa przeciwko niemu została skierowana do Prokuratora Sądu Okręgowego w Łomży.-

b/ Ważniejsze przestępstwa kryminalne.

iat Białostocki. Dnia 20 ub.m. Kożuszko Antoni kupił u mieszkańca wsi Bąbla, m.Korycin w powiecie sokólskim Józefa Gościły skręt do wozu, za który zapłacił fałszywym jedno-dolarowym banknotem amerykańskim. W związku z tem stwierdzono, że na terenie gminy Korycin,powiatu sokólskiego i osady Jasionówka,powiatu białostockiego pojawiło się kilku fałszerzy-sożustów którzy puszczali w obieg fałszywe banknoty dolarowe. W wyniku wdrożonych

dochodzeń zostali zatrzymani Antoni Kożuszko, mieszkaniec wsi Wójtowce i Dębs Leopold-Leonard, mieszkaniec miasta Grodna, którzy w czasie badania zeznali, że wyrabianiem fałszywych banknotów dolarowych trudni się Jasiński Karol, którego zaangażował do siebie Gościła Józef w celu zrobienia mu fałszywych pieniędzy. Przeprowadzona rewizja u Gościły Józefa dała materjały kompromitujące tegoż Gościły. Jasiński w toku dochodzenia zbiegł, lecz po upływie dwóch dni został ujęty i wraz z zatrzymanym Gościłą Józefem przekazany władzom sądowym, które osadziły wszystkich w więzieniu.-

Powiat Bielski. Dnia 31 ub.m. w Hajnówce została zamordowana Emilja Bielawska, lat 64. Zachodzi przypuszczenie, że Bielawską zamordował zawiadowca stacji kolejki wąskotorowej, Leon Bańko, z którym Bielawska żyła w niezgodzie.

Powiat Grodzieński. Dnia 28 ub.m. we wsi Czeczewlany w gminie Hoża na weselu w domu Mroza Piotra podczas bójki został zabity Juljan Maksel, lat 16. Sprawca zabójstwa nie został dotąd ujawniony.

Dnia 1 b.m. kasjer państwowej fabryki wyrobów tytoniowych w Grodnie, Michał Michalski zdefraudował podniesioną na wypłatę pracownikom wspomnianej fabryki sumę 65.000 złotych i usiłował zbiec, został jednakże dnia 3 b.m. ujęty przez partol K.O.P. w pobliżu Oran.

Dnia 3 b.m. z gmachu urzędu pocztowego w Grodnie skradziono 15 tysięcy złotych. Pod zarzutem współudziału w tej kradzieży został zatrzymany kierownik składnicy pocztowej.-

Powiat Łomżyński. Dnia 2 b.m. w Rydzewie, gminy Miastkowo podczas sprzeczki na tle porachunków majątkowych Józef Jóźwiak wystrzałem z rewolweru pozbawił życia Piotra Ustaszewskiego. Jóźwiaka aresztowano.

Powiat Sokólski. Dnia 30 ub.m. mieszkaniec Nowego-Dworu Józef Stasiulewicz podczas kłótni zabił bezmianem swą żonę, Marjannę Stasiulewicz. Stasiulewi-

cza aresztowano.

lat Wołkowyski. Dnia 2 b.m. mieszkaniec wsi "ojtkiewicze w gminie Biskupice Jan Bielawski na tle nieporozumień majątkowych usiłował pozbawić życia swego brata ~~Jana~~ Piotra, któremu zadał cios w głowę ostrzem siekiery. Jana Bielewicza aresztowano.

c/ Wypadki samochodowe.

Dnia 30 ub.m. na 28 klm. szosy Grodno-Wołkowysk uległ katastrofie autobus Nr.77.716, prowadzony przez kierowcę Stanisława Awieruszko. Wypadków z ludźmi nie było.

Dnia 31 ub.m. we wsi Korobczyce, gminy Kuźnica w powiecie sokólskim autobus Nr.77.013, prowadzony przez kierowcę Józefa Wołosiewicza z Białegostoku najechał na 8-mioletnią Marję Bondar, która poniosła śmierć na miejscu. Wołosiewicza zatrzymano i przekazano władzom sądowym.

d/ P o ż a r y.

Dnia 1 b.m. we wsi Klebanowce, gminy Wołpa w powiecie grodzieńskim spłonęły 4 stodoły z tegorocznymi zbiorami i trzy chlewy. Straty wynoszą 31 tysięcy złotych.

e/ Przestępstwa kryminalne mniejszej wagi.

W bieżącym tygodniu zanotowano wypadków:

1/ Kradzieży bez włamania - 17

2/ Przywłaszczenia - - 2.

3/ Oszustwa - - 1.

4/ Ciężkie uszkodzenie ciała - - 2.

5/ Usiłowania zabójstwa - - 1.

e/ Ocena ogólna

Stan bezpieczeństwa publicznego w całym Województwie zarówno pod względem politycznym, jako też kryminalnym poważniejszym zmianom nie uległ.

-:-:-:-:-:-:-:-:-

VI. Sprawy graniczne.

a/ Ważniejsze wydarzenia.

Dnia 31 ub m zdezerterował na Litwę starszy szeregowiec z p sterunku żandarmerji 24 baonu K.O.P. w Sejnach Władysław Dobrowolski który zabrał ze sobą 2 konie wierzchowe wartści około 1500 złotych 2 siodła z całym rynsztunkiem, karabin i 30 szt k naboi.

b/ Wiadomości z zagranicy.

W związku z agitacją wyborczą do Rajchstagu "Königsberger Tage-blatt" w Nr 240 z dnia 30 ub-m zamieścił artykuł p.t "Polska Partja w Prusach Wschodnich" następującej treści:" Na ostatniem miejscu wschodnio pruskich projektów wyborczych stoi "Polska Partja Ludowa", polska partja ludowa Czołowymi kandydatami są: rolnik Weidnig z Hazenbergu i proboszcz Wacław Osiński z Witryn Terenem ich akcji są: Warmja i Mazury - tam usiłują dokonać połowu głosów Zwierzyną są przedewszystkiem nasi niemcy Mazurzy Ta "Polska Partja" jest naprawdę najgłupszą wśród okruchów partyjnych Nie miała nigdy znaczenia i nigdy go mieć nie będzie. Nie ma więc prawie żadnego celu poważnie nią się zajmować: Co jednak należy w następstwie tego przygwoździć, to metodę tylnych,drzwi, przy pomocy której starają się przedostać do naszych niemieckich Mazurów: jest to bezmiar kłamstwa i fałszu, który się odzwierciadla w pismach ulotnych tej partji - nie ośmiela się ona jednak odbywać publicznych zebrań wyborczych. Państwo niemieckie i Prusy użyczają swoim mniejszościom wszelkich jakich tylko możliwych swobód. Zachwałość, z której Polska Partja jako rzekoma zastępczyni polskiej mniejszości w swojej "politycznej walce" oczernia jadowicie państwo użyczające im gościn

co jest jaskrawem nadużyciem t[illegible] obcy i zasługuje z całą surowością na napiętnowanie.-

Jak nam donoszą w tych dniach Ortelsburg zostało uszczęśliwione ulotkami Polskiej Partji prawdopodobnie i inne miejscowości Mazurów. Krzyczące żółte świstki, drukowane na jednej stronie w mazurskiej mowie, na drugiej w niemieckiej, zmalazły się w ostatnią środę, w dzień targowy miasta rozrzucone pokryjomu wczesnym rankiem na brzegu miejskim. Publicznie je rozdawać nie mieli odwagi polscy naciągacze drutów. Z treści tej plugawej ulotki, którą mamy w oryginale przed sobą niektóre zdania podajemy niżej:
Kochani Mazurzy. Cały legjon niemieckich agitatorów poluje na nasze głosy. Oni kłamali podczas głosowania/plebistycowe o/!oni kłamią dziś..... Czy przypominacie sobie, co oni nam przyrzekli. niczego nie spełniono. Co roku musi dwadzieścia tysięcy Mazurów, naszych synów ojczyznę opuszczać i wyjeżdżać do westwalskich kopalni, bo tu niema dla naszych dzieci żadnego chleba, żadnej pracy... Nasze piękne jeziora i bogate rybołostwo oddano obcym intruzom. Nasze wspaniałe lasy zajął skarb państwa. Ulegamy dotkliwej karze za wkraczanie do naszych lasów/!!/...Jesteśmy gnębieni i wypędzani z naszych ojcowizn, z naszych siedlisk i ziemi i z dziedzictwa naszych praojców. Musimy dać się rządzić przez własnych nam urzędników! dla naszych dzieci niema żadnych placówek, ani na urzędzie, ani w pracy. Tak! za to płacimy wysokie podatki, które są wyższe dziesięciokrotnie od podatków we Francji i Anglji i dw-u dziestokrotnie w Polsce... Dosyć naszych cierpień! Dosyć nędzy! Jesteśmy dość silni! Jest nas 500.000-pięćset tysięcy-polskiego ludu niemieckiej przynależności państwowej... Mazurzy, obudźcie się! Odwalcie napór... Niech żyje zjednoczony polski naród Niemiec! Papier jest rzyczywiście cierpliwym. Po prostu niebyło możliwem zmieścić więcej podburzających kłamstw na rozmiarze o objętości tej ulotki. Rzeczywiście nie opłaci się wdawać w te przekręcania i oczernia szmaty-nasi Mazurzy wiedzą, o co się rozchodzi! Ale nie mniej przecież będą zdumieni, że zostali określeni przez Polską Partję bezczelnie i zuchwale jako "polski naród". Czy nie jest dostateczna odprawa, jaką Mazur udzielił Polakowi przy głosowaniu plebiscytowem? Czy Polak nie pojął zawsze jeszcze, że Mazur zalicza się i sercem i rozumem do niemieckiego naro

rodu i ojczyzny a do nikogo innego!Czy wierzy się rzeczywiście w Warszawie że można serce plemienia narodu, który przed dziesiątkiem lat dał tak dobit ny wyraz swojej wierności dla Niemiec,zdobyć trzchórzliwemi krętactwami i obłudnemi obiecankami? Z Mejdenburga piszą nam: Na ostatnim targu można było zauważyć dwóch polskich handlarzy,którzy wystawili na sprzedaż ogórki Oni rozdawali ponadto wśród zwiedzających targ drukowane kartki następującej treści:

"Niemieccy chłopi i robotnicy! Chcecie dalej ponosić dławiące was podatki i daniny?- Wybierajcie Polską Partję!" Skutek był jednak więcej,jak mierny Zawiadomiono przynależnych urzędników policyjnych. Po stwierdzeniu dowodów osobistych i odebraniu ogórków urzędnicy odstawili zagranicę polskich wysłańców. Teraz nasi Mazurzy wiedzą,jak zając biegnie i co oznaczają polskie nęcące tony.On jako graniczny mieszkaniec,który stoi blisko sprawy-wyrobi sobie pojęcie,czy my w Niemczech płacimy dwadzieścia razy tak wysokie podatki,jak w Polsce!Nadzwyczaj drastycznie wyraża się nadawca,który nam przysłał wyżej cytowaną polską ulotkę:"Czy to rzeczywiście nie jest skandalem,że my Ortelburczycy musimy wydawać nasz dobry pieniądz, ażeby wymiatać z naszych ulic polskieć śmiecie? To jest rubacznie powiedziane,ale ożeźwiająco wyraźnie.Mazurzy są niemieccy i zostaną niemieckiemi na całą przyszłość jak i nasze Prusy Wschodnie".-

c/ Zatrzymanie dezertera.

Dnia 28 ub.m. posterunek P.P. w Raczkach,powiatu augustowskiego zatrzymał przy przekraczaniu granicy Jana Krawczyka, dezertera z 1 pułku ułanów. Krawczyk przekazany został żandarmerji w Suwałkach.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

OJEWÓDA BIAŁOSTOCKI

Sytuacyjne s rawozdanie tygodniowe Nr 36.

Nr.2709/30 Tą

Dnia 6 września 1930 roku.-

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

Dnia 30 ub.m. został zatrzymany Piman Masłobojew, mieszkaniec m.Rejgrodu w powiecie szczuczyńskim za nielegalne przekroczenie granicy z Polski do Prus Wschodnich i z powrotem. Masłobojew przed wydaleniem się do Prus Wschodnich zaofiarował prowadzącym wywiad organom swe usługi konfidencjonalne i zbiegł do Niemiec po otrzymaniu od tych organów pewnych kwot pieniężnych. Ustalono, że Masłobojew pozostawał na usługach wywiadu niemieckiego od 1926 roku do chwili zatrzymania go.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr BB.I-2709/30.T.
Dnia 6 września 1930 roku

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.36

97

VIII. V A R I A.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

a/ Zamierzenia antypaństwowych czynników litewskich.

Uzyskano informacje, że w związku z wrześniową sesją Ligi Narodów antypaństwowe czynniki litewskie zamierzają spowodować wystąpienia ludności litewskiej, które mogłyby być wykorzystane na wspomnianej sesji Ligi Narodów przeciwko Polsce.-

b/ "Cudowne" odnawianie się obrazów.

Ostatnio zanotowano wypadki rzekomo cudownego odnowienia się obrazów, przechowywanych przez ludność prawosławną w gminie Berszty powiatu grodzieńskiego, a mianowicie dnia 24 ub.m. we wsi Kościewicze w mieszkaniu Marji Ilkiewicz, we wsi Brzostowica dnia 26 ub.m., w mieszkaniu Daniłowicz Anny we wsi Berszty dnia 27 ub.m. i w mieszkaniu Grzegorza Chaniewicza we wsi Berszty. Mieszkania, w których odnowiły się rzekomo obrazy odwiedzane są licznie przez ludność.

Dnia 28 ub.m. dwa z pośród odnowionych obrazów zostały przeniesione do cerkwi w Bersztach, w której zostało odprawione uroczyste nabożeństwo. Podczas nabożeństwa zbierano ofiary na koszta procesu związanego z powództwem Kościoła Katolickiego o rewindykacje tej cerkwi. Zachodzi uzasadnione skądinąd przypuszczenie, że "cudowne odnawianie się obrazów" jest skutkiem planowej akcji, mającej na celu wzmocnienie przywiązania ludności prawosławnej do kościoła prawosławnego i pobudzenia jej do ofiar na koszta procesu, spowodowanego powództwem Kurji Arcybiskupiej w Wilnie o zwrot cerkwi Kościołowi Katolickiemu.-

-.-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

98

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr BB.I-2825/30 T

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 37 za czas od dnia 7 do dnia 13-go września 1930 roku.-

Białystok dnia [illegible] września 1930 r.

T A J N E - P I L N E

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Pan Dyrektor Departamentu Politycznego

w W a r s z a w i e.

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 37 za czas od dnia 7 do dnia 13 września 1930 roku.-

Za Wojewodę

/M.Syska/

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Odpisy otrzymują

1/ Pan Wojewoda w Wilnie,
2/ " " w Nowogródku,
3/ " " w Brześciu n/B.,
4/ " " w Warszawie,
5/ " " w Tarnopolu,
6/ " " w Stanisławowie,
7/ " " w Lublinie,
8/ " " w Łodzi,
9/ Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
10/ " " " " w Wilnie,
11/ " " " Okręgowego w Białymstoku,
12/ " " " " w Grodnie,
13/ " " " " w Łomży,
14/ " " " " w Suwałkach,
15/ Sam.Referat Informacyjny DOK III w Grodnie
16/ " " " " I w Warszawie,
17/ " " " " IX w Brześciu n/Bugiem,
18/ KOP "Brygada Grodno",
19/ Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego,
20/ Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
21/ Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w miejscu.-

M.Z.

KOJE OD. BIAŁOSTOCKI

Nr BS.I-[illegible]/30 T.

Białystok, [illegible] września 1.30 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 37

[illegible] od dnia 7 do dnia [illegible] 5 wrześ-
1930 roku.

I. Sytuacja ogólna.

W ubiegłym tygodniu trwała w dalszym ciągu nieznaczna akcja elementów wywrotowych w związku z obchodem Międzynarodowego Dnia Młodzieży. Nie wiała ona jednakże, podobnie jak w tygodniu poprzednim specjalnego nasilenia, ani też cech akcji planowej. Akcja ta doprowadziła do likwidacji technika i bojówki OK KZMB w Białymstoku, oraz młodzieżowego i pionierskiego komitetów rejonowych KPZB w Skidlu, powiatu grodzieńskiego.

W Białymstoku ponadto OK KPZB rozpoczął w myśl polecenia KC KPZB przeprowadzenie propagandy przeciwko "centrolewowi". Świadczy o tem fakt wywieszenia dnia 14 b.m. transparentu z napisami: "Precz z faszystowsko-"centrowcem, precz z Daszyńskim, z Ameryką, itosem". Na rynku pracy notowano dalszy wzrost bezrobocia /liczba bezrobotnych wzrosła z 4786 do 4943 / i niezawodne pogarszanie się konjunktury dla drobniejszych zakładów przemysłu włókienniczego. Ruch zawodowy bardziej charakterystycznych spostrzeżeń Urzędowi Wojewódzkiemu nie nastręczył.-

WOJE.ODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB I-2825/30 T.
Dnia 14 września 1930r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 37

II. Ruch wywrotowy

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi

Białystok miasto.

Dnia 7 b.m. przy ulicy Legjonowej grupa wyrodków żydowskich w liczbie około 30 usiłowała urządzić demonstrację, została jednakże rozproszona przez policję. Na miejscu niedoszłej demonstracji rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy odbitych na szapirografie odezw OK KZMZB p.t.:"Do wszystkich młodocianych robotników i chłopów okręgu białostockiego"i p.t. "Towarzysze, robotnicy i chłopi". W pierwszej z nich podkreślono, "że klasa robotnicza będzie mogła polepszyć swą dolę i zupełnie wyzwolić się z pod dyktatury faszystowskiej tylko przez zbrojne powstanie. Egzemplarze tych odezw Urząd Wojewódzki przesyła Ministerstwu. Tegoż dnia przy ul.Pięknej zawieszono na przewodach elektrycznych transparent z napisami:"Niech żyje Dzień Młodzieży, Niech żyje chińska rewolucja. Precz z białym terorem", oraz rozrzucono kilkanaście [illegible] egzemplarzy wspomnianych wyżej odezw. W związku z tymi wystąpieniami i w wyniku przeprowadzonych doraźnych dochodzeń dnia 7 b.m. zostali zatrzymani pod zarzutem działalności antypaństwowej: 1/ Perelsztejn Boruch, ps."Borys", technik OK KZMZB, zamieszkały w Białymstoku, 2/ Czesner Moszko Mendel, czynny członek bojówki komunistycznej, 3/ Kaz Szepsel, członek bojówki komunistycznej, 3/ Cyprkk Jankiel technik zegarmistrzowski, 4/ Zajdenberg Dawid, ps."Dufcia", członek bojówki komunistycznej, 5/ Gwiazda Mirys, organizator bojówki i człon-

100

nek OK KZMZB i B/ Bieniecki Pejsach, ps."Geniek", kierownik wydziału zawodowego przy OK KZMZB, wszyscy zamieszkali w Białymstoku. Przy zatrzymanych Cesnerze i Kazie znaleziono 29 egzemplarzy omówionych powyżej odezw. W toku dochodzenia ustalono, że OK KZMZB nastawił swą akcję na opanowanie w Białymstoku organizacyj "Hechaluc-Pioner" i oddziału Związku Rzemieślniczego Nr.1. Zatrzymanych z materjałami oskarżenia przekazano władzom sądowym. Dnia 13 przy ul. Mińskiej grupa wyrostków żydowskich, przeważnie nieletnich usiłowała urządzić demonstrację, rozproszyła się jednakże na widok patrolu policyjnego, który zatrzymał Sybirskiego Chone, lat 15.

Powiat Grodzieński Dnia 14 b.m. przy ul.Sledziowej wywieszono transparent z napisami "Precz z faszystowskim Centrolewem, precz z Daszyńskim z Kiernikiem, Witosem. Niech żyje Komunistyczna Partja KPZB. Na podstawie uprzednio przeprowadzonych dochodzeń organa bezpieczeństwa dokonały dnia 7 b.m. likwidacji komitetów rejonowych i komitetów dzielnicowych, partyjnych i młodzieżowych w Skidlu. Zostali aresztowani: Josel Jowiński, poszukiwany od marca b.r., który ostatnio był członkiem OK KZMZB Wilno, Tenenbaum Gdal, były uczeń żydowskiej szkoły technicznej w Wilnie, Szuwa Konon, jeden z wybitniejszych działaczy komunistycznych w Skidlu i okolicy, Lampert Jankiel, karany 4-letnim więzieniem z art.102 K.K., Kazmier Ela, Lejzner Motel, Kotok Szloma, Pelc Hirsz, Szeszkin Mowsza i Szapiro Chaim-Lejb. Wszystkich z materjałami oskarżenia przekazano władzom sądowym. Podczas rewizji u Jowińskiego Josela i Szuwa Konona, oraz w lokalu bubljoteki robotniczej /żydowskiej/ w Skidlu znaleziono szereg wydawnictw komunistycznych i notatek. W toku dochodzenia ustalono, że wspomniana bibljoteka, zorganizowana przez rozwiązany za działalność antypaństwową oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego w Skidlu, organizacja sportowa "Morgenstern" i Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe "Kultura" były w znacznym stopniu opanowane przez

elementy wywrotowe

W związku z obchodem Międzynarodowego Dnia Młodzieży zanotowano następujące przejawy działalności antypaństwowej:

W nocy z dnia 6 na 7 b.r. wywieszono transparent z hasłami dnia na drodze Gudziewicze-Łunna w odległości 5 klm od Gudziewicz.

2/ dnia 7 wywieszono w Grodnie 2 transparenty i rozrzucono kilkanaście egzemplarzy odbitych na powielaczu odezw OK KPZB Grodno z sierpnia b.r. /egzemplarze tych odezw Urząd Wojewódzki załącza/, [illegible]

3/ dnia 7 b.m. wywieszono transparent na przewodach telefonicznych około wsi Kuliki w gminie Ejsmonty-Wielkie.-

Powiat Białostocki.

Gródku dnia 7 b.m. w mieszkaniu Frydmana Berko odbyło się zebranie członków KZM, w którem wzięli udział m.in. Brotmacher Mera, Mełamed Menachim, Frenkiel Icho, Frenkiej Szejna, i Lewin Wolf, zamieszkali w Gródku, oraz Rybak Sora z Zambrowa, powiatu Łomżyńskiego. Omawiano kwestję ożywienia działalności komunistycznej w Gródku i okolicy.-

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Powiat Łomżyński.

Dnia 6 b.m. na przewodach telefonicznych we wsi Mężenin-Kraska koło Rutek został zawieszony transparent z napisami: "Wojna wojnie. Precz z wyrokami śmierci na robotników i chłopów. Zwolnić więźniów politycznych. Zwolnić towarzysza Zarskiego. Niech żyje Polska Republika Rad KPP". Sprawca wywieszenia tego transparentu Rajter Jankiel Moszek z Rutek został aresztowany i przekazany z materjałami oskarżenia władzom sądowym.-

3/ Zjednoczenie Lewicy Chłopskiej "Samopomoc".

Powiat Ostrołęcki.

We wsi Opęchowo, gminy Troszyn w mieszkaniu Antoniego Opę-

101

chowskiego odbyło się dnia 7 b.m. przy udziale delegata PPS Lewicy z Łomży Bartosiewicza i delegata Zarządu Głównego Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej "Samopomoc", Józefa Mamońskiego z Warszawy, zebranie przedwyborcze pod przewodnictwem Leona Święcickiego z Grucel, gminy Troszyn. Pierwszy przemawiał Józef Mamoński, ~~pianmamy~~ Omówił on szczegółowo sytuację polityczną i gospodarczą w Polsce, podkreślał konieczność rozpoczęcia przez klasę robotniczą zdecydowanej walki z burżuazją i faszyzmem i uzasadniał potrzebę skonsolidowania się robotników i chłopów w płaszczyźnie wyborczej pod sztandarami Bloku Wyborczego Lewicy, który będzie grupował wszystkich członków i sympatyków PPS Lewicy, Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej "Samopomoc", byłej Niezależnej Partji Chłopskiej i pokrewnych ugrupowań mniejszości narodowych. Delegat PPS Lewicy Bartosiewicz przedstawił stan organizacyjny PPS Lewicy w Łomży i wysunął jako kandydatów na agitatorów bloku wyborczego Lewicy w VII okręgu wyborczym Stanisława Bajkowskiego, Gabryela Poredę i Żukowską, wszystkich z Łomży. Na wniosek tegoż Bartosiewicza zebrano kwotę 5 zł.35 gr. na pomoc dla rodzin aresztowanych w Łomży działaczy PPS Lewicy, postanowiono wynająć w Łomży wspólny lokal dla PPS Lewicy i Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej "Samopomoc", oraz uchwalono zwrócić się do Komitetów Centralnych obu partyj z prośbą, ażeby w akcji przedwyborczej przestrzegały metody działania konspiracyjnego, gdyż w obu partjach są liczni prowokatorzy. Następnie wybrano komitet wyborczy bloku Lewicy, do którego weszli Antoni Opęchowski, Juljan Najmuła z Kleczkowa, Leon Święcicki z Grucel, Jan Baon z Otoku, Franciszek Kuczyński z Ojcewa i Władysław Jaworowski z Grucel. Kierownictwo akcji przedwyborczej bloku Lewicy w VII okręgu wyborczym spoczywać ma w ręku Komitetu PPS Lewicy w Łomży.

0-0-0-0-0-0-0-0

WOJ. ODA BIAŁOSTOCKI Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 37
Nr.Bs.I-2225/30 T.
Dnia 14 września 1930r.

III Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Związek Zawodowy Robotników Hut Szklanych i Szlifierni Luster

W Grodnie dnia 31 ub.m. odbyło się członków oddziału związku, na którem wybrano do nowego zarządu Sienkiewicza Wacława, Kalwaczyńskiego Stanisława, Kochanowicza Władysława, Stemplewskiego Jana, Choniczka Franciszka i Prokopa Jana, oraz omówiono kwestję związane z utrzymaniem soboty angielskiej i przerwy obiadowej w hucie szklanej w Grodnie.

b/ Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Tytuniowego.

Grodnie dnia 3 b.m. odbyło się zebranie członków Związku. Sekretarz Okręgowej Rady Klasowych Związków Zawodowych, Longin Mrawiecki wzywał zgromadzonych /40 osób/, ażeby przeciwstawili się wszelkim próbom przeprowadzenia zamierzonej redukcji robotników w Państwowej Fabryce Tytuniowej w Grodnie.

c/ Polskie Związki Zawodowe.

Białymstoku dnia 7 b.m. odbyło się zebranie członków oddziału ZKP przy udziale prezesa Zarządu Okręgowego ZKP w Wilnie, Witolda Cieszewskiego. Po przyjęciu sprawozdania z działalności oddziału zarządu wybrano do nowego zarządu Żyznowskiego Edwarda - prezes, Więckowicza Józefa, Radziuka Władysława Matacewskiego Stanisława, Szymańskiego Aleksandra, Daniszewskiego Pawła i Josika Józefa, oraz omówiono wiele spraw organizacyjnych/70/.-

d/ Polskie Związki Zawodowe.

W Białymstoku dnia 6 b.m. pod przewodnictwem Mikołaja Korbuta odbyło się zebranie dozorców domowych w sprawach organizacyjnych i zjazdu w Poznaniu zapowiedziano na dzień 20 b.m.

zatrudnienia większej ilości robotników /obecnie zatrudnia 50 robotników/

-.-.-.- -.-.

e/ B e z r o b o c i e.

Według danych z dnia 13 b.m. na terenie Województwa Białostockiego pozostawało bez pracy w tym dniu 4942. osób, a mianowicie:

Powiat	Ilość	Bezrobocie dn.5 b.m.	Zmniejszenie	Wzrost	Pobiera zapomogi
Augustowski	7	10	3	-	3
Białystok-miasto	2141	1995	-	146	896
Białostocki	807	693	-	114	255
Grodzieński	1377	1413	36	[illegible]	244
Łomżyński	162	162	-	-	18
Bielski	218	218	-	-	141
Ostrowski	8	10	2	-	8
Ostrołęcki	20	9	-	11	6
Suwalski	18	18	-	[illegible]	18
Sokólski	45	50	5	-	25
Szczuczyński	94	110	16	[illegible]	52
[illegible]ołkowyski	46	30	-	16	32
		W z r o s t	-	225	

Białystok-miasto. Magistrat m.Białegostoku zatrudnia przy robotach publicznych, prowadzonych za państwowe fundusze zatrudnienie bezrobotnych około 350 bezrobotnych każdądziennie.-

Powiat Białostocki. Przy robotach publicznych za fundusze państwowe zatrudnianych było codziennie 110 bezrobotnych.-

Powiat Grodzieński. Dyrekcja Fabryki Dykt Braci Braun w Grodnie zabiega w Banku Gospodarstwa Krajowego o uzyskanie rocznej pożyczki w sumie 200 tysięcy złotych pod zastaw gotowych towarów - w celu

WOJ. OD. BIAŁOSTOCKI
Nr B.I.2825/30 T.
Dnia 14 września 1936 r

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 37.

IV. S t r a j k i.

Dnia 7 b.m. w Białymstoku zastrajkowało 90 robotników fabryki włókienniczej I.D.Szpiro. Strajkujący żądają 10% podwyżki, zagwarantowanej im w umowie, a odnoszącej się do zamówień wojskowych. Sezonie letnim wskutek słabej konjunktury dla przemysłu włókienniczego robotnicy wspomnianej fabryki pracowali bez tej zniżki, obecnie zaś ze względu na otrzymanie przez fabrykę większych zamówień wojskowych i polepszenie się konjunktury dla fabryki postanowili zdecydowanie żądać tej podwyżki. Przebieg strajku spokojny. Strajkiem kieruje Związek Zawodowy Robotników Przemysłu włókienniczego.

0-0-0-0-0-0

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI — Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 37.

Nr.BB.I-2825/30.T.

Dnia 14 września 193[illegible]r.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze wydarzenia.

Dnia 3 b.m. w Grodnie st.posterunkowy służby śledczej Kutyba z Wydziału Śledczego użył broni palnej /strzał ostrzegawczy z rewolweru / w celu udaremnienia ucieczki zatrzymanemu pod zarzutem fałszowania weksli Józefowi Tumielowi, mieszkańcowi wsi Kamionka w gminie Kuźnica,powiatu sokólskiego. Ucieczka została udaremniona, zaś z racji użycia broni wypadku z ludźmi nie było.-

b/ Ważniejsze przestępstwa kryminalne.

W Płocicznie,gminy Huta w powiecie suwalskim dnia 7 b.m. podczas zabawy został ciężko poraniony mieszkaniec wsi Okuniowce Franciszek Jachimowicz, przez Michała Sowikowskiego z Płocicznа, którego aresztowano i Aleksandra Krzywickiego, szeregowca 3 pułku szwoleżerów.-

W Truskienikach,powiatu grodzieńskiego Eudokja Dziwinis/służąca/pensjonatu Bristol z zemsty oblała kwasem siarkowym Olgę Minkiewicz, która uległa silnemu poparzeniu ciała. Sprawczyni aresztowana.-

We wsi Jakać-Górna, w gminie Śniadowo,powiatu łomżyńskiego Czesław Kuszyński w bójce na tle porachunków osobistych zabił Żadę Jana, poczem zbiegł.

We wsi Kamińskie - Wiktory w gminie Poświętne,powiatu wysoko-mazowieckiego, podczas zabawy tanecznej został zabity Jan Michno, a poranieni ciężko Zygmunt Sienkiewicz i Wojczuk Aleksander. W związku z tem aresztowano i przekazano władzom sądowym 6 osób.-

104

c/ Wypadki

W osadzie Hajnówka dnia 3 b.m. kierownik warsztatów kolejek leśnych, Wiktor Żysowski w czasie próbnego strzelania z rewolweru postrzelił ciężko maszynistę kolejek leśnych Jana Sadowskiego, który zmarł w szpitalu powiatowym w Bielsku-Podlaskim.-

d/ Wypadki samochodowe.

Dnia 7 b.m. na szosie Białowieża-Narewka w powiecie bielskim autobus Wolfa Dworeckiego zderzył się z furmanką tartaku Stoczek. Jadący na furmance urzędnik tegoż tartaku Walery Skowronek odniósł lekkie uszkodzenie ciała zaś woźnica Antoni Wyciołkowski został ciężko ranny.-

e/ Rozbicie się samolotu.

Dnia 11 b.m. w Kwaterach gminy Świsłocz w powiecie wołkowyskim podczas startu uległ katastrofie samolot Nr.8 z czwartego pułku lotniczego, wskutek zawadzenia podwoziem o kamień. Samolot rozbił się doszczętnie, zaś z załogi - sierżant Smigulka doznał lekkiego wstrząsu ogólnego, a porucznik Jaziębek wyszedł bez szwanku.-

f/ Przestępstwa kryminalno mniejszej wagi.

W bieżącym tygodniu zanotowano wypadków: kradzieży bez włamania - 7, uszkodzenia ciała - 3, przywłaszczenia - 1, oszustw - 2.-

g/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa publicznego zarówno pod względem politycznym, jakoteż kryminalnym zmianom nie uległ.-

0-0-0-0 -0-0-0-0

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 6

Nr.BB.I-2825/30.T.

Dnia 14 września 1930r.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

N e g a t y w n e.

—o—o—

WOJE ODZ BIAŁOSTOCKI Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.37.

Nr.BB I-2825/30.I.

Dnia 14 września 1930r

VIII: V A R I A.

Dnia 7 b m. w Łomży i powiecie łomżyńskim odbyły się wybory do Rady Powiatowej Kasy Chorych. Wynik wyborów został podany Ministerstwu telefonogramem z dn 8 b.m Nr.BB.II-2736/30.I. Zasługuje na uwagę że w akcji przedwyborczej Komitet Jedności Robotniczej /lista Nr 1/ powstrzymywał się wyraźnie od wystąpień przeciwko listom i poszczególnym kandydatom BB sR./Listy Nr.7 i 8/ -

0 0 0 0-0-0-0-0-0-0-0-0-0 0 0 0

106

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I-2942/30.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.38 xxxxxx za czas od dnia 14 do dnia 20-go września 1930 roku.-

Białystok, dnia 20. września 1930 roku

T A J N E P I L N E !

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Pan Dyrektor Departamentu Politycznego

w W a r s z a w i e .

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.38 za czas od dnia 14 do dnia 20 września 1930 roku.-

Za Wojewodę:

/ M. S y s k a /
Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Odpisy otrzymują:

1/ Pan Wojewoda w Wilnie,
2/ " " w Nowogródku,
3/ " " w Brześciu nad Bugiem,
4/ " " w Warszawie,
5/ " " w Tarnopolu,
6/ " " w Stanisławowie,
7/ " " w Lublinie,
8/ " " w Łodzi,
9/ Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
10/ " " " " w Wilnie,
11/ " " " Okręgowego w Białymstoku,
12/ " " " " w Grodnie,
13/ " " " " w Suwałkach,
14/ " " " " w Łomży,
15/ Sam.Ref.Informac. DOK. III. w Grodnie,
16/ " " " DOK. I. w Warszawie,
17/ " " " DOK. IX. w Brześciu nad Bugiem.
18/ K.O.P. "Brygada Grodno",
19/ Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego,
20/ Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
21/ Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w miejscu.-

H.F.

107

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr BB I-2942/30 T
Białystok, dn. ... września 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 38
za czas od dnia 14 do dnia 28 września
1930 roku.

I. Sytuacja ogólna.

Dość intensywna w poprzednich tygodniach akcja zewnętrzna elementów wywrotowych załamała się w ubiegłym tygodniu, czego dowodem jest fakt, że zaledwie w kilku miejscowościach zanotowano jej przejawy. Jak wynika z posiadanych przez Urząd Wojewódzki informacyj, organizacje komunistyczne w myśl wytycznych Komitetów Centralnych KPP i KPZB przystąpiły obecnie do organizowania akcji masowej wśród robotników w ośrodkach uprzemysłowionych. Pierwszy przejaw tej akcji miał miejsce w Wasilkowie powiatu białostockiego, gdzie delegaci OK KZM ZB Białystok usiłowali urządzić masówkę. Traktowana akcja pozostaje w przyczynowym związku z zamierzeniami KPP i KPZB, dotyczącemi wyborów. Zamierzenia te idą po linji opanowywania większych fabryk i środowisk robotniczych. Bardziej charakterystycznych spostrzeżeń co do akcji przedwyborczej elementów wywrotowych nie dostrzeżono, jeżeli pominąć usiłowania ... ogólny działaczy KPZB, którzy zabiegają o opanowanie lokalnych ...komitetów wyborczych Białoruskiego Centralnego Włościańsko-Robotniczego Komitetu Wyborczego. Na rynku pracy notowane były poprawa konjunktury dla przemysłu dyktowego i włókienniczego i nieznaczny w związku z tem spadek bezrobocia.-

---

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I-2942/30.T.

Dnia 20 września 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.38.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

Białystok-miasto.

Dnia 16 b.m. zostali zatrzymani Bekrycki Lew i Rubinsztejn Tobiasz, mieszkańcy Białegostoku za wygłoszenie w fabryce Trillinga w Wasilkowie agitacyjnych przemówień do robotników, których nawoływanie do strajku i głosowania podczas wyborów do Sejmu na listę komunistyczną. W wyniku dochodzenia ustalono, że

1/ Bekrycki Lew był jednym z najpopularniejszych członków techniki OK KZM ZB Białystok i działał specjalnie w ośrodkach fabrycznych powiatu Białostockiego. Wspólnie z Rubinsztejnem prowadził akcję wywrotową w gimnazjum Druskina w Białymstoku, w którem zorganizował komórkę komunistyczną;

2/ Rubinsztejn Tobiasz był jednym z czynniejszych działaczy KZ MZB i jako taki miał zlecane specjalnie organizowanie demonstracyj publicznych, najczęściej w Białymstoku.

Zbadani Bekrycki i Rubinsztejn przyznali się, że należeli do organizacji komunistycznej i byli członkami t.z."Komórki studenckiej" KZM, do której zostali wciągnięci w roku szkolnym 1929/30 przez Kizię Rubinsztejna, maturzystę gimnazjum Druskina. Do komórki tej należeli oprócz nich Kałecka Mira, Bobicka Cecylja, Rynkowska Lusia i Fejginówna Bronisława, matuszystka gimnazjum Druskina. Zebrania komórki odbywały się w mieszkaniu Rubinsztejnów w Białymstoku przy ulicy Św.Rocha 7 i w mieszkaniu Fejginówny Bronisławy. W listopadzie 1929r., kiedy Rubinsztejn Kizia wyjechał na studja do Francji, kierownictwo komórki objął Białogórski Szloma, który rozwijał niezwykle intensywną działalność w kierunku rozszerzenia komórki studenckiej, i urządzania masówek. Z polece-

108

nia tegoż Białogórskiego Bekrycki i Rubinsztejn udali się dnia 16 b. m. do Wasilkowa, gdzie usiłowali urządzić masówkę w fabryce Trillinga; Zatrzymanych Bekryckiego i Rubinsztejna przekazano z materjałami ich oskarżenia władzom sądowym, które osadziły/w więzieniu. Białogórski Szloma zdołał zbiec przed aresztowaniem.-

Powiat Białostocki.

W dniach 11 i 12 b.m. w Supraślu rozrzucono kilkanaście egzemplarzy odbitej na szapirografie odezwy następującej treści: "Do wszystkich robotników i robotnic powiatu supraślskiego. Towarzysze i towarzyszki. Mordercza racjonalizacja pracy wyrzuciła na bruk z waszej fabryki dziesiątki robotników, tam gdzie pracowało dwuch lub trzech robotników dzisiaj tą samą pracę musi wykonać jeden robotnik. 8-io godzinny dzień pracy nie istnieje w przędz.robotnice pracują po 9-10 godzin dziennie. "Angielska" sobota przestała istnieć w waszej fabryce jest to niby "legenda" już od kilku lat nie są wypłacane. Robotnik, gdy przejdzie progi tak zwanej "kalitki" nie może się wołać robotnikiem, lecz niewolnikiem, ponieważ Cytron jest jego panem życia i śmierci. We fabryce panuje straszny teror, za najmniejsze przekroczenia specjalnych ustaw jakie istnieją na waszej fabryce, robotnik zostaje wyrzucony z pracy. Zgraja prowokatorów i zdrajców w osobach, Bogdanowicza, Szulca, Kajzera i innych bezkarnie panoszą się i donoszą Cytrynowi o niezadowoleniu i szemraniu na bezprawia i na nieludzki wyzysk jaki panuje na naszej fabryce. Towarzysze i Towarzyszki. Taki stan rzeczy tak dalej istnieć nie może. Toć wy pracujecie na niesłychanych warunkach w całej Polsce Musicie całą siłą przeciwstawić się zyskowi i przemocy. Stwórzcie silną organizację fabryczną. Wybierzcie Komitet fabryczny z rewolucyjnych robotników, którzy pomogą wam walczyć w celu wyzwolenia się z krwawych pazurów. Cytrona zdobyte krwią i potem. Niech jeden mąż stanąć w zwartych szeregach do walki i komisji fabrycznej i do stworzenia

lewicowego związku klasowego. Wybierzcie na delegatów ludzi odpowiednich, bojowych, którzy nie pójdą na manowce Cytrona i jego popleczników, a będą szczerze bronić waszych interesów klasowych. Precz ze zdrajcami i pachołkami Cytrona. Precz z terorem i wyzyskiem, jaki panuje na naszej fabryce. Niech żyje 8-io godzinny dzień pracy. Żądamy zapłacenia za urlopy i przywrócenia w życie angielskiej soboty Towarzysze i Towarzyszki. W tym czasie gdy w państwach kapitalistycznych pogłębia się kryzys gospodarczy, wzrasta bezrobocie, wprowadza się zaciekłą racjonalizację kapitalistyczną, obniża się zarobki robotników, w tym czasie, w państwie proletarjackiem Z.S.R.R. buduje się socjalizm, rozwija się przemysł, wzrasta dobrobyt robotników, zmniejsza się ilość godzin pracy, wprowadza się udoskonalenie techniczne, w celu ulżenia pracy robotnikowi, korzystają latem z urlopów płatnych, które spędzają w zdrojowiskach. Z.S.R.R. międzynarodowa ojczyzna proletarjatu zagrożona obecnie, gdyż imperjaliści całego świata chcą ją zgładzić, ponieważ świeci przykładem proletarjatowi, jak ma postąpić jak wygląda życie robotnika w państwie, gdzie dzierży władzę proletarjat. Towarzysze, Walczcie do ochrony ojczyzny proletarjatu Z.S.R.R. Precz z wojną imperjalistyczną. Nie wstępujcie do socjalfaszystowskiej PPS, organizacji, które pomagają walczyć i przygotować się do wojny. Precz z socjalfaszystowskiem PPS i Bundem. Wrzesień 1930 roku."

Uzyskano informacjr, że kurjerką OK KPZB Białystok jest Miejaka Braun Soszka, która w dniu 8 b.m. wyjechała z Białegostoku w kierunku Wołkowyska.-

Powiat Bielski. Dnia 12 b.m. w Siemiatyczach został zatrzymany Gótowicz vel Gurwic Abe-Adol, zamieszkały w Siemiatyczach, jeden z czynniejszych członków Siemiatyckiej organizacji KPZB, który w dniu 12 sierpnia b.r. zbiegł przed aresztowaniem za wywieszenie transparentu komunistycznego w Siemiatyczach dnia 31 lipca b.r. Górwicza przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym.-

109

Powiat Grodzieński gminy Łunna.

W nocy z dnia 9 na 10 b.m. na drodze koło wsi Kosiłki wywieszono transparent z napisem w języku rosyjskim "Niech żyje młodzież komunistyczna" i w tymże czasie na krzyżu przydrożnym między wsiami Nacewicza-Suwałki gminy Gudziewicze, transparent z napisem w języku białoruskim "Precz z faszystowskim rządem, niech żyje chińska rewolucja."-

Powiat Suwalski.

Naskutek zarządzenia władz sądowych po dłuższej obserwacji został zatrzymany i przekazany władzom sądowym mieszkaniec Sejn Mejer Eblowski, do którego osadzony w lipcu b.r.w więzieniu Zajdel Markowicz wiózł bibułę komunistyczną. Przeprowadzona u Eblowskiego rewizja pozytywnego wyniku nie dała.-

Powiat Wołkowyski.

Dnia 15 b.m. na trakcie Zelwa-Piaski przy wsi Samarowicze wywieszono transparent z napisem Z.S.S.R. Towarzysze, przepędzajcie prowokacyjny faszyzm białoruski. Niech żyje KPZB, ZSSR i KPZU.

Dnia 14 b.m. w porozumieniu i za zgodą władz sądowych okręgu sądowego grodzieńskiego został zatrzymany w Białymstoku pod zarzutem działalności antypaństwowej Konstanty Swistun, jeden z czołowych działaczy Stronnictwa Chłopskiego w piątym i szóstym okręgach wyborczych. W mieszkaniu Swistuna podczas rewizji znaleziono obciążające go dowody działalności antypaństwowej. Szczegółowe sprawozdanie w sprawie zatrzymania Swistuna, który decyzją władz sądowych został osadzony w więzieniu, zostało przesłane Ministerstwu oddzielnie.

Dnia 16 b.m. przeprowadzono rewizję w mieszkaniu Jakołcewicza, mieszkańca wsi Zadworze gminy Krzemienica, gdzie znaleziono kilka egzemplarzy wydawanej w Detroit "Trybuny Robotniczej" z roku 1929 i jeden egzemplarz "Czerwonej Lutni". Sprawę przeciwko Jakołcewiczowi skierowano do Prokuratora Sądu Okręgowego w Grodnie.-

Komunistyczna Partja Polski.

Powiat Wys.-Mazowiecki.

W nocy z dnia 10 na 11 b.m. w Ostrowi-Mazowieckiej rozrzucono kilkanaście egzemplarzy sierpniowej roku bieżącego odezwy KCKPP p.t."Do robotników rolnych, do ogółu mas pracujących", sierpniowej roku bieżącego odezwy KC KPP p.t."Do kolejarzy całej Polski i inn notowanych w poprzednich sprawozdaniach sytuacyjnych, oraz broszury p.t."Przeciw wojnie, w obronie Z.S.R.R. PPS, a wojna przeciw Związkowi Sowieckiemu" wydanej przez KC KPP w czerwcu b.r.

Dnia 7 B.m. na szosie Małkinia-Nur odbyło się zebranie członków koła KZMPw w Małkini. Referował Kielman Frydman na temat Międzynarodowego Dnia Młodzieży. Obecnych 11 osób.-

PPS. L e w i c a.

W numerze 30 "Przeglądu Łomżyńskiego" z dnia 14 b m. została zamieszczona "Prośba do społeczeństwa" następującej treści: "My grupa więźni politycznych dawnych członków i sympatyków P.P.S lewicy, Zagroba Witold, Ernyk Michał, Tyborowski Kazimierz, Brocławski Walenty, Smolan Aleksander zwracamy się do szanownej redakcji, Przeglądu Łomżyńskiego z prośbą, a mianowicie o pomoc materjalną dla naszych rodzin, gdyż znajdują się w krytycznych warunkach materjalnych. Ośmielamy się prosić oto chcigodnych obywateli, gdyż zerwaliśmy z P.P.S. lewicą, zrozumieliśmy swój błąd o czem zawiadomiliśmy p.Starostę i p.Prokuratora i przyrzekliśmy słowem honoru być prawemi obywatelami Rzeczypospolutej Polskiej i walczyć ze skrajnym socjalizmem i gangreną komunistyczną, co już robimy tu w więzieniu, a mianowicie nie jesteśmy razem z tak zwaną komuną więzienną, bo nie chcemy być komunistami. Obchodzimy święto odpędzenia hordy bolszewickiej od Warszawy noszeniem narodowych kokardek i wysłuchaniem mszy świętej, tak samo będziemy

110

obchodzić dnia 18 wrze_nia pobicia na łeb zarazy bolszewickiej i z tego powodu ośmielamy się prosić o pomoc materjalną dla naszych rodzin, szanowną redakcję gdyż jesteśmy między młotem a kowadłem. Uważamy, że szanowna redakcja nie odmówi swego poparcia i zaapeluje do sumień szczodrych obywateli, gdyż przyrzekamy za naszą Polskę i życie poświęcić gdy zajdzie potrzeba. Więźienie Śledcze, 8 września 1930 r.-

Zjednoczenie Lewicy Chłopskiej "Samopomoc".

W poszczególnych powiatach Województwa kolportowana była odezwa Zarządu Głównego Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej "Samopomoc" p.t. "Do wszystkich chłopów bezrolnych, małorolnych i średniorolnych w Polsce".

b/ Wyroki sądowe.

Sąd Okręgowy w Białymstoku skazał dnia 8 b.m. z art.102 K.K. na 5 lat ciężkiego więzienia Jana Dziermańskiego, mieszkańca Gródka w powiecie białostockim.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.38:

Nr.BB.I-2942/30.T.

Dnia 20 września 1930 r.

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Związek Zawodowy Metalowców.

W Białymstoku dnia 12 b.m. odbyło się zebranie członków oddziału Związku pod przewodnictwem Szynela Stefana w sprawach organizacyjnych. Na tymże zebraniu członek Okręgowej Komisji Związków Klasowych Zawodowych Reginella Aleksander wzywał zgromadzonych do wzięcia udziału w Kongresie Wojewódzkim "Centrolewu" dnia 14 B.m.-/60 osób/.

Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Garbarskiego.

W Białymstoku dnia 14 b.m. odbyło się pod przewodnictwem Pszachji Szlomy zebranie członków oddziału Związku w sprawach organizacyjnych /20 osób/.-

Związek Zawodowy Robotników Rolnych.

W dniach 8 i 9 b.m. na terenie gminy Krasnowo w pow suwalskim bawili delegaci oddziału wołkowyskiego Związku, Wiktor Chojnicki sekretarz i Wincenty Ilminowicz, instruktor, którzy wskazywali na korzyści wynikające dla służby folwarcznej należenia do Związku i podkreślali zły stan gospodarczy kraju, czego winę przypisywali rządom Marszałka Piłsudskiego. Naskutek ich agitacji do Związku zapisało się 9 osób w folwarku Janiszki i 2 osoby w folwarku Jenorajście.-

Polskie Związki Zawodowe.

W Wołkowysku dnia 14 b.m. odbyło się ogólne zebranie członków oddziału ZKP przy udziale członka Zarządu Głównego Bartkowiaka i członka Zarządu Okręgowego w Wilnie. Wspomniany Bartkowiak wskazywał

111

na istniejących kilkunastu wzajemnie zwalczających się Związków zawodowych kolejarzy i podkreślał, że rozbicie się kolejarzy wykorzystuje Rząd, który uniemożliwia kolejarzom korzystanie z Kas Chorych, pomija milczeniem słuszne żądania kolejarzy i najmniej interesuje się ich położeniem materjalnem.-

b/ B e z r o b ó c i e.

Według danych z dnia 29 b.m. na terenie Województwa Białostockiego pozostawało bez pracy w tym dniu 4879 osób, a mianowicie:

Powiat	Ilość	Bezrobocie dn.13 b.m.	Zmniejszenie	Wzrost	Pobiera zapomogi
Augustowski	7	7	-	-	2
Białystok-miasto	2027	2141	114	-	836
Białostocki	794	807	13	-	245
Grodzieński	1469	1377	-	92	226
Łomżyński	162	162	-	-	21
Bielski	209	218	9		141
Ostrowski	10	8	-	2	10
Ostrołęcki	20	20	-	-	6
Suwalski	18	18	-	-	18
Sokólski	45	45	-	-	25
Szczuczyński	94	94	-	-	52
Wołkowyski	24	46	22	-	22
		Zmniejszenie	64		

Białystok-miasto.

Magistrat m.Białegostoku zatrudnia przy robotach publicznych, prowadzonych za państwowe fundusze na zatrudnienie bezrobotnych, ponad 300 bezrobotnych każdodziennie.

W ubiegłym tygodniu została uruchomiona fabryka dykt [illegible]

Maliniak, zatrudniająca 125 robotników. Ponadto rozszerzono stan zatrudnienia robotników w kilku zakładach przemysłu włókienniczego.-

Powiat Białostocki.

Przy robotach publicznych za fundusze państwowe zatrudnianych było codziennie 120 robotników.

Uruchomione zostały tartaki Dańczyka i Chazana w Supraślu, zatrudniające 16 robotników.

Powiat Bielski.

Z początkiem października ma być uruchomiony tartak państwowy w Stpicku, zatrudniający 240 robotników i 22 urzędników a w listopadzie tartak państwowy w Gródku, zatrudniający 219 robotników i 27 urzędników. Uruchomienie tych tartaków spowoduje znaczny jak dla powiatu bielskiego zwiększenie się liczby bezrobotnych, co w wywołać może niekorzystne zmiany w nastrojach ludności.

W ciągu bieżącego miesiąca zostanie wstrzymana praca zatrudniającym 30 robotników w tartaku prywatnym Szermana w Białowieży.

Akcja cennikowa.

W Białymstoku dnia 16 b.m. w lokalu OKR PIS CK odbyło się zebranie robotników fabryki dykt Hasbacha pod przewodnictwem Kapitułki Tomasza, na którego wniosek postanowiono wystąpić do Sądu pracy przeciwko właścicielowi fabryki o uregulowanie zaległych zarobków /100 osób/.-

0-0-0-0-0-0

112

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-2942/30.T.
Dnia 20 września 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 38.

IV. S T R A J K I.

Dnia 18 b.m. w Grodnie zastrajkowało 68 robotników Niemieckiej Fabryki Wyrobów Introligatorskich. Strajkujący żądają podwyżki płac od 40 do 50%. Strajkiem kieruje Związek Zawodowy Drukarzy w Grodnie.-

.0.0.0.0.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 38.

Nr BB I-2942/30 M

Dnia 20 września 1930 r.

V Stan bezpieczeństwa publicznego

a/ Ważniejsze wydarzenia.

Powiat Suwalski

Dnia 11 b.m. inż. melioracyjny Okręgowego Urzędu Ziemskiego w Białymstoku Daniel Sawenko miał przeprowadzić z urzędu ekspertyzę melioracyjną w związku ze scaleniem gruntów we wsi Sztabinki, gminy Berzniki, jednakże ludność tej wsi /Rosjanie staroobrzędowcy/ licznie zgromadzona z racji święta, uzbroiwszy się w kamienie i kłonice nie dopuściła inż. Sawenko i wynajętych przez niego robotników na gruntach w celach pomiarowych. Ponieważ opór ludności miał za podłoże do pewnego stopnia nieufność tejże ludności do inżyniera Sawenko z racji nadużyć b. biura urządzeń rolnych przy Centralnym Związku Kółek Rolniczych, a także w wyniku z nieumiejętności i zaradności samego inż. Sawenko, przeto naskutek zarządzenia Starosty Powiatowego Powiatowy Komisarz Ziemski wstrzymał czynności pomiarowe i ekspertyzy inż. Sawenko do dnia 12 b.m. Dnia następnego delegowany przez Starostę inspektor samorządu gminnego wyjaśnił ludności bezpodstawność jej oporu, wobec czego ludność nietylko nie utrudniała pracy inżynierowi Sawenko, lecz śpieszyła mu z wszelką pomocą.

b/ Ważniejsze przestępstwa kryminalne.

Powiat Ostrowski

Dnia 17 b.m. zostali zatrzymani i przekazani Sądowi Powiatowemu pod zarzutem fałszowania dokumentów i aktów stanu cywilnego rabin m. Broku Jojchem Bresler, nauczyciel szkoły żydowskiej w Broku Mordko Grojne-Rosenberg i sekretarz Magistratu w Łapach, powiatu wys.-mazowieckiego, Jan Zieliński, któremu wina została udowodniona.-

113

Powiat Augustowski. Dnia 11 b.m. we wsi Runejki, gminy Bargłów w czasie bójki na tle nieporozumień majątkowych został poraniony ciężko Aleksander Dowf przez swych braci Andrzeja i Antoniego, których zatrzymano i przekazano władzom sądowym.-

Powiat Ostrowski. Dnia 15 b.m. w Ostrowi-Mazowieckiej podczas bójki na tle porachunków osobistych został zabity nożem przez Gryglaszewskiego Wacława robotnik Sikora Władysław. Gryglaszewskiego aresztowano i przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym.-

Powiat Wys.-Mazowiecki

Dnia 15 b.m. mieszkaniec wsi Kamień-Stary, gminy Szepietowo Barwicki Sylwester powiadomił policję, że dnia 13 b.m. na drodze pomiędzy wsią Byrki i Wysokiem-Mazowieckiem zamaskowani napastnik zrabował mu trzy weksle in blanco na sumę 1800 złotych.-

Białystok miasto Dnia 13 b.m. na szosie około Białegostoku znaleziono zwłoki Bogdańskiego Józefa ostatnio zamieszkałego w Rutkach, powiatu Łomżyńskiego, który, jak wynika z dochodzenia, został zamordowany przez Walentego Kalinowskiego, właściciela piwiarni we wsi Nowżenin, gminy Rutki w pow. Łomżyńskim.-

Powiat Białostocki

Dnia 14 b.m. we wsi Kozliki, gminy Zabłudów podczas bójki Antoni Korolczuk uderzył kamieniem w czoło Kościuka Konstantego, który doznał wstrząsu mózgu.-

Wystąpienia przeciwko szeregowym P.P. i funkcjonarjuszom straży granicznej.

Powiat Kolneński. Dnia 14 b.m. starszy posterunkowy Pęczkowski Józef

i posterunkowy Plisiuk Andrzej z obsady posterunku P.P. w Hożej zostali pobici podczas pełnienia czynności służbowych w mieszkaniu Szematowiczów we wsi Zagórki, gminy Hoża przez Józefa i Flarjana Szematowiczów, którzy napadli na nich zuienacka. Obaj oni odnieśli lekkie uszkodzenie ciała. Starszy posterunkowy Pęczkowski w obronie własnej oddał trzy strzały ostrzegawcze w górę.-

Powiat Kolneński. Dnia 14 b.m. na pełniących służbę funkcjonarjuszów Straży Granicznej z obsady Komisarjatu w Kolnie Antoniego Nowaka i Edwarda Tyczyńskiego napadło także kilku opryszków, którzy zrabowali im rewolwer i pobili ich lekko. Z pośród opryszków tych zatrzymano i przekazano władzom sądowym Sokołowskiego Czesława, Kozikowskiego Stanisława, Koźlika Tomasza i Kowalewskiego Franciszka:-

c/ Wypadki samochodowe.

Dnia 18 b.m. koło Hajnówki na szosie w kierunku Białowieży samochód inż.Stanisława Rynkiewicza, kierownika kursów samochodowych w Hajnówce, powiatu bielskiego, prowadzony przez tegoż Rynkiewicza z nadmierną szybkością wskutek raptownego zahamowania na skręcie wywrócił się do rowu, z pośród jadących samochodem poniósł śmierć na miejscu Czaosz Józef, zaś kierowca Rynkiewicz i Bazyli Gregorenko doznali lekkich obrażeń ciała. Inżyniera Rynkiewicza zatrzymano do dyspozycji władz sądowych.-

d/ Przestępstwa kryminalne mniejszej wagi.

W ubiegłym tygodniu zanotowano wypadków:

1/ Kradzieży bez włamania - 11,

2/ uszkodzenia ciała w bójkach - 4,

3/ fałszerstwa dokumentów - 1,

4/ dziecibójstwa - 2.

e/ Ocena ogólna.

114

Stan bezpieczeństwa publicznego pod względem politycznym i kryminalnym we wszystkich powiatach Województwa był dobry.-

0000000000000000

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I-2942/30.T.
Dnia 20 września 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 38.

VI Sprawy graniczne.

N e g a t y w n e.

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-2942/30.
Dnia 20 września 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.38

115

VIII Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

- N e g a t y w n e. -

0-0-0-0-0

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-2942/30.
Dnia 20 września.1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.38.

VIII. V A R I A.

Powiat Grodziński.

Organa bezpieczeństwa publicznego uzyskały niesprawdzone informacje konfidencjonalne, że antypaństwowe czynniki litewskie zamierzają przystąpić do organizowania bojówek, które w okresie wyborczym dokonywały napadów dywersyjnych w przygranicznu litewskiem.-

Powiat Augustowski.

Na terenie powiatu szerzy się pomór świń. Stosowany przez lekarzy weterynarji środki zaradcze niezdołały zlokalizować zarazy, wyrządzającej ludności znaczne szkody.-

-0-0-0-0-0-0-0-0

116

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I-3060/30.T.

Białystok, dn. 7 września 1930r.

T A J N E - P I L N .

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.39 za czas od dnia 21 do dnia 27-go września 1930 roku. -

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Pan Dyrektor Departamentu Politycznego

w W a r s z a w i e.

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.39 za czas od dnia 21 do dnia 27 września 1930 roku.-

za Wojewodę

/M.Syska/

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Odpisy otrzymują:

Pan Wojewoda w Wilnie
" " w Nowogródku
" " w Brześciu n/Bugiem
" " w Warszawie
" " w Tarnopolu
" " w Stanisławowie
" " w Lublinie
" " w Łodzi
Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie
" " " " w Wilnie
" " " Okręgowego w Białymstoku.
" " " " w Grodnie.
" " " " w Łomży.
" " " " w Suwałkach.
Samodzielny Referat Inf.DOK.III w Grodnie.
" " " I w Warszawie.
" " " IX w Brześciu n/Bugiem.
K.D.P. "Brygada Grodno".
Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego.
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku.
Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w miejscu.-

2.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-3060/30.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.39
za czas od dnia 21 do dnia 27 września 1930

Białystok, dnia 27.IX.1930 r.

I. Sytuacja ogólna.

Zewnętrzne przejawy działalności elementów wywrotowych miały miejsce tylko w Białymstoku, gdzie wiązały się one przyczynowo z głodówką więźniów politycznych w więzieniu białostockiem wymierzoną przeciwko nowemu regulaminowi więziennemu.

W innych powiatach Województwa wystąpień elementów wywrotowych nie notowano.

Akcję wyborczą elementów wywrotowych dostrzegano jedynie w powiatach łomżyńskim i ostrołęckim.

Na rynku pracy zaznaczył się wzrost bezrobocia w związku z pogorszeniem się konjunktury w przemyśle włókienniczym i drzewnym.

-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB I-3060/30 T.
930.
Dnia 27 września 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 39.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Białystok-Miasto. Dnia 18 b.m. przy ulicy Ciepłej na przewodach elektrycznych zawieszono transparent z napisami: "Solidaryzujcie się w głodówce z robotnikami w więzieniu, walczcie o ich zwycięstwo, precz z białym terorem. Białystok OK Mopr".-

Dnia 20 b.m. przy ul. Częstochowskiej również na przewodach elektrycznych zawieszono transparent z napisem: "Walczcie przeciwko krwawym morderstwom w defenzywach, walczcie za uwolnienie więźniów politycznych, precz z nowym regulaminem więziennym. Białystok, OK.MOPR."

Tegoż dnia przy ul. Świętojańskiej Nr. 22 w mieszkaniu niezajętem, w którem odbywa się remont, zostały wybite przez nieznanych sprawców 4 szyby i rozrzucono w pobliżu tegoż domu w znaczniejszej ilości egzemplarze następujących odezw OK.MOPR. Białystok 1/ "Proletarjusze wszystkich krajów łączcie się. Precz z krwawą dyktaturą faszystowską. Niech żyje polska republika radziecka. Precz z agentowi dyktaturą faszystowski, socjal-faszystowi PPS, Bund i PS. Niech żyje ruch rewolucyjny. Precz z białym terorem. Walczcie przeciwko torturom defenzywi i więzieniu. Precz z wyrokami śmierci na rewolucyjnych robotników i chłopów. Walczcie za ich wyzwoleniem. Walczcie za natychmiastowe zwolnienie rewolucyjnych posłów Sejmowych i wszystkich polit.-więźniów. Zbierajcie składki dla polit. więźniów. Stańcie się członkami organizacji MOPR. Precz ręce przeciwko Związku Radzieckiemu. Precz z rękoma od rewolucji chińskiej. Niech żyje Międzynarodowa organizacji pomocy więźniom politycznym MOPR.

188

2/"Towarzysze robotnicy i chłopi. Wszyscy na demonstrację, wszyscy pod mury więzienne. Do walki na pomoc więźniom politycznym w jej głodówce w więzieniu białostockiem w walce z karami faszystowskiemi i faszystowskim regulaminem więziennym. Nie dajmy odebrać naszym tow. więz. polit. krwią wywalczone prawa. Do walki z mordowaniem i katowaniem robotników w więzieniach i defenzywach. Precz z mordami policji politycznej. Precz z białym terorem. Precz z przygotowaniami wojennemi na ZSSR. Precz z uwidzicielami i zdrajcami socjal i ludowo-faszystowskimi z PPS., Bund i "Centrolewu". Precz z kongresem "Centrolewu" z dnia 14 IX. 1930. w Białymstoku, który pomaga kapitalizmowi ujarzmić proletarjat i chłopstwo i przyszykować wojnę na ZSSR. Do walki o uwolnienie wszystkich więźniów politycznych. Do walki o natychmiastowe uwolnienie tow. posłów Dworczanina i Wołyńca. Do walki o natychmiastowe zwolnienie umierającego tow. Korsaka. Cześć ofiarom białego teroru, zamordowanych w więzieniach i defenzywach. Do walki z faszyzmem, nieście moralną i materjalną pomoc więźniom polit. Wstąpcie w szeregi Mopru."

W tymże dniu przy ul. Starobojarskiej uskuteczniono na parkanach domów kredą napisy w języku polskim: "Precz z Rządem faszystowskim, precz z burżuazją, precz z faszyzmem, precz z Piłsudskim, niech żyje komunizm". Identyczne napisy w żargonie uskutecznicno na parkanach i domach przy ul. Legjonowej i Rynek-Kościuszki.

Dnia 23 b.m. na domach przy ulicy Pięknej i na synagodze przy ul. Bożniczej wypisano kredą czerwoną napisy: "Niech żyje głodówka i komunizm."

Dnia 24 b.m. przy ul. Kijowskiej zawieszono transparent z napisem: "Precz z białym terorem, precz z Rządem faszystowskim, do walki o zwolnienie więźniów politycznych. Mopr".

Tegoż dnia przy zbiegu ulic Argentyńskiej i Sledziowej kilku wyrostków żydowskich usiłowało urządzić demonstrację. Po wzniesieniu okrzyków "Precz z białym terorem" i rozrzuceniu kilkunastu egzemplarzy wspomnianych wyżej odezw OK. Mopr. Białystok demonstranci na widok policji rozbiegli się

Pod zarzutem brania udziału w demonstracji zostali zatrzymani Perlis Wolf, lat 17, Jodkies Józef, lat 19, Mak Lejb, lat 16, Susel Jankiel, lat 18, Nowodworski Szyja, lat 22, i Kapłan Anszel, lat 19.

Dnia 24 b.m. przy ulicy Szkolnej rozrzucono kilkanaście egzemplarzy odezw OK.Mopr Białystok , jak wyżej

Wyszczególnione przejawy działalności elementów wywrotowych pozostają w związku z głodówką więźni politycznych w więzieniu białostockiem, która trwała od dnia 17 do dnia 25 włącznie.

Zasadniczo wspomniani więźniowie już w dniu 15 b.m. ogłosili protestacyjną głodówkę w związku z wprowadzeniem w życie nowego regulaminu więziennego, nieuznającego delegatów więziennych, oraz wewnętrznej organizacji więźniów. Głodówka ta z uwagi na zdecydowaną dostawę władz więziennych została przerwana w dniu 16 b.m. W dniu 17 b.m. więźniowie przystąpili do głodówki ogólnej, nakazanej przez Komitety Centralne, KPP., KPZB i Mopru., traktując ją jako jeden ze środków walki z nowym regulaminem więziennym i wysunęli następujące żądania:" 1/ Pozostawienia otwartemi cel więźniów politycznych i dowolny spacer po kurytarzu; 2/ spacer na dziedzińcu w dowolnych godzinach dnia i w dowolnych grupach; 3/ zniesienie cenzury listów i dostarczanie wszelkiego rodzaju prasy; 4/ oddanie bibljoteki więziennej do wyłącznej dyspozycji więźniów politycznych; 5/ niezamykanie łóżek w celach więziennych przez przeciąg całego dnia; 6/ zmiana bielizny dwa razy tygodniowo, a prześcieradeł raz na tydzień; 7/ przydzielenie po dwa koce dla każdego zdrowego więźnia politycznego, a po trzy koce dla chorych więźniów politycznych; 8/ wyznaczenie więźniów politycznych do przyjmowania paczek z żywnością z miasta i równy podział tych paczek pomiędzy wszystkich więźniów politycznych i 9/ korzystanie z łaźni raz w tygodniu. Żądanie te zostały przez administrację więzienną i Prokuratora Sądu Okręgowego odrzucone. Początkowo głodowało 186 więźniów, pod koniec zaś 151.-

Oporni z głodujących podczas głodówki odżywiani byli przymusowo. Głodówka miała przebieg spokojny i prowadzona była wyraźnie w sposób określony w znanych Ministerstwu instrukcjach Komitetów Centralnych KPP i KPZB., dotyczących akcji przeciwko wprowadzeniu w życie nowego regulaminu więziennego, na co przedewszystkiem wskazuje fakt odmawiania przez głodujących wychodzenia na widzenia się nawet z najbliższą rodziną. W związku z omawianą głodówką powstały zgoła fantastyczne wersje o rzekomych zaśłabnięciach śmiertelnych głodujących, wywożenia trupów z więzienia. Wersje te, lansowane zresztą nie bez udziału komunistów, którzy w ten sposób chcieli uzyskać poparcie legalnych czynników żydowskich dla akcji głodujących, zostały powtórzone bezkrytycznie przez żargonowe czasopisma "Dos Najo Łebn" w Białymstoku i "Völkszeitung" w Warszawie. Zamieszczone w tych czasopismach artykuły poza jedynym faktem, że głodówka istotnie miała miejsce zawierały informacje i szczegóły nieodpowiadające ciężem prawdzie.

Dnia 25 b.m. Prokurator Sądu Okręgowego przybył do więzienia i zarządził następujące ustępstwa na rzecz więźniów politycznych od przestrzeganego dotąd regulaminu więziennego: 1/ uznał delegatów więziennych i przeprowadził z nimi pertraktacje, 2/ zezwolił na otrzymywanie przez więźniów gazet, także w języku żydowskim, 3/więźniowie będą korzystali z wrzątku dwuktornie, 4/ pościel będzie im zmieniana co dwa tygodnie, 5/ wprowadzenie cel ogólnych i 6/ niektóre ustępstwa natury porządkowej. Zdecydowało to o zakończeniu głodówki. Dla poparcia akcji głodujących organizacje komunistyczne prowadziły w Białymstoku akcję zewnętrzną i zamierzały zorganizować szereg masówek i demonstracyj. Zamierzenia te wskutek przeciwdziałania ze strony organów bezpieczeństwa nie zostały zrealizowane. Jedynie w hucie szklanej udało im się sprowokować robotników do trzygodzinnego strajku w dniu 25 b.m. Strajk ten zainicjowali i przeprowadzili działacze PPS.Lewicy, a zarazem członkowie OK.KPZB.Białys

tok Lenicki Henryk i Stanisław Zgorzelski, których aresztowano i przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym.-

2/ P. P. S. L e w i c a

Powiat Łomżyński. KC. PPS Lewicy delegował do Łomży dla kierowania akcją wyborczego bloku lewicy Abrama Wejsmana, który kierował już akcją wyborczą PPS Lewicy w związku z wyborami do Rady Powiatowej Kasy Chorych w Łomży.

Powiat Ostrołęcki. Dnia 27 b.m. za działalność komunistyczną pod firmą PPS Lewicy zostali zatrzymani i przekazani z materjałami oskarżenia władzom sądowym Bastek Lucjan, Kur Jan, Herc Kazimierz, Makowiecki Jan, Szuba Jan, Janczewski Franciszek, Wnętr Stanisław, Ronenb Szloma, Goldberg Chackiel, Budnik Dawid, Wisznia Mordek, Ekielczyk Abram, Perkal Lejba, Kalinowski Szczepan i Władysław Staniszewski. Działalność wymienionych zazębiała się z działalnością Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej Samopomoc.

Powiat Białostocki. Komitet PPS Lewicy w Supraślu, którego czynny działaczami są Dargiewicz Edward, Budnik Helena i Olszewski Józef, prowadzi akcję zbierania ofiar na cele moprowskie.

b/ Wyroki Sądowe.

Sąd Okręgowy w Suwałkach wyrokiem z dnia 19 b.m. skazał art. 51 i 129 cz. I. K.K. Altera Pejsacha Krasnopolskiego na 2 lata ciężkiego więzienia z pozbawieniem praw i Lejbę Gołdowicza na 2 lata więzienia w oddziale dla nieletnich.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-

III Ruch zawodowy

a/ Klasowe Związki zawodowe

W Suwałkach dnia 2[illegible] b.m. odbyło się zebranie członków miejscowego oddziału Związku Zawodowego Transportowców w sprawach wyboru zarządu i organizacyjnych.

W Świałkowy, powiatu wołkowyskiego dnia 21 b.m. odbyło się zebranie organizacyjne lokalnego oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Skórzanego przy udziale sekretarza OKR.PPS. Białystok, Kapitułki Tomasza. Narazie wybrano komisję organizacyjną, do której powołano Białobłockiego Rafała, Proniewskiego Jana i Krawickiego Pejsacha.

b/ Chrześcijańskie związki zawodowe.

Członkowie oddziału grodzieńskiego Chrześcijańskiego Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Chemicznego w liczbie 30-tu wystąpili ze Związku ze względów politycznych, narazie jednakże nie zgłosili przystąpienia do Związku innego.

c/ B e z r o b o c i e :

Według danych statystycznych z dnia 27 września b.r. na terenie Województwa Białostockiego pozostawało bez pracy w tym dniu 5.237 osób, a mianowicie:

Powiat:	Ilość:	Bezrobocie dn 20 IX 30.	Zmniej-szenie	Wzrost.	Pobier zapomo
Augustowski	7	7	-	-	2
Białystok-Miasto	2157	2141	-	16	744
Białostocki	753	807	54	-	258
Grodzieński	1395	1377	-	118	242
Kowieński	162	162	-	-	12
Bielski	469	209	-	260	305
Ostrowski	10	10	-	-	10
Ostrołęcki	12	20	8	-	6
Suwalski	22	18	-	4	18
Sokólski	45	45	-	-	25
Szczuczyński	94	9[illegible]	-	-	52
Wołkowyski	11		13	-	10

W z r o s t 35[illegible]

Białystok-Miasto. Magistrat miasta Białegostoku zatrudniał przy robotach publicznych, prowadzonych za państwowe fundusze na zatrudnienie bezrobotnych, ponad 350 bezrobotnych każdodziennie.

Dnia 22 b.m. została uruchomiona fabryka dykty braci Maliniak, zatrudniająca 40 robotników.

Powiat Białostocki. W Michałowie zostały uruchomione dwie mniejsze fabryki sukna, zatrudniające narazie 28 robotników.

Samorząd Powiatowy zatrudniał przy robotach publicznych za pieniądze państwowe 110 bezrobotnych.

Powiat Suwalski. Dnia 18 b.m. do Starosty Powiatowego w Suwałkach zgłosiła się delegacja Okręgowej Komisji klasowych związków zawodowych z prośbą o wyjednanie u Rządu kredytu na zatrudnienie bezrobotnych miasta Suwałk, których ilość określiła na 200.-

Powiat Szczuczyński. Na roboty sezonowe do Niemiec wyjechało za paszportami zagranicznymi za pośrednictwem P.U.P.P. w Białymstoku 26 bezrobotnych z powiatu.

Powiat Bielski. Dnia 19 b.m. został unieruchomiony tarkat państwowy "Stoczek" w Białowieży, zatrudniający 260 robotników.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr BB I-3060/30 T.
Dnia 27. września 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 39

IV. S t r a j k i

Dnia 20 b.m. w Białymstoku w lokalu OKR.PPS. odbyło się zebranie strajkujących robotników fabryki sukna I.D.Szpiro Na zebraniu tem jednomyślnie wypowiedziano się za prowadzeniem strajku aż do zwycięstwa

Dnia 22 b.m. we wspomnianej fabryce zostały unieruchomione wszystkie oddziały, wobec czego łącznie ze strajkującymi pozostało bez pracy 33 robotników Na zebraniu tegoż dnia strajkujący postanowili zwrócić się o interwencję do Inspektora Pracy /85/.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB I-3060/30 T

Dnia 27 września 1930 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.39.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze przestępstwa kryminalne.

Białystok-Miasto. Dnia 21 b.m. Kudelski Aleksy, szeregowiec 42 p.p. w mieszkaniu Hermanowskiej Marji, zam. w Białymstoku przy ul.Słowackiego 14 na tle porachunków miłosnych zadał jej ranę bagnetem, a następnie, usiłując popełnić samobójstwa, zadał sobie również 5 pchnięć w okolicę serca tymże bagnetem. Oboje zostali umieszczeni w szpitalu.

Powiat Białostocki. Dnia 19 b.m. na szocie w pobliżu majątku Ignatki, gm.Białystoczek, mieszkaniec wsi Kosiby - Kowalczyk Zygmunt - zatrzymał na gorącym uczynku kradzieży koła od wozu Dojlidę Stefanję, której, wymierzając sprawiedliwość, zadał kilka ran nożem, poczem zbiegł. Dojlidę umieszczono w szpitalu.-

Powiat Bielski. W dniu 21 b.m. na 2 klm. Bielsk-Boćki, postrzelony został z rewolweru w szyję Karolak Józef, mieszk.gm.Dubiażyn, przez nauczyciela Aleksandra Kozickiego. W wyniku dochodzenia ustalono, że Karolak w stanie pijanym zastąpił drogę Kozickiemu, któr w obronie własnen trzymał w ręku rewolwer i w czasie wspólnego szamotania się spowodował wystrzał.-

Powiat Kolneński. W dniu 23 b.m. głuchoniemy parobek Cwalina Jan z zemsty za niewypłacenie mu należnych pieniędzy przez Łazikowskiego Paulina podpalił mu stodołę, skutkiem czego pożar przeniósł się na inne zabudowania, wyrządzając ogólne straty 41.356 zł.Sprawca podpalenia zbiegł.

Powiat Sokólski. Dnia 15 b.m. na drodze Bogusze-Szyndzel do przejeżdżających Bałdowskiego Antoniego i Tarasiewicza Jana z zasadzki dano 5 strzałów rewolwerowych, od których Bałdowski odniósł zadraś-

Sołowiej Adolf i Zabłocki Michał. Usiłowanie zabójstwa miało miejsce na tle porachunków osobistych. Sprawców zatrzymano i przekazano władzom sądowym.

W dniu 20 b.m. do mieszkania Kulhawiaka Wincentego, zamieszkałego we wsi Trofimówka, gm.Janów, wtargnął Majewski Norbert, który zranił 2-ma strzałami rewolwerowymi Kalhawiaka i jego żonę. Zajście miało miejsce na tle porachunków miłosnych. Sprawcę zatrzymano.

b/ Przestępstwa kryminalne mniejszej wagi.

W ubiegłym tygodniu zanotowano wypadków:

1/ Drobnych kradzieży bez włamania - 14.
2/ Uszkodzenia ciała - - 7.
3/ Oporu władzy - - 2.
4/ Oszustw - - - 1
5/ Fałszerstwa dowodów - 1.

c/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa publicznego pod względem kryminalnym we wszystkich powiatach Województwa był dobry, zaś pod względem politycznym pogorszył się cokolwiek w Białymstoku.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I-3060/30 T.

Dnia 27 września 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 39.

VI. Sprawy graniczne.

Dnia 25 b.m. na odcinku granicznym granicy polsko-niemieckiej w powiecie kolneńskim około słupa granicznego Nr.111, w odległości jednego klm. od wsi Wincenta dwaj osobnicy z terenu niemieckiego oddali dwa strzały rewolwerowe do szeregowego straży granicznej z Wincenty Rozmysłowicza Wacława, przechodzącego służbowo nad granicą na terytorjum Polski, poczem zbiegli w-głąb Niemiec.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

123

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I-3060/30 T.

dnia 27 września 1930 roku

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 39

VIII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

-:-

Podczas rewizyj, dokonanej dnia 23 b.m. w związku z rozbrajaniem bojówek partyjnych - w mieszkaniu Ryszarda Mitko, działacza PPS, rewidenta odcinka sygnalizacyjnego Nr 8 stacji kolejowej Wołkowysk-Centralny znaleziono przechowywane przez tegoż Mitko plany sygnalizacyjne. Plany te, jako rzekli biegli kolejowy i wojskowy, nie powinne były być w posiadaniu Mitko, wobec czego zachodzi podejrzenie, że pozostawał on na usługach wojskowego wywiadu obcego. Szczegółowe sprawozdanie w tej sprawie zostało przesłane Ministerstwu dnia 25 b.m. za Nr BB.II-2997/30.T.

-:-

Nr.BB.I-3060/30.T

Dnia 27 września 1930 roku

VIII. V A R I A

- Negatywne. -

124

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I-3205/30.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.40 za czas od dnia 28 września do dnia 4 października 1930 roku.-

Białystok, dn. 4 października 1930 r.

T A J N E - P I L N E .

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Pan Dyrektor Departamentu Politycznego

w W a r s z a w i e.

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.40 za czas od dnia 28 września do dnia 4 października 1930 roku.-

za W o j e w o d ę

/M.Syska/
Naczelnik Wydziału Bezp.Publicznego

Odpisy otrzymują:

Pan Wojewoda w Wilnie,
" " w Nowogródku,
" " w Brześciu n/Bugiem,
" " w Warszawie,
" " w Tarnopolu,
" " w Stanisławowie,
" " w Lublinie,
" " w Łodzi.
Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie
" " " " w Wilnie,
" " " Okręgowego w Białymstoku.
" " " " w Grodnie,
" " " " w Łomży,
" " " " w Suwałkach.
Samodzielny Referat Inf.DOK.III w Grodnie
" " " I w Warszawie.
" " " IX w Brześciu n/Bugiem,
K.O.P. "Brygada Grodno",
Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego,
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku.
Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w miejscu.-

Z.

125

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-3205/30.T.
Białystok, dn.4/X. 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe N.4
za czas od dnia 28 września do dnia 4. października 1930 r.

I. Sytuacja ogólna.

Przejawy działalności zewnętrznej elementów wywrotowych dostrzegano jedynie w Ostrołęce i okręgu łomżyńskim, gdzie rozpoczęły już akcję przedwyborczą PPS. Lewica i Zjednoczenie Lewicy Chłopskiej "Samopomoc". W okręgu grodzieńskim obserwowane były ściśle konspiracyjne zabiegi działaczy KPZB. i [illegible]KKP. w kierunku utworzenia komitetu wyborczego jedności robotniczo-chłopskiej.

Ruch zawodowy odnotował dość intensywną działalność Klasowego Związku Zawodowego Robotników Rolnych i Leśnych, oraz zaczątek akcji organizacyjnej Związków Gospodarczych w Białymstoku.

Na rynku pracy notowane były pogarszania się konjunktury dla przemysłu drzewnego i nieznaczna poprawa konjunktury dla przemysłu chemicznego. W ogólnym bilansie bydzień ubiegły przyniósł obniżenie się liczby bezrobotnych z 5.237 do 5.060 /minus 177/.-

-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I-3205/30.T.

Dnia 4 października 1930r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.40.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Powiat Grodzieński.

Dnia 24 ub.m. w Grodnie znaleziono po jednym egzemplarzu następujących wydawnictw: 1/ Biuletynu informacyjnego KC KPZB Nr.2 z czerwca b.r. i 2/ "Tezy rozszerzonego Komitetu Wykonawczego KMM z listopada 1929r., wyd.przez KC KZM ZB.

Dnia 28 ub.m. w Krynkach znaleziono egzemplarz kwietniowego r.b. wydawnictwa KC KPZB p.t."Krytyka błędów popełnionych w komórkach młodzieży komunistycznej."

Zwolniona przed kilku dniami z więzienia za kaucją b. technicznka Komitetu Rejonowego w Indurze Lipnik Chaja wyjechała z Indury w niewiadomym kierunku i jak przypuszczać należy zbiegła poza granice Państwa z zamiarem przedostania się do Argentyny.-

Powiat Wołkowyski.

Znani działacze komunistyczni Ilwicka Aleksandra ze wsi Parafjanowicze, gminy Piaski i Szot Michał ze wsi Lichinicze urządzili t.zw.ślub bolszewicki, polegający na tem, że Szot Michał, jak to jest we zwyczaju miejscowej ludności przyjechał do Parafjanowicz, skąd ze wszelkiemi ceremonjami zabrał Ilwicką i zawiózł ją do swego domu, gdzie urządził przyjęcie, na którem w charakterze świadków weselnych byli obecni Szot Aleksander i Maciasz Jan.-

2/ Komunistyczna Partja Polski.

W strefie działania KPP dostrzegano konfidencjonalnie kompletowanie obsad poszczególnych instancyj partyjnych i młodzie-

126

żowych.-

b/ Zwolnienie komunistów z więzienia.

W dniu 1 b.m. decyzją Sędziego Sledczego I Rewiru w Łomży zostali zwolnieni i oddani pod dozór policji Bracławski Walenty, student Cieśluk Henryk, Smolan Aleksander, Eryng Michał, Jaroszkiewicz Feliks, Jakubowicz Aron, Nader Pinia, Szyszkowski Stanisław i Berkman Abram, działacze PPS Lewicy i KPP, którzy zostali aresztowani podczas majowej roku bieżącego likwidacji organizacyj komunistycznych w Łomży.-

3/ P.P.S. L e w i c a.

Powiat Ostrołęcki.

Z inicjatywy sekretarza Komitetu Okręgowego PPS Lewicy w Łomży, Aleksandra Modzelewskiego i delegata KC PPS Lewicy, oraz członka Komitetu Rejonowego PPS Lewicy Warszawa - Podmiejska. Abrama Wajsmana vel Henryka Wassońskiego i przy udziale działacza PPS Lewicy w powiecie ostrołęckim Jana Szuby w dniu 18 sierpnia b.r. w Ostrołęce został zorganizowany Komitet miejski PPS Lewicy, około którego zgrupowało się ponad 30 robotników, orjentujących się na PPS Lewicę. Na zebraniu organizacyjnem wspomnianego Komitetu, które odbyło się w mieszkaniu Jana Szuby, byli obecni, Jan Szuba, Abram Wajsman, Aleksander Modzelewski, Józef Janczewski i Jan Makowiecki. Zorganizowany Komitet rozpoczął agitację i nawiązał łączność z komunizującymi elementami żydowskimi. Pod koniec sierpnia Komitet zwołał w mieszkaniu Jana Szaniawskiego zebranie konspiracyjne, na które przybył z Łomży Aleksander Modzelewski. Na zebraniu tem doszło do uzgodnienia zdań pomiędzy Komitetem PPS Lewicy i komunistami, których między innymi reprezentował karany 4-letniem więzieniem z art.102 K.K. Michał Chmielewski. We wrześniu omawiany

Komitet nawiązał kontakt ze znanym w powiecie ostrołęckim działaczem Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej "Samopomoc", Antonim Opęchowskim i wspólnie z nim zwołał na dzień 7 września b.r. do wsi Opęchowo w gminie Troszyn, powiatu ostrołęckiego konspiracyjny zjazd delegatów PPS Lewicy i Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej "Samopomoc". Na konferencji tej, omówionej w poprzednich sprawozdaniach tygodniowych, został wybrany Komitet wyborczy bloku lewicy.

Dnia 13 września b.r. na zwołanem przez Komitet PPS Lewicy w Ostrołęce zebraniu tajnem w mieszkaniu Władysława Wojniaka w Ostrołęce wybrano Wojniaka i Zyska Trojne jako delegatów na mający się odbyć w Warszawie zjazd przedwyborczy delegatów PPS Lewicy. Na temże zebraniu wybrano komitet bezrobotnych, do którego weszli: Józef Janczewski jako prezes i Kazimierz Perc jako sekretarz, oraz powołano nowe prezydjum komitetu w składzie: Józef Janczewski - prezes, Jan Szuba - wiceprezes i skarbnik, Lucjan Bastek - sekretarz, oraz Abram Ekielczyk i Trojne Zysk - członkowie.

Dnia 26 ub.m. organa bezpieczeństwa na podstawie zgrupowanych materjałów przystąpiły do likwidacji traktowanych komitetów PPS Lewicy i bezrobocia, w której wyniku zostali zatrzymani: Jan Szuba, Dawid Budnik, Lucjan Bastek, Jan Makowiecki, Józef Janczewski, Kazimierz Perc, Franciszek Janczewski, Stanisław Wnenta, Szlom Zonenberg, Chackiel Goldszlag, Mordko Wisznia, Abram Ekielczyk, Lejba Perkal, Szczepan Kalinowski, Władysław Staniszewski, Wincenty Mielnicki, Michał Chmielewski, Lejba Zylbersztajn i Trojne Zysk. Z pośród wymienionych z braku dostatecznych dla władz sądowych dowodów winy zostali zwolnieni Lucjan Bastek, Wincenty Mielnicki, Lejba Perkal, Stanisław Wnent i Jan Kur, pozostałych zaś przekazano z materjałami oskarżenia Sędziemu Śledczemu w Ostrołęce, którego de-

127

cyzją zostali osadzeni w więzieniu: Józef Janczewski, Jan Szuba, Jan Makowiecki , Kazimierz Perc, Mortek Wisznia, Michał Chmielewski, Trojma Zysk i Abram Ekielczyk, zaś Dawid Budnik, Chackiel Goldszlak, Franciszek Janczewski, Szloma Zonenberg, Lejb Zylbersztejn i Szczepan Kalinowski.

Z materjałów dochodzenia wynika, że jednym z wybitnych działaczy KC PPS Lewicy jest zamieszkały w Warszawie przy ul.Ciepłej 14 m.4 Ferdynand Tkaczów, z którym współpracują Janina Rutkowska /Warszawa, Żórawia 47 m.23/ i Tomasz Czubatko /Warszawia, Pawia 63, m.63/ i, że Komitety PPS Lewicy w Łomży i Ostrołęce prowadziły ostatnio dość intensywną akcję moprowską.-

4/ Akcja przedwyborcza elementów wywrotowych.

Zlikwidowany Komitet miejski PPS Lewicy w Ostrołęce nakrótko przed likwidacją zwrócił się do Komitetu Centralnego PPS Lewicy o wskazówki co do prowadzenia akcji przedwyborczej. Naskutek tego Komitet Centralny PPS Lewicy wysłał wspomnianemu Komitetowi dnia 27 ub.m. pismo za Nr.450/30 następującej treści: "Natchmiast po otrzymaniu niniejszego przystąpcie do tworzenia Komitetu Wyborczego na Waszym Okręgu i skontaktujcie się w tej sprawie najpierw z Kom.Miejsc Łomża w ciągu przyszłego tygodnia po porozumieniu się z Łomżą przygotujcie na sobotę lub niedzielę 4,5 października konferencję okręgową Wyborczą okręgu Nr.7 Łomża. Należy niezwłocznie nawiązać kontakty z miejscowościami leżącemi na terenie waszego okręgu wyborczego w pow.Ostrołęckim i Szczuczyńskim stale winne są wysyłać swoich delegatów na konferencję. Wskażcie nam czy możliwem jest urządzenie tej konferencji w Ostrołęce.

Oczekuje odpowiedzi natychmiast. Zawiadomcie o dokładnym terminie konferencji na którą wyślemy delegata - oczy-

wiście po uprzedniem porozumieniu z K.M.Łomża.

Projektujemy ze swej strony odbycie konferencji Waszego Okręgu nie w Łomży, a właśnie w Ostrołęce i to ze względów na represje, które są teraz bardziej ostre w Łomży. Adres Komitetu Łomżyńskiego: Łomża, ul.Rybaki 6, Aleksander G O S K. Należy się spieszyć. Przysyłajcie sprawozdania conajmniej co tydzień o przebiegu roboty. Czekamy na obszerny list. Arkusze do podpisów wyborców niebawem nadeślemy jak i wskazówki co do dalszych szczegółów roboty. Z proletarjack.pozdr./-/ M.Kramarz".-

c/ Wyroki sądowe.

Dnia 29 ub.m. rozpoczął się w Sądzie Okręgowym w Białymstoku proces przeciwko Czesmer Zeldzie, Szusterowi Hirszowi, Mojsak Nadzieji, Roszko Nadzieji. Liżańskiemu Aronowi, Rabinowiczowi Toli i Psachji Chackielowi, oskarżonych z art.102 cz.I K.K. Oskarżonych bronili adwokaci Berenzon, Honigwil i Arensztajn. Po dwudniowej rozprawie dnia 1 b.m. Sąd ogłosił wyrok, skazujący Czesmer Zeldę na 8 lat c.więzienia, Nadzieję Roszko na 6 lat c.więzienia, Naftalego Rabinowicza na 6 lat c.więzienia, Mojsak Nadzieję na 4 lata c.więzienia, Hirsza Szustera i Chackiela Psachję na 4 lata więzienia, zamieniającego dom poprawy każdego i Arona Liżańskiego na 3 lata więzienia z.d.p.-

-.-.-.-.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-3205/30.T
Dnia 4 października 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.40.

III. Ruch zawodowy.

a/ Centralne Zrzeszenie Związków Zawodowych.

Oddział Klasowego Związku Zawodowego Robotników Rolnych i Leśnych w Ostrowi-Mazowieckiej wydał własnym nakładem odezwę następującej treści: "Chłopi. Drobni Rolnicy. Robotnicy Rolni i Leśni. Lata całe tumaniły Was rozmaite związki, wskazujące Wam, że drogą, jaką kroczycie, to droga obrony interesów chłopskich, interesów drobnego rolnika i robotnika rolnego oraz leśnego, gdy tymczasem zajmowały się tylko walką z Rządem oraz djetami poselskiemi.

Nadszedł jednak czas konieczności organizowania się dla walki o swoje prawa, o zdobycze drobnego rolnika i robotnika rolnego i leśnego, pod sztandarami nie rozwydrzonych cekawistów, korfanciarzy, witosowców czy wyzwolenców ale pod sztandarami głębokiej miłości dla Niepodległej Polski i Tego, który Polskę wyzwolił, zjednoczył i ocalił - Komendanta Józefa PIŁSUDSKIEGO.

Drobni rolnicy czy robotnicy rolni i leśni, którzy chcą poprawy bytu, racjonalnej gospodarki rolnej, obrony interesów drobnego rolnictwa czy bezwzględnej opieki nad robotnikami rolnymi i leśnymi, zwycięstwa zdrowej myśli niepodległościowej, któremu PIŁSUDSKI nie jest obcym, niech staje w szeregi naszych Związków.

Nie czas na oglądanie się. Teraz właśnie trzeba organizować się, zapełniać szeregi naszych Związków.

Nie pójdziecie przecież z chjeną, która w spółce z dojlidziarzami Polskę do zguby prowadziła, pieniądz zniszczyła, zubożyła kraj cały, że dziś Rząd musi prowadzić ciężką walkę z kryzysem.

Panowanie opozycji to panowanie spółki karjerowiczów, dojli-

b/ Klasowe Związki Zawodowe.

Białystok-miasto.

Dnia 25 ub.m. odbyło się zebranie pozostającego pod wpływem PPS CKK oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego, na którem po przemówieniu przedstawiciela PPS Reginelli Aleksandra i przedstawiciela Bundu Asza Abrama postanowiono poprzeć materjalnie strajkujących robotników fabryki włókienniczej J.D.Szpiro i opodatkować się na ten cel w wysokości 4 zł. tygodniowo /60 osób/.-

Powiat Grodzieński.

Na zebraniu członków oddziału ZZK w Grodnie dnia 28 ub.m. uchwalono rezolucję, protestującą przeciwko wprowadzeniu w życie okólnika Ministerstwa Komunikacji, zakazującego potrącenia pracownikom kolejowym przy wypłacie poborów składek członkowskich na rzecz związków zawodowych i wezwano zarząd oddziału, by bezpośrednio sam pobierał składki od członków oddziału./30/.

W Grodnie dnia 29 ub.m. kilkunastu robotników fabryki zapałczanej "Marjos" na zebraniu organizacyjnem po referacie sekretarza Okręgowej Komisji Klasowych Związków Zawodowych Koralickiego Longina postanowiło w najbliższym czasie zorganizować Klasowy Związek Zawodowy pracowników fabryki zapałczanej.-

Powiat Nys -Mazowiecki.

Oddział ZZK. w Łapach zamierza powziąć uchwałę protestującą przeciwko wprowadzeniu w życie wspomnianego wyżej okólnika Ministerstwa Komunikacji.-

c/ Gospodarcze Związki Zawodowe.

W Białymstoku dnia 2 b.m. odbyło się zebranie organizacyjne lokalnego oddziału gospodarczych związków zawodowych. Do zarządu oddziału zostali powołani: Amenczenko - prezes, Ur-

niarzy, tych co Żyrardów zniszczyli, krwawicę robotnika do ban-

krackiego Banku Ludowego zabrali, tych do dusili wolność, dusili chłopa i robotnika i krew w Krakowie przelewali.

Chłopi do szeregu. Wszyscy zapisujcie się do naszego Związku

Wstępujcie tam, gdzie sztandar niepodległościowy Polski, tam gdzie walka o byt i Niepodległość, okupiona krwią Okrzei, Montwiła, Barona, gdzie idea PIŁSUDSKIEGO, i tych co szlaki syberyjskie usłali w drodze do, wolności.

Zapisujcie się w szeregi Związku Zawodowego Drobnych Rolników w Polsce i Klasowego Związku Zawodowego Robotników Rolnych i Leśnych w Polsce.

Nie zwlekajcie. Nie odkładajcie. Nadszedł czas prób. Mobilizujcie szeregi drobnych rolników oraz robotników rolnych i leśnych.

Niech żyje wolna i niepodległa Polska.

Niech żyje Wódz Narodu Józef PIŁSUDSKI i Jego Rząd.

Niech żyje odrodzony, na gruncie państwowym rozwijający się, ruch chłopski ~~Związku Zawodowego Drobnych Rolników~~.

Odezwę tę podpisał także Związek Zawodowy Drobnych Rolników

Białystok-Miasto.

Dnia 28 ub.m. odbyło się pod przewodnictwem prezesa Józefa Gostowca i przy udziale sekretarza generalnego Związku Zawodowego Robotników Rzemiosła Włókienniczego, Kruka z Warszawy zebranie lokalnego Związku 2 oddziału 1, na którem po referacie Kruka uchwalono rezolucję wyrażającą hołd Wielkiemu Bojownikowi o Niepodległość Polski, Wodzowi Narodu Józefowi Piłsudskiemu, oraz podkreślającą, że Związek solidaryzuje się całkowicie z poczynaniami PPS d. Frakcji Rewolucyjnej i w wyborach poprze bez zastrzeżeń listę prorządową.

/120/..

balski - wiceprezes, Rogalski - sekretarz, oraz Lampeg Pińczak, Romańczukowa i Waluszkiewicz - członkowie, wszyscy pracownicy Państwowej fabryki tytoniowej i Wytwórni Spirytusowej. Zarząd oddziału wysłał depeszę hołdowniczą do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej i Pana Marszałka Piłsudskiego.-

d/ Pracownicze Związki Zawodowe.

W Białymstoku dnia 28 ub. m. odbył się zjazd wojewódzki Związku Niższych Funkcjonarjuszy Państwowych przy udziale delegata Zarządu Głównego, Mazgały Karola. Po referacie Mazgały zjazd powziął szereg uchwał, dotyczących warunków bytowania niższych funkcjonarjuszów państwowych i wypowiedział się za koniecznością poparcia listy prorządowej przez wszystkich niższych funkcjonarjuszy państwowych -

e/ B e z r o b o c i e

Według danych statystycznych z dnia 3 września b. r. na terenie Województwa Białostockiego pozostawało bez pracy w tym dniu 5065 osób a mianowicie:

Powiat	Ilość	Bezrobocie dn. 27.IX.1930.	Zmniejszenie	Wzrost	Pobiera zapomogi
Augustowski	55	7	..	48	50
Białystok-miasto	2265	2157	..	108	648
Białostocki	688	753	65	-	324
Grodzieński	1486	1495	9	-	244
Łomżyński	200	162	-	38	18
Bielski	169	469	300	-	165
Ostrowski	8	10	2	6	8
Ostrołęcki	12	12	..	-	8
Suwalski	22	22	..	-	18
Sokólski	45	45	..	-	25
Szczuczyński	94	94	-	-	52
Wołkowyski	16	11	-	5	11
		Zmniejszenie:	177.		

130

Powiat Augustowski.

Dnia 25 b.m. Państwowe Zakłady Przemysłu Drzewnego w Lipowcu koło Augustowa, wskutek zmniejszenia produkcji wypowiedziały pracę 45 robotnikom.-

Białystok-Miasto.

Magistrat m.Białegostoku zatrudniał przy robotach publicznych, prowadzonych za państwowe fundusze na zatrudnienie bezrobotnych, około 300 bezrobotnych każdodziennie.-

Dnia 29 ub.m. wskutek nieporozumień wspólników przy podziale zysków została uniemożliwiona fabryka filców i wojłoków p.f."Dobrofilc", zatrudniająca 8 robotników.-

Powiat Białostocki.

Z braku funduszu na zatrudnienia bezrobotnych prowadzone dotychczas roboty publiczne przez samorząd zostały przerwane.-

Powiat Wielski.

Dnia 26 ub.m. została uruchomiona huta szklana w Narewce, zatrudniająca 300 robotników.-

Powiat Grodziński.

Huta szklana w Grodnie wymówiła z dniem 27 ub.m. pracę 130 robotnikom z powodu ograniczenia produkcji.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I-3205/30.T.

Dnia 4 października 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.40.

IV. S T R A J K I.

Trwający w Białymstoku od dnia 20 ub.m. (?) strajk 90 robotników fabryki włókienniczej I.D.Szpiro został zakończony w dniu 29 ub.m. Właściciel fabryki zgodził się na podwyższenie płac robotniczych o 10% przy wykonywaniu zamówień rządowych - Unieruchomione w związku ze strajkiem poszczególne działy fabryki mają być puszczone w ruch do dnia 6 b.m.

W Grodnie dnia 24 ub.m. zastrajkowało 16 robotników olejarni Grodola z powodu wydalenia z pracy 2 robotników -

OJE OD. BIAŁOSTOCKI Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 40.

Nr. BB. I-3205/30. T.

ia 4 października 1930 r.

V. Stan Bezpieczeństwa Publicznego.

a/ Ważniejsze wydarzenia.

Dnia 30 ub u w odległości 8 klm. od Kołkowyska z powodu defek motoru i busoli wylądowała biorąca udział w raidzie awionetka SPAD D.8, prowadzona przez pilota Piotra Krasickiego i obserwatora Kondratowskiego, zamieszkałego w Warszawie. W czasie lądowania awionetki skrzydłem jej zostały zranione dwa konie.-

b/ Wystąpienia przeciwko szeregowym P.P.

W Białymstoku dnia 28 ub.m. podczas interwencji w związku z zakłóceniem spokoju publicznego został uderzony pięścią w twarz posterunkowy Kural przez Międałkę Henryka-Eugenjusza, którego aresztowano.-

c/ Wypadki samochodowe.

Dnia 30 ub.m. na szosie Wysokie-Mazowieckie-Zambrów w odległości 7 klm. od Zambrowa prowadzący samochód ciężarowy Bronisław Bieńnacki zasnął przy kierownicy wskutek czego samochód wpadł na słup telefoniczny. Jadący samochodem Icek Blosz, został ciężko ranny.-

d/ Ważniejsze przestępstwa kryminalne.

W nocy z dnia 27 na 28 ub.m. w lokalu stowarzyszenia Rolniczo-Handlowego "Rolnik" w Bielsku-Podlaskim rozpruto kasę ogniotrwałą i zabrano z niej 260 złotych gotówką.

W ostatnich dniach na stacji kolejowej Łapy w kasie bagażowej została wykryta popełniona przez kasjera Kuszewskiego Ignacego

kradzież 4920 zł. -

Dnia 30 ub.m. pod zarzutem współdziałania przy fałszowaniu paszportów zagranicznych zostali zatrzymani i przekazani z materjałami oskarżenia władzom sądowym Perkowski Wiktor, sekretarz, oraz Drownowski Stanisław i Prokowski Stanisław urzędnicy Magistratu w Wysokiem-Mazowieckiem. Pierwszego z nich władze sądowe zwolniły do czasu rozprawy sądowej za kaucją, zaś Swich pozostałych osadziły w więzieniu do czasu złożenia kaucji w sumie 1000 zł każdy.-

Dnia 2 b.m. pod wsią Jaszczółki w gminie Brańszczyk, powiatu ostrowskiego został zabity trzema strzałami rewolwerowemi były gajowy lasów państwowych Stanisław Kachowicz. Sprawcy, względnie sprawców zabójstwa dotąd nie odszukano.

Dnia 28 ub.m. na 117 klm. szlaku kolejowego Wołkowysk-Zelwa został obrzucony kamieniami pociąg pośpieszny Nr.703, w którego wagonie międzynarodowym została wybita szyba.

e/ Przestępstwa kryminalne mniejszej wagi.

W ubiegłym tygodniu zanotowano wypadków:

1/ kradzieży bez włamania - 9, w tem 3 w ubiegłym miesiącu,
2/ kradzieży koni bez włamania - 1 / w ubiegłym miesiącu/.
3/ uszkodzenia ciała w bójkach - 3, w tem jeden w ubiegłym miesiącu.-

f/ P o ż a r y.

Pożarów 12, w tem: 4 wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem, 3 z rozmyślnego podpalenia, 2 wskutek wadliwej budowy kominów i 3 z przyczyn nieustalonych. Z pośród pożarów wyrządziły straty: 2 - 5 tysięcy zł., 2 do 10.000 zł., 2 od 10 do 15 tysięcy złotych, jeden - 20 tysięcy złotych

432

i 5 ponad 30.tysięcy złotych. Przybliżone straty ogółem wynoszą 298 tysięcy złotych.

Większe pożary /ponad 30 tysięcy złotych są następujące:
1/ dnia 24 ub.m. we wsi Zalesie,gminy Mały-Płock w powiecie kolneńskim - 7 stodół z tegorocznemi zbiorami i 19 chlewów, z podpalenia zbrodniczego, straty 41 tysięcy złotych.
2/ dnia 27 ub.m. we wsi Komontowo, gminy Żytomla w powiecie grodzieńskim 8 stodół ze zbiorami - z nieustalonej przyczyny, straty 25.360 zł.
3/ dnia 1.b.m. we wsi Horny,w gminie Hermica, powiatu grodzieńskiego - 12 stodół ze zbiorami, wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem, straty 43 tysięcy złotych.
4/ dnia 1 b.m. w Pobojewie-Pierwszem,gminy Piaski, w powiecie wołkowyskim stodoła i obora ze zbiorami, od iskry z motoru przy młóceniu zboża, straty 93 tysięcy złotych.
5/ dnia 3 b.m. w Suwałkach sześć domów, dwa chlewy, szopa i garaż, wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem, straty 73 tysięcy złotych. Podczas pożaru zatrzymano 4 osoby pod zarzutem usiłowania kradzieży i dwie za nieposłuszeństwo władzy przy akcji ratunkowej.-

g/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa publicznego we wszystkich powiatach Województwa, zarówno pod względem politycznym, jakoteż kryminalnym zmianom nie uległ i może być oceniany jako dobry.-

0-0-0-0-0-0

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.40.

Nr.BB.I-3205/30.T.

Dnia 4 października 1930 r.

VI. Sprawy graniczne.

a/ Nielegalne przekroczenie granicy

Zandarmerja niemiecka wysiedliła z Prus Wschodnich do Polski za nielegalne przekroczenie granicy do Prus:Stanisława Bamila, ze wsi Krukowo, gminy Zaręby w powiecie Przasnyskim, Józefa Marzewskiego ze wsi Szkwa w gminie Nasiadki, powiatu ostrołęckiego i Antoninę Slaskównę ze wsi Wenecja, w gminie Turośl,powiatu kolneńskiego, których przekazano Sądowi Powiatowemu w Myszyńcu.

W powiecie kolneńskim za nielegalne przekroczenie granicy z Polski do Niemiec i z powrotem zatrzymano jedną osobę i przekazano ją właściwemu Sądowi Powiatowemu.-

-.-.-.-.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I-3205/30.T.

nia 4 października 1930r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.40.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

Sąd Okręgowy w Grodnie wyrokiem z dnia 29 ub.m. skazał oskarżonego o szpiegostwo na rzecz Litwy w roku 1924 Nachmana Berknowskiego na 6 miesięcy więzienia.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-3205/30.F.
Dnia 4 października 1930 r.

Sytuacyjne sprawozdania tygodniowe Nr.40

VIII. V A R I A.

W Łomży na posiedzeniu dnia 20 ub.m. nowowybrany /dnia 7 września b.r./ Rady Powiatowej Kasy Chorych wybrano na przewodniczącego Stanisława Wiśniewskiego /BBWzR/ i na zastępcę Wochima Brzezińskiego, oraz do zarządu: z grupy ubezpieczonych Karola Gawrysia /PPS/ i Stanisława Dębowskiego /BBWzR/, a na ich zastępców Henryka Czerwińskiego /PPS/ i Jana Grochowskiego /BBWzR/, zaś z grupy pracodawców Konstantego Piotrowskiego i inżyniera Władysława Markowskiego /BBWzR/.

Na tymże posiedzeniu koło pracy radnych wspomnianej Kasy zgłosiło następujący wniosek nagły, podpisany przez 25 członków rady:

1/ że do dnia dzisiejszego urzędujący Zarząd P.K.Ch., powstał w chwili organizacji Kasy, kiedy to poglądy członków Kasy na samą instytucję były niekrystalizowane, a zainteresowanie Kasę małe, czego dowodem jest, że rozpisane wybory nie odbyły się.

2/ że wskutek tego władze Kasy zostały obsadzone przez jedną grupę ubezpieczonych o wyraźnem obliczu polityczne

3/ że ostatnie wybory do Rady Kasy Chorych udowodniły zasadniczą pod tym względem zmianę, dając grupie tej rządzącej zaledwie 40 proc.głosów u pośród ubezpieczonych.

4/ że w wyniku tego układ sił społecznych w Radzie jaskrawo odbiega od układu sił w Zarządzie.

5/ że konieczne jest sharmonizowanie działalności Rady z działalnością Zarządu, przez zapoznanie wszystkich

134

grupom radnych słusznego udziału w pracach Zarządu.

6. Że drogą wyborów uzupełniających na dzień dzisiejszy wyznaczonych równowaga ta nie będzie ustalona, wnoszą:

Ze względu wyżej wymienionych Rada uchwaliła rezolucję: zwrócić się do Okr.Urz.Ubezp.Społ.z wnioskiem o rozwiązanie całości dotychczasowego Zarządu i przeprowadzenie wyborów ponownych do pełnego kompletu Zarządu P.K.Ch.-

-.-.-.-